

Tartu Ülikool
Sotsiaal- ja haridusteaduskond
Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituut

**AJAKIRJANIKE BLOGIDE MEEDIAKRIITILINE
DIMENSIOON**
Bakalaureusetöö

Juhan Lang
Juhendaja: Halliki Harro-Loit, PhD

Tartu
2011

Sisukord

Sissejuhatus.....	4
1. Teoreetilised ja empiirilised lähtekohad	7
1.1. Aruandekohustuse mehhanismid	7
1.1.2. Blogid kui meedia vastutust tagava süsteemi osa	10
1.1.3. Ülevaade Eesti ajakirjanike blogidest	11
1.2. Ajakirjanike autonoomsus väljaandes ja blogijana.....	14
1.2.1. Ajakirjanike vastutust tagav süsteem Eestis	15
2. Uurimisküsimused, meetod ja valim	17
2.1. Uurimisküsimused	17
2.3. Meetod ja valim	18
2.4. Meetodi kriitika	21
3. Intervjuude tulemused.....	22
3.1. Ajakirjanike ja peatoimetajate motivatsioon blogi pidada.....	22
3.1.1. Ajakirjanike ja peatoimetajate autonoomia väljaandes ja blogijana	27
3.2. Meedia läbipaistvus peatoimetajate pilgu läbi	30
3.3. Blogide funktsioonid meediakriitika vahendina.....	32
3.3.1. Efektiivsed eneseregulatsiooni vahendid	34
Järeldused ja diskussioon.....	35
Kokkuvõte.....	38
Summary	40
Viidatud kirjandus	42
LISAD.....	45
Lisa 1: Intervjuu kava ajakirjanikega	45
Lisa 2: Intervjuu kava peatoimetajatega	46
Lisa 3: Ajakirjanikega läbiviidud intervjuud	48
3.1. Priit Pullerits	48
3.2. Vahur Koorits	57
3.3. Sulev Valner	66
3.4. Jaanus Piirsalu	70
3.5. Tarmo Õuemaa	74
Lisa 4: Intervjuud peatoimetajatega	86
4.1. Aivar Viidik.....	86
4.2. Lea Larin	91
4.3. Vahur Kalmre	95
4.4. Ivar Soopan.....	102
4.5. Priit Hõbemägi.....	112

4.6. Merit Kopli	113
Lisa 5: Vahur Kooritsa blogipostitus.....	114
Kuidas Postimehest kinga saada ja muid lugusid ajakirjandusest	114
Lisa 6: Blogikaardistus	121
Endised ja praegused blogivad ajakirjanikud ja/või peatoimetajad:	121
Meediakriitilised ja meediat analüüsivad blogid:	121

Sissejuhatus

Üsna sageli avaldatakse meedias nurinat ajakirjanduse liigse kommertsialiseerumise ja *online*'i tulekuga kaasnenud klikimeedia võidukäigu üle, mis objektiivse ja tasakaalustatud sisu asemel, püüab toota pigem lugusid, mis õhutaks inimesi kommenteerima ja vaidlema. Seetõttu rõhutavad paljud autorid meedia vastutusest rääkides erinevate aruandekohustuse mehhanismide olulisust, et vähemalt pikas perspektiivis suurendada meedia läbipaistvust ning seejuures arvestada auditooriumi ootustega informatsiooni kvaliteedi osas. Samuti on uue meedia tulekuga muutumas ajakirjaniku roll, kuna Internet on loonud märksa laiemad võimalused mistahes informatsiooni publitseerimiseks ning kui varem sai rääkida teatavast info monopolist siis tänaseks on seis kardinaalselt muutunud. Kuna ajakirjandusele pakuvad konkurentsi järjest rohkem kanaleid (teiste seas Youtube, blogid, Facebook, Twitter jne), kus inimesed saavad ise informatsiooni toota ja/või avaldada, nähakse ühelt poolt võimalust, et ajakirjandus võiks muutuda seeläbi kvaliteetsemaks, suurendamaks auditooriumi lojaalust. Teisalt märgib teiste seas näiteks Tiit Hennoste, et meediaväljaannetes võivad esile kerkida hoopis ärihuvid, suretades nõndaviisi välja vanud väärtusi: *“Kokkuvõttes, kommimisväärtuste järgimine ehitab ajakirjanduse, mille tekstid on otseses vastuolus vana ajakirjanduse reeglite ja eetikaga. Selline ajakirjandus pole enam demokraatia vahikoer, vaid koer, kes liputab saba sellele, kes kommi annab.”* (Hennoste 2009).

On selge, et suureks ohuks ajakirjanduse kvaliteedile ning selle vastutusele avalikkuse ees on ka huvide konflikt eri osapoolte (nt. avalikkus, omanikud, toimetajad, ajakirjanikud jne) vahel. Vaadeldes olukorda kasvõi ainult ajakirjaniku autonoomia seisukohast on ilmne, et tänastes tingimustes võib see kergesti minna vastuollu nii peatoimetaja kui omanike ärihuvidega. Teisalt rõhutavad mitmed autorid (Singer 2007; Kim Bivens 2008), et otsustusprotsesside läbipaistvus ja toimiv aruandekohustuse protsess on muutunud eriti oluliseks just tänapäeval, kuna uus meedia on loonud tarbijatele palju rohkem valikuvõimalusi.

Lisaks suurenenud nõudmistele meedia vastutuse osas on lisandunud ka vahendeid, mis vähemalt teoreetiliselt võiksid suurendada meedia pluralismi ja aidata muuta meediat

läbipaistvamaks. Mitmed autorid on välja toonud, et Internet loob meediakriitikale suurepärase platvormi ning blogidest on kujunenud kõige populaarsem uus instrument toetamaks *online* meedia vastutust (Fengler et al 2011). Seetõttu vaadeldaksegi käesolevas bakalaureusetöös Eesti ajakirjanike isiklike blogisid kui üht võimalikku aruandekohustuse mehhanismi, üritades vastata küsimusele, kui võrd esineb ajakirjanike blogides meediakriitikat ning mil määral on need vaadeldavad eneseregulatsiooni organi ehk aruandekohustuse süsteemina. Sealjuures võetakse aluseks üheksa ajakirjanike ja väljaannete peatoimetajatega läbiviidud kvalitatiivintervjuud ning kahe üleriikliku trükiväljaande peatoimetaja meili teel saadetud vastused, milles nad põhjendavad intervjuust loobumise motiive. Kontekstis, kus endine Postimehe ajakirjanik, kirjeldab detailselt väljaandest kinga saamist ning räägib avalikult, kuidas Eesti suurimas päevalehes püüti toimetuse siseselt eksperimendi tingimusi mõjutada, et saada lõõvamat pealkirja (Koorits 2011) – võib oletada, et mingil määral on blogide näol tegemist kanaliga, mis võiksid vähemalt teoreetiliselt aidata kaasa meediakriitilise diskussiooni tekkele ja tõsta väljaannete transparentsust. Samas on välja toodud, et Eestis eksisteerivad üksikute ajakirjanike personaalsed blogid, milles hinnatakse ajakirjanduse kvaliteeti ei oma eneseregulatsiooni seisukohalt mõjuvõimu (Loit et al 2011). Käesolevas bakalaureusetöös uuritaksegi muuhulgas, kui võrd kattuvad antud väitega ajakirjanike ja väljaannete peatoimetajate arusaamad ehk millist potentsiaali ajakirjanike blogides nähakse.

Esimeses peatükis antakse teoreetiline ülevaade levinud aruandekohustuse mehhanismidest, viimaste aastate kiire tehnoloogilise progressi poolt tingitud muutuste taustal. Samuti kirjeldatakse meedia vastutust tagavat süsteemi Eestis ning käsitletakse ajakirjaniku rolli muutuva meedia kontekstis. Bakalaureusetöös püütakse muuhulgas vastata küsimusele: miks ajakirjanikud põhitoo kõrvalt blogi peavad ning kui võrd see suurendab meedia mitmehäälsust. Ehk mil määral ajakirjanike blogid täidavad või võiksid täita aruandekohustuse funktsioone. Küsimustele vastuste leidmiseks kasutatakse nii ajakirjanike blogitekstide sisuanalüüsi kui kvalitatiivintervjuusid blogivate ajakirjanikega ning väljaannete peatoimetajatega.

Tartu Ülikooli ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituudis varem blogisid kui võimalikke meedia eneseregulatsiooni vahendeid uuritud ei ole. Samas on uuritud küll blogide teisi funktsioone. Blogisid on uurinud näiteks Lauri Levo bakalaureusetöös “Blogid ajakirjanike infoallikatena” (2006, juhendaja Mart Raudsaar, MPhil), Silvia Rand magistrisöös

“Poliitilised blogid poliitilise kommunikatsiooni vahendina (2009, juhendaja Pille Pruulmann-Vengerfeldt, PhD), Triin Tammert bakalaureusetöös “Isiklikud blogid Eestis” (2008, juhendaja Pille Pruulmann-Vengerfeldt, PhD) jne.

1. Teoreetilised ja empiirilised lähtekohad

1.1. Aruandekohustuse mehhanismid

Võttes arvesse, et suur osa meedia tegevusest ei mahu avaliku võimu seadusega tagatud piiridesse, on kõige tähtsam avalik võim, mille abil vastandatakse meedia avalik tegevus ühiskonna õigustatud ootustega (McQuail 2000: 163). Sellest tulenevalt defineerib autor aruandekohustust kui *“kõiki vabatahtlikke ja mittevabatahtlikke protsesse, mille abil meedia on ühiskonna ees otseselt või kaudselt vastutav avaldatu kvaliteedi ja tagajärgede eest, eriti üldise hüvega seonduvates küsimustes”* (McQuail 2000: 163).

Pritchard (2000) märgib, et aruandmine tähendab meedia töötajate või – organisatsiooni omapoolse käitumise põhjendamist enda jaoks olulistele sihtrühmadele, olgu nendeks siis auditoorium, reklaamijad, allikad või kolleegid teistest väljaannetest.

Meedia vastutuse tagamise komponendina on Bertrand (2005) määratlenud aruandekohustuse süsteeme, mis on alternatiiviks seadustega reguleerimisele, tõstes seega keskele kohale ajakirjaniku professionaalsuse. Professionaalsete eneseregulatsiooni organitena toob Harro-Loit (1996: 34) välja näiteks ajakirjanike ja toimetajate eetikakoodeksid, käitumisjuhised ja muud kirjalikud, formaliseeritud reeglid, aga ka toimetusesisesed kirjutamata kokkulepped, samuti ombudsmanid, ajakirjanduskriitika ja kutsehariduse. Eneseregulatsiooni tähtsust on rõhutanud mitmed autorid, sealhulgas McQuail (2000: 170) kuna välise kontrolli alternatiivid, õiguslikud sunnivahendid ja karistusahvardused võivad küll lühiajalises plaanis olla tõhusamad, kuid pikemas perspektiivis on nad vastuolus avatud ühiskonna vaimuga.

Käesolevas töös keskendungi meedia vastutusest rääkides eelkõige aruandmise mudelitele, mille vahendid ja sanktsioonid on erinevalt seadustega reguleerimisest verbaalsed ja mittemateriaalsed. Seega kuuluvad siia eeskätt erinevad eneseregulatsiooni vahendid, mis tähendab, et meedia ise kehtestab endale reeglid (Bertrand 2005: 5).

Tuginedes mitmele teoreetikule on Bardoel (2000, 2001; Bardoel & Leen d'Haenens'i 2004: 173 kaudu) välja toonud neli meedia aruandekohustuse mehhanismi:

- 1) poliitiline vastutus, mis seisneb vormilisel reguleerimisel, kus nähakse ette, kuidas ringhäälinguettevõtted ja ajalehed on struktureeritud ja kuidas nad toimivad;

- 2) turu vastutus või pakkumise ja nõudluse süsteem, mis põhineb inimeste vabal valikul, siin mängib rolli ka efektiivsus, näiteks võib see stimuleerida tõhusamate lähenemisviiside kasutuselevõttu meediaettevõtete poolt;
- 3) avalik vastutus - on seotud meedia ülesandega säilitada otseseid suhteid kodanikega, ka seoses viimase suhetega turu ja riigiga;
- 4) erialane vastutus - on seotud eetikakoodeksite ja tulemuslikkuse standardite kasutamisega, mis peaks aitama tasakaalustada liigset sõltuvust poliitika ja turust.

Lähtuvalt töö eesmärgist tulevad lähema vaatluse alla just avaliku –ja erialase vastutuse mehhanismid, mida Bertrand (2002) määratleb, kui aruandekohustuse süsteeme. Nende all peab autor silmas kõiki vahendeid, mis muudavad meediat auditooriumi ees vastutavaks, eeldusel, et need ei ole valitsuse poolt kontrollitud. Seega põhinevad kõnealused süsteemid moraalsel survele ja eeldavad erinevate huvigruppide, nagu omanikud, kirjastajad, toimetajad, uudistajad, meedia tarbijad - aktiivset kaasatust. (Bertrand 2002: 176).

Bertrand (2005) märgib, et erinevaid aruandekohustuse süsteeme on olemas üle 80 ning neid saab ka juurde leiutada. Samas ei ohusta need ka ajakirjandusvabadust, mida võivad teha turg ja seadusandlus. Autor peab sääraseid aruandekohustuse süsteeme parimaks vahendiks, tagamaks ajakirjanduse vabadust, eeldusel, et need taastavad usalduse ja lugupidamise ajakirjanike ameti vastu.

Erinevate süsteemide puhul saab eristada meedia sisest ja meedia välist aruandekohustuse staadiumit, milles esimesel juhul vastutab avaldamise puhul meediaorganisatsioon ja selle omanikud ning välise aruandekohustuse staadiumi puhul ollakse vastutav auditooriumi, meedia klientide (sh reklaamiandjad, sponsorid), erinevate allikate, regulaatorite ja seadusandjate, meediafirmade omanike ja aktsionäride ning ka nende ees, kellest kirjutatakse ja räägitakse (McQuail 2000: 165-166). Seega kuuluvad meedia siseste mehhanismide alla eelpool loetletutest näiteks ombudsmanid, eetikakoodeksid jms ning väliste alla näiteks pressinõukogud. Lisaks eelpool välja toodud mehhanismidele, täiendavad mitmed autorid aruandekohustuse süsteeme, võttes suuremal määral aluseks Interneti levikuga lisandunud võimalused. Näiteks eristavad Fengler et al (2011: 9) digitaalajastu aruandekohustuse süsteeme järgnevalt:

- kindlaks kujunenud meedia vastutust tagavad instrumendid: pressinõukogud; ombudsmanid; massimeedias avaldatud meediakriitika jne.

- innovatiivsed meedia vastutust tagavad instrumendid, mis kerkivad esile *online*'s: toimetuse veebipäevikud; uudiste sisu monitoorivad veebisaidid; online ombudsman; veebiülekanDED töötajate koosolekutelt, mis keskenduvad sisemisele kriitikale; meediakriitika tegemine Facebook'is ja Twitter'is.

Nagu näha kuuluvad loetletutest innovatiivsed instrumendid pigem meedia siseste aruandekohustuse mehhanismide alla, olles seotud pigem erialase ja avaliku vastutusega. Järgmises alapeatükis vaatlengi, kuid võrd on või võiksid olla ajakirjanike veebipäevikud meedia vastutust tagava süsteemi osa.

1.1.2. Blogid kui meedia vastutust tagava süsteemi osa

Online meedia muudab informatsiooni pakkujate vastutust auditooriumi ees kahel potentsiaalsel moel: kas vastutust kaotades, või suurendades seda rohkem kui kunagi varem. Ühest küljest saavad kõik Internetis avaldada, mida iganes soovivad ning jääda võimaliku kriitika vältimiseks anonüümseks. Teisest küljest soodustab meediumi kahe-suunalisus lugejaid sellele reageerima. (Singer 2006). Nagu eelpool mainitud on uus meedia, sealhulgas blogid, tõstnud oluliselt nõudmisi meedia aruandekohustusele. Samuti on tegemist üsna mõjuka meedia vormiga, kuna 2007. aasta aprilliks oli kasutusel üle 70 miljoni blogi ning iga päev lisandub 75 000 blogi juurde, mis tähendab, et uus blogi luuakse igal sekundil (Sheffer & Schultz 2009: 10). Kim Bivens (2008) leiab, et *online* uudised on nihutanud uudisväärtusi interaktiivsuse ja läbipaistvuse suunas, mille funktsioone täidavad foorumid, kommentaariumid ning eksperimenteerimine blogimisega. Autor märgib, et mitmed organisatsioonid on kasutusele võtnud “toimetuste blogid”, mis on end tõestanud väga ülevaatlikena, pakkudes kirjeldusi kontekstis, kus tähtsad toimetuse poolsed otsused tehti, vastuseid kriitikale ning otsest suhtlemist auditooriumiga (Kim Bivens 2008: 124). Samas väidab ta, et blogid ei pruugi meeldida kõrgematele juhtidele, kuna nende sisu pole ette ennustatav ning võib tekkida võimalus kohtu süüdistuseks. Teiselt küljest võivad need aga aidata traditsioonilisel meedial suurendada auditooriumi ning seeläbi ka väljaande kasumit. (Kim Bivens 2008). Nagu näha kattuvad siin mitmed funktsioonid ombudsmanide süsteemiga. Ajalehe ombudsmani all mõistetakse lehe poolt palgatud sõltumatut vahendajat lugejate ja toimetuse vahel, kelle ülesandeks on käsitleda lehe sisu kohta tulevaid kaebusi, küsimusi ja märkusi. Samuti peaks olema ajalehes avaldatud tema nimi, telefoninumber ja e-maili aadress (Dalen & Deuze 2006: 461). Samas on erinevalt ombudsmanide süsteemist blogide puhul võimalus kajastada ka toimetuse siseseid protsesse. Olgugi, et vähesed blogijad saavad selle eest tasu (Lowrey 2006). Rääkides aga blogidest väljaspool toimetusi, siis tihti esitatakse seal kommentaare kohalike uudiste kohta või täidavad need pigem isiklike veebipäevikute funktsiooni (Sheffer & Schultz 2009: 10). Samas on Ettema (2009) rõhutanud blogide puhul võimalust kirjeldada sündmusi vahetult ning kaasata informatsiooni töötlemise protsessi ka lugejaid, kõrvaldades seeläbi tekstist ebatäpsusi. Singer (2007) omakorda leiab, et

blogijad on võtnud endale rolli olla valvekoera valvekoer ning Lowrey (2006) lisab, et blogid on paljastanud mitmeid ajakirjanduse nõrkusi ja võivad seeläbi tõsta viimase kvaliteeti.

Domingo & Heinonen'i järgi (2008; Fengler et al 2011: 16 kaudu) saab meediaga seotud blogid jagada nelja kategooriasse:

- Kodanike blogid: ajakirjanduslikud ajaveebid, mis on kirjutatud meedia institutsioonidest väljaspool seisvate kodanike poolt.
- Sihtrühma blogid: ajakirjanduslikud ajaveebid, mis on kirjutatud meediaga seotud üldsuse poolt.
- Ajakirjanike blogid: ajakirjanduslikud ajaveebid, mis on kirjutatud ajakirjanike poolt väljaspool meedia institutsioone.
- Meediablogid: ajakirjanduslikud ajaveebid, mis on kirjutatud meedia institutsioonidega seotud ajakirjanike poolt.

Nagu sissejuhatuses mainitud tulevad käesolevas töös vaatluse alla just meediablogid, mille puhul Robinson (2006: 70) eristab järgmisi vorme: reporteri märkused uudiste ja juhtumiste kohta; arvamuseveerg; küsimuse ja vastuse formaat; lugejate foorum; reporteri päevik isiklikest juhtumistest; trükis avaldatud uudiseid promovad kokkuvõtted; kuulujuttudel põhinev blogi, mida reporter kasutab mitteametliku kontona.

1.1.3. Ülevaade Eesti ajakirjanike blogidest

Nagu eelpool välja toodud, kasutavad ajakirjanikud ühe põhjusena blogiformaati, avaldamaks lugusid, mis ühel või teisel põhjusel traditsiooniliste lugude kontseptsiooni alla ei sobitu (Robinson 2006). Vaadates Eestis meedia institutsiooni sees tegutsevate ajakirjanike blogisid, võib väita, et neid rakendatakse laias laastus eelkõige kahel puhul: lugude täistekstide ning isiklike kommentaaride avaldamiseks. Nii on blogi näol tegemist kanaliga, kus avaldatakse pikemaid artikleid, mis juba oma mahu poolest väljaandes ilmuda ei saaks. Samuti võib blogi olla ajakirjaniku portfoolioks, kuhu ta koondab mujal ilmunud artiklid. Üheks selliseks on näiteks Eesti Ekspressi ajakirjaniku Toivo Tänavsuu ajaveeb, mida tutvustab tekst: *“Siin avaldan kõik oma Eesti Ekspressis ja teistes väljaannetes ilmunud lood”* (Tänavsuu 2008). Analoogset funktsiooni täidab näiteks ka Eesti Päevalehe korrespondendi Jaanus Piirsalu blogi.

Teisalt täidavad enamike ajakirjanike blogid üsna erinevaid funktsioone ning seega võivad sõltuvalt konkreetsest autorist, sisaldada tekste, alates igapäevaste toimetuste kommenteerimisest, kuni meediakriitikani. Kohati saab eristada ka n-ö nišiblogisid, mille eesmärgiks näiteks on Eesti puhul ehk Priit Pulleritsu spordiblogi, mis keskendub peaaesjalikult vastupidavusaladele. Teisalt võib ka sel puhul leida selgitusi ja põhjendusi igapäevatoos avaldatud lugude osas. Ühe näitena saab tuua postituse, kus ta kirjeldab, kuidas presidendi abikaasa rünnaku alla sattus. *“Pärast seda, kui Evelin Ilves oli süüdimatult ETVs Eesti rahvale silma vaadanud ja öelnud, et ta pole öelnud seda, mida ta mulle ütles ja mille kohta avaldasin Postimehes täna tõendid (vt "Kommipakist alanud vastasseisu tagamaad"), on esitanud minu pihta süüdistused valetamises ja vassimises, ise valetades ja vassides_ (vt loo kõrval esitatud kirjavahetus), siis tahaks käituda tõesti nagu Seb Coe pärast 1500 meetri olümpiavõitu”* (Pullerits 2009).

Kui ühel puhul kommenteeriti väljaandes ilmunud loo järelkaja siis näiteks Äripäeva ajakirjanik Aivar Hundimägi kommenteerib veel ilmutata loo vastukaja: *“Oleme reedel, 23. oktoobril Äripäevas ilmuva Reformierakonda puudutava artikli puhul saanud juba kaks ähvardust, et kui see artikkel ilmub, siis ootab Äripäeva kohtutee. See on imelik, et kohtusse mineku osas ollakse kindlad, ilma, et oleks lugu loetud. /.../See on klassikaline mõjutuskatse ning loodetakse, et Äripäev jätab oma loost osa küsimusi välja. Kindlasti me seda ei tee, sest juhtum on liiga tõsine.”* (Hundimägi 2009). Seega võimaldab blogiformaat avada lugude tausta ja seeläbi enda käitumist õigustada. Sagedamini kui lugude taustade avamist, rakendatakse seda aga päevakajaliste sündmuste kommenteerimiseks. Näiteks Tartu Postimehe vanemtoimetaja Vahur Kalmre kirjeldab postituses *“Valedes vaetud uus linnavõim”*, kuidas Tartu linnapea Urmas Kruuse on autorile teadaolevalt erinevatele sihtrühmadele vassinud: *“Ta on valejuttu ajanud avalikkusele, ajakirjandusele, võimupartnerele, küllap ka teistele kohalikele poliitikutele, erakonnakaaslastele ja iseendale”* (Kalmre 2011). Antud juhul on tegu ilmselt klassikalise näitega, kuidas blogis ollakse väljaande raamidest vabam ning kommentaaride sisu on isiklikum.

Meediablogid kui meediakriitika vahend

Isklike veebipäevikute ja kommentaariumide funktsiooni kõrval väärib eraldi käsitlemist blogide meediakriitiline funktsioon. Äripäeva ajakirjanik Aivar Hundimägi on ühes postituses

näiteks kahtluse alla seadnud Postimehe usaldusväärset, avaldades kahtlusi loo autori sõltumatuse osas:

Täna hommikul oli Postimehe majandusuudiste saidil E-24 uudis "Reisimuljed: armunud Odessasse Iosa"._./.../Tekib küsimus, kas tegemist on ajakirjandusliku materjaliga või ajakirjandusliku materjali pähe esitatud reklaamiga. /.../. Artikli autoriks ei ole aga üldsegi vist ajakirjanik, vaid Tallinna Kaubamaja turundustöötaja. Vähemalt on artikli autor Anne-Liis Ostov töötanud Kaubamaja kontsernis turundusjuhina. Märget loo juures aga ei ole, et tegemist pole ajakirjanikuga. Samuti pole märget, kas selle uudise pähe esitatud reisikirja avaldamise eest on Tallinna Kaubamaja ka Postimehele maksnud. (Hundimägi 2010).

Kriitikat teiste väljaannete sisu aadressil leidub ka mitmete teiste blogivate ajakirjanike blogides, seda nii lühikesest kommentaari vormist, kuni meediateksti diskursuseanalüüsini (Õuema 2010) välja. Seevastu Postimehe endine ajakirjanik avaldab otsest kriitikat ka oma endise tööandja aadressil, mida kohtab suures plaanis märksa harvem.

Kui asi aga loo tegemiseni läks ja ma panin kirjasajate nimekirja kokku, selgus, et selle juures on tegemist erilise kavalusega. Nimelt oli kavas panna kirjad posti reede õhtul, lootuses, et mõni kiri jõuab näiteks Helsingisse varem kui Võrru. Nimelt teati rääkida, et siseriiklik post pühapäeval ei tööta, ent rahvusvaheline küll, mistõttu loodeti saada head pealkirja sellest, kuidas Soome Post toob Eesti Postist kiiremini kirjad kohale. Selle jutu peale keeldusin ma seda tegemast. Ma üritasin selgitada, et see on vastuolus juba ülikooli esmakursuslastele esitatava nõudega, et eksperimendi tingimusi ei tohi väänata saavutamaks enne eksperimenti valmismõeldud tulemust. Uudistejuht oli minuga nõus, et ka temast kõrgemate ülemuste tahe käis üle kõige. (Koorits 2011).

Meediakriitilist funktsiooni kaardistades saab seega eraldi välja tuua väljaande sisese kriitika, mis üldises kontekstis on aga pigem erandlik ning postituse otsese toimetuse siseelust kohtab harva.

1.2. Ajakirjanike autonoomsus väljaandes ja blogijana

Kuigi uudisteorganisatsioonid pakuvad tasusid, tähendab see ajakirjanike jaoks kompromisse professionaalsete väärtuste osas, et tagada organisatsioonile kasum. Seetõttu on ajakirjanikud sunnitud erinevalt blogijatest uudiste tootmisel tüpiseerima mõned sündmused uudisteks ja teisi ignoreerima. (Lowrey 2006). Kim Bivens (2008: 115) märgib uuringutele toetudes, et väljaandes võib ajakirjaniku autonoomsuse määrata muuhulgas ka tema positsioon toimetuses. Underwood (1993; Fengler'i & Ruß-Mohl'i 2008: 668 kaudu) lisab, et uudiste tootmine ei ole enam kindlaksmääratud ainult ajakirjanduslikest normidest, vaid pigem reklaamijate, investorite, allikate, ja meediatarbivate omakasust, ja mõjust mida nad avaldavad ajakirjanikele. Teisalt ei ole nõrgad kohad meedia katvuses üksnes juhuslikud, vaid on sageli ajakirjanike omakasust lähtuva käitumise tulemused, kusjuures eristada saab nii materiaalseid stiimuleid (raha, lisahüvitised/soodustused) ja mittemateriaalseid stiimuleid (reputatsioon, mõjukus, sotsiaalsed tasud jne) (Fengler & Ruß-Mohl 2008) Seega on blogijatel teoreetiliselt võimalik pakkuda ajakirjandusväljaannetele sisulist konkurentsi, kuna blogi võib olla kõige lollikindlam ja odavam formaat, mis seni leiutatud, võimaldades kasutajatele sisuliselt täielikku autonoomiat Singer (2006: 9). Autor lisab, et võrreldes väljaandes töötavate ajakirjanikega, kellel võivad muuhulgas olla kaalul ka materiaalsed tasud, ei riski blogijad millegi muuga, kui ehk ainult kommentaatorite kriitikaga. Ka Ettema toob Ameerika Ühendriikide näitel välja, et blogijad on hakanud pakkuma tõsist konkurentsi *mainstream* ajakirjandusele, olles kohati piisavalt populaarsed, et võivad saada tulu nii isiklikest annetustest, fondidest kui ka mingil määral reklaamist (Ettema 2009: 320).

Singer (2007) märgib, et blogijate töö on läbipaistvam nii nende motiividelt kui ka kallutatusest. Samuti on neil ajakirjanikest suurem autonoomia rääkida otse südamest, kuna viimased on piiratud institutsionaalsetest objektiivsuse normidest ja peavad teemadest distantseeruma. Samas mõõnab Singer (2006), et avalikkust ei saa süüdistada selles, et ta näeb meediat kallutatuna, kui üks ja sama inimene toodab nii uudiseid kui esitab ka isiklike kommentaare. Robinson (2006) toob välja, et üheks põhjuseks, miks ajakirjanikud kasutavad blogiformaati on soov avaldada lugusid, mis ei sobitu traditsiooniliste lugude formaati või isegi uudiste kontseptsiooni alla. Samas ei pruugi ajakirjanik olla enam uudiste suhtes neutraalne ega säilita seetõttu traditsioonilises mõttes iseseisvust. (Robinson 2006: 73).

1.2.1. Ajakirjanike vastutust tagav süsteem Eestis

Eestis on ajakirjanike vastutus avaldatud materjalide eest seaduslikul tasandil osaliselt tagatud põhiseaduses, ringhäälinguseaduses, kriminaalmenetluse seadustikus, tsiviilkohtumenetluse seadustikus ja võlaõigusseaduses. Kõikidesse eelpoolmainitutesse, (v.a põhiseadus) viidi hiljuti seoses allikakaitse seaduse vastuvõtmisega sisse ka mitmeid täiendusi. Väljaspool seaduse raame on kasutusel Eesti ajakirjanduseetika koodeks, mille täitmisele annab hinnanguid Avaliku Sõna Nõukogu. Viimane määratleb end sõltumatu analüüsikeskusena, *“mis arutab avaliku meedia peale esitatavaid kaebusi ning juhib tähelepanu meediaeetilistele probleemidele ka ise. Avaliku Sõna Nõukogusse kuuluvad esindajad erinevatest kodanikeühendustest, sealhulgas Ajakirjanike Liidust ja Meediakoolitajate Liidust.”* (Avaliku Sõna Nõukogu kodulehekül 2011). Samuti määratleb end ajakirjanduse eneseregulatsiooni organina Pressinõukogu, *“mille eesmärk on lahendada kaebusi, mis laekuvad ajakirjanduses ilmunud materjalide kohta”* (Eesti ajalehtede liidu kodulehekül 2011). Nagu Avaliku Sõna Nõukogulgi, on Pressinõukogu puhul kaebuste menetlemisel aluseks ajakirjanduseetika koodeks. Ombudsmanide süsteemi rakendab Eestis ainsana Rahvusringhääling. Kõuts-Klemm & Suni (2009) poolt läbiviidud uuring “Läbipaistvus Eesti ajakirjanduses” tõi välja järgmised aspektid:

Ajakirjanike arvates kehtivad avalik-õiguslikule ja erameediale erinevad standardid. Erinevus tuleneb pigem ajakirjanduse defineerimise erinevusest. Avalik-õigusliku meedia puhul nähakse ajakirjandust avalikkuse teenijana, erameedias kasumi saamist toetava tegevusena.” /.../ “Enamik respondentidest on seda meelt, et võrreldes varasemate aegadega on asjad paremaks läinud. Lisamehhanismide olemasolu ei peeta vajalikuks, ajakirjanduseetika koodeksis on kõik vajalik olemas. Eneseregulatsioon on tugev, sest „kui üks käitub valesti, mõjutab see kogu meeskonda“. (Kõuts-Klemm & Suni 2009: 42).

Teisalt möönab Lauk (2006), et *“ajakirjandusvabaduse olemasolu ei tähenda, et automaatselt oleks tagatud ka individuaalne sõnavabadus. Seda aga on vaja, et ajakirjanikud julgeksid kriitiliselt analüüsida oma väljaande/kanali tööd ja selle tulemusi, et saaks üldse tekkida meediakriitiline diskussioon. Praegu neid tingimusi Eestis ei ole. Eesti üliliberaalne meediapoliitika soodustab meediaorganisatsioonide võimalusi summutada ja vältida teatud*

teemasid ning oma tegevuse ja selle taustade selgitamist avalikkusele.” Loit et al (2011: 44) näevad siin taga ühe põhjusena ka seda, et Eestis on ajakirjanikke vähe ning seetõttu tunnevad kõik kõiki. Autorid toovad näiteks eelmise kümnendi algul soiku jäänud Ajakirjanike Liidu initsiatiivil loodud meediakriitilise *online* väljaande Klopper, mis kukkus läbi, kuna vaid vähesed ajakirjanikud julgesid avalikult oma töökeskkonda kritiseerida.

Teadaolevalt ei ole Eestis järjepidevalt toimima jäänud ka ühtki meediablogi, mis keskenduks ainuüksi meediakriitikale või valgustaks lugejaid järjepidevalt toimetuse tööst ja selle telgitagustest. Ilmselt tuntuimaks näiteks, kui seda on katsetatud võib pidada Priit Hõbemäe blogi MEKA (meedia-eetika-kriitika-analüüs). 2005. aastal väitis Hõbemägi Eesti Päevalehe vahendusel, et kavatseb oma blogis läbi isikliku vaatenurga reageerida nii Eesti kui maailma meedias tekkivatele probleemidele ning selgitada lugejatele, miks Eesti Päevalehes just sellised lood ilmuvad. *“Blogimine on tänasel päeval kõige kiirem ja värskem suhtlusvahend kirjutaja ja publiku vahel ning ajalehed peavad sellega kiiresti kaasa minema,”* märkis ta toona (Eesti Päevaleht 2005). Sarnaselt mitmete teiste bakalaureusetöö raames intervjueritud blogivate ajakirjanike ja peatoimetajatega on tänaseks aga ka MEKA hoog raugenud ning selle autori, Priit Hõbemäes seisukoht muutunud.

“Oli aeg, kui nende (blogide J.L.) pidamist toimetustes soositi ja tehti isegi jõuga, sest loodeti, et need toovad ajalehe veebiküljele lisaks lugejaid. Kuid ajakirjanike blogid osutusid väga ebahuvitavaks lugejatele. Ja pole mõtet teha asju, mida ei loeta. /.../ Blogid tervikuna on juba taanduv nähtus. Sotsiaalmeedia - Facebook ja Twitter on nende rolli üle võtnud. /.../ Ise lõpetasin blogimise, sest see kaotas mõtte. Blogija hakkab tegutsema oma lugejate huvides ja muutub nende teenindajaks. Vastu ei saa aga midagi, aega kulub palju.” (Hõbemägi, Lisa 4.5.).

Seega võib kokkuvõtvalt öelda, et Internetti kui ideaalset meediakriitika platvormi on küll aegajalt erinevates formaatides kasutatud, ent järjepidevat, piisavalt efektiivset ning ühte formaati koondunud aruandekohustuse mehhanismi veel üldpilgul tekkinud pole. Samas on maailmakogemusele toetudes selleks olemas selged eeldused.

2. Uurimisküsimused, meetod ja valim

2.1. Uurimisküsimused

Käesolevas bakalaureusetöös vastan järgmistele uurimisküsimustele:

- 1) Mil määral on Eestis ajakirjanike blogid meedia vastutust tagava süsteemi osa?
 - Millist rolli mängivad ajakirjanike blogid ajakirjanduse läbipaistvuse tagamisel?
- 2) Mis motiveerib ajakirjanikku blogi pidama?
- 3) Kuivõrd on ajakirjanik blogijana autonoomsem kui igapäevatoos?

2.3. Meetod ja valim

Eelmise peatüki lõpus püstitatud uurimisküsimustele vastuste saamiseks kasutan poolstruktureeritud süvaintervjuud. Poolstruktureeritud süvaintervjuu kasutamise eesmärgiks oli küsida intervjuueeritavatelt teatud hulk uurimisprobleemiga otseselt seotud küsimusi (Vt. Lisa 1, Lisa 2), kuid samas jätta allikatele, sõltuvalt intervjuu käigust, võimalus enda jaoks küsimusega seonduvaid probleeme pikemalt lahata. Sellise lähenemise põhjuseks oli eeldus, et allikad võivad vabama vestluse käigus indikeerida uutele aspektidele. Samuti jätab intervjuu meetodi kasutamine võimaluse vajadusel töö käigus tagantjärele täpsustavaid lisaküsimusi esitada. Arusaadavuse suurendamiseks on kõik intervjuud toimetatud.

Kuna töö seisukohast on oluline pigem meediatöötaja roll kui isik on intervjuude objektiivsuse ja sõltumatuse suurendamiseks analüüsiosa kodeeritud alljärgnevalt:

Nimetus	Kood
Sugu	M või N
Praegune roll	Ajak ehk ajakirjanik; Pt ehk peatoimetaja
Endine roll	ExPt ehk endine peatoimetaja
Kas blogib või on bloginud	Blog ehk blogib; ExBlog ehk blogis

Praeguse ja endise rolli väljatoomise põhjuseks on see, et mitmed ajakirjanikud on tegutsenud ka peatoimetajana. Valdav enamus peatoimetajaid on varem ajakirjanikuna tegutsenud ning seepärast tuakse endise rolli puhul välja üksnes see, kas ajakirjaniku rollis respondent on varem töötanud ka peatoimetajana. Kuna aga mõnel juhul võivad koodid kattuda, eristatakse need vajadusel vastavalt tähtedega A-B.

Valimisse kuulub viis endist või praegust trükimeedias tegutsevat või tegutsenud ajakirjanikku, kes põhitöö kõrvalt blogivad või on varem bloginud ning kuue väljaande peatoimetajad. Kahe peatoimetajaga (Vt. Lisa 4.5. ja Lisa 4.6.) täies mahus intervjuud siiski läbi ei viidud, kuid nende meili teel saadetud vastused on töö seisukohast siiski piisavalt

kõneka. Blogide valikul on lähtunud Kristel Laursoni (vt. Lisa 6.) poolt seminaritöö raames läbiviidud meediakriitiliste blogide kaardistusest, mida on pisut täiendatud. Kuna valim on piiritletud üsna kitsalt, sobitus sinna Eesti kontekstis üsna väike hulk ajakirjanike, kelle hulgast tehti omakorda empiiriline valik, mis jätab valimi moodustamisel suhteliselt suure vabaduse (Vihalemm 2001).

Konkreetsel juhul oli soov teada saada just väljaannete palgal olevate ajakirjanike hinnanguid blogi võimalike funktsioonide kohta, kuna neil peaks säilima põhitööga piisav võrdlusmoment. Peatoimetajate puhul on töö seisukohast oluline, kuidas nad hindavad institutsioone see olevate ajakirjanike blogide funktsioone ning meediablogide kui potentsiaalse aruandekohustuse mehhanismi efektiivsust.

Intervjueeritavate nimekiri

Esitatud on andmed 2011. aasta jaanuari kuu seisuga.

Respondendid	Kood
Aivar Viidik – Maalehe peatoimetaja	M-Pt
Ivar Soopan – Lääne Elu peatoimetaja	M-Pt-Blog-A
Jaanus Piirsalu – Eesti Päevalehe korrespondent Moskvas	M-Ajak-ExBlog
Lea Larin – Eesti Päevalehe peatoimetaja	N-Pt-A
Merit Kopli – Postimehe peatoimetaja	N-Pt-B
Priit Hõbemägi – Eesti Ekspressi peatoimetaja	M-Pt-ExBlog
Priit Pullerits – Postimehe vanemtoimetaja	M-Ajak-Blog
Sulev Valner – endine Maalehe peatoimetaja (1998–2004 ja 2007–2009) MTÜ Eesti Kodanikuajakirjanduse Seltsi juhatuse esimees	M-Ajak-ExPt-ExBlog
Tarmo Õuema - Lääne Elu ajakirjanik (endine Lääne Elu peatoimetaja)	M-Ajak-ExPt-Blog
Vahur Kalmre – Tartu Postimehe vanemtoimetaja	M-Pt-Blog-B
Vahur Koorits – endine Postimehe ajakirjanik (2006-2010)	M-ExAjak-Blog

2.4. Meetodi kriitika

Intervjuu meetodi kasutamise suurimaks puuduseks on ilmselt subjektiivsus, kuna allikas ei pruugi olla alati objektiivne, kuid teisalt võib see üsna hästi välja tuua allikate veendumused ja hinnangud. Kuna aga antud töö eesmärgiks on välja tuua, kuidas ajakirjanikud ja peatoimetajad blogisid kui võimalikku meediakriitika vormi näevad, on see võimalikult põhjalike hinnagute saamiseks ilmselt üks adekvaatsemaid meetodeid.

Probleemiks võib pidada ka seda, et mitmeid intervjuusid ei õnnestunud läbi viia silmast-silma ning pidi piirduma meili- või telefonivestlusega. See aga võis kohati tingida intervjuude suurema pinnapealsuse, esialgse vääritlemise või liigse poliitkorreksuse.

3. Intervjuude tulemused

3.1. Ajakirjanike ja peatoimetajate motivatsioon blogi pidada

Antud peatükis vaadeldakse ajakirjanike ja peatoimetajate erinevaid blogi kirjutamise motivatsioonifaktoreid, arvestades siinjuures nii blogide kirjutamisega kaasnevat ressursikulu, isiklike stiimuleid kui ka blogide funktsioone. Kuna funktsioonid, mida ajakirjanikud ja peatoimetajad blogide puhul näevad on suuresti seotud isiklike ootuste ja nägemusega formaadi rakendustest, tuuakse eraldi välja hinnangute erisus trükiväljaannete ning blogide võimalustele. Kuigi nii ajakirjanike kui peatoimetajate puhul võib ka autonoomia olla oluliseks blogimise motiiviks, käsitletakse seda formaadi erinevuste paremaks väljatoomiseks järgmises alapeatükis.

Nii ajakirjanikud kui peatoimetajad tõid blogide puhul välja aspekti, et tegemist on pigem veebipäevikuga (M-Ajak-ExPt-ExBlog), kus avaldatakse peamiselt isiklike arvamusi või antakse ülevaade igapäevategevustest (M-Pt-Blog-B) ning teiselt poolt kanaliga, mis võimaldab avaldada lugude täistekste (M-Ajak-ExBlog; M-Pt-Blog-A). Lisaks sellele nähakse blogi ka lihtsalt ego rahuldamise kohana (M-Pt; M-Ajak-Blog). *“Minu jaoks on ka väga oluline see - igas ajakirjanikus on mingil määral edevust ma usun, sest minul siia maani jätkuvalt meeldib vaadata oma nime lehest ja teada, et mina seda tegin ja blogi on samamoodi, et see on ka enda sellise loomingu ja oma ego rahuldamise koht”* (M-Ajak-Blog). See aga aitab intervjuueeritavate hinnangul muuta ajakirjanikku nähtavamaks (M-Ajak-ExBlog) ja luua nime tuntust (M-ExAjak-Blog) või kindlat valdkonda lahkava blogi puhul tõsta tuntust teatud ringkonnas (M-Ajak-Blog), muutudes seeläbi arvestatavaks infoallikaks. *„Paljudele selle valdkonna, ehk vastupidavusalade tegijatele on see siiski noh üks tuntud kaubamärk või infoallikas. /.../ Sest ma ütlen on minu blogi on ikkagi eesti meediaturul ja sporditurul ikkagi teatava institutsionaalse väärtusega siiski julgen ma öelda küll”* (M-Ajak-Blog). Teisalt leitakse, et ajakirjaniku märgatavuse kaaluvahe on esialgu tugevalt väljaannete poolel (M-Ajak-ExPt-ExBlog).

Samuti tuuakse blogide puhul olulise punktina välja võimalus linkida varasematele postitustele ning kirjutada pikemalt, kui väljaanne seda võimaldaks (M-ExAjak-Blog). Nagu aga teooriaosas välja toodud, tuleb lisaks sellele mitmel juhul eristada n-ö nišiblogisid, milles avaldatud käsitlused on keskendunud peamiselt ühele temavaldkonnale, olgu selleks siis vastupidavusalad (M-Ajak-Blog) või isiklikud kommentaarid meedias toimuva kohta (Hundimägi 2010). Sellest tulenevalt on erinevused selle osas, miks ajakirjanikud blogimisega alustasid ning miks otsustasid jätkata või lõpetada, üsna erinevad. Ühelt poolt tuuakse välja, et spetsiifilisi teemasid käsitleva blogi puhul, mille juures nähakse olulise punktina ka auditooriumi säilitamist, muutub kirjutaja lugejate teenindajaks (M-Pt-ExBlog) ning see omakorda nõuab kanali sissetöötamiseks ja väljasuremise vältimiseks regulaarset postituste tegemist (M-ExAjak-Blog). *„Blogija hakkab tegutsema oma lugejate huvides ja muutub nende teenindajaks. Vastu ei saa aga midagi, aega kulub palju“* (M-Pt-ExBlog).

Peamiseks ressursiks peavadki nii peatoimetajad kui ajakirjanikud ajakulu, mille kõrval nähakse olulise aspektina ka postituse kirjutamiseks tehtavat pingutust ja blogi peale mõtlemist (M-Ajak-Blog). *„Ma postitan vähese vaevaga ära, et see vaev võib olla oluline. Mingi pool tundi on normaalne aeg ilmselt, muidugi vahest võib kauem minna ja vahest teed kümne minutiga ära, aga just see, et enese kokku võtmine ja kirjutamine, et sa istud sinna maha ja ära kirjutad selle, et see on nagu see põhi vaev“* (M-Ajak-ExPt-Blog).

Blogi pidamisest saadava materiaalse ja mittemateriaalse tulu osas jagunevad nii ajakirjanike kui peatoimetajate hinnagud kaheks. Kuigi kõik blogijad on seda meelt, et blogid selle autorile otsest majanduslikku tulu ei too, siis väljaandele kasu tekitamise osas jagunevad arvamused kaheks. Ühest küljest välistatakse igasugune kasumlikkus, tuues põhjenduseks liialt väike auditoorium ning lugejate leige huvi (N-Pt-A; M-Pt-ExBlog), ent teisest küljest leitakse, et blogid on väljaandele mingil määral tingimata kasulikud või vähemalt võiksid olla (M-Pt-Blog-A; M-Ajak-ExPt-Blog; M-Pt-Blog-B), tuues juurde lugejaid ja klikke, mis omakorda toob *online* puhul mängu reklaamirahad (M-Pt-Blog-B). *„Vaata kui Päevalehel vist vanasti oli palju neid kuradi suvalisi blogisid lingitud onju, et koguvad ju klikke kurat ja tekitavad inimesele kõva lisapõhjuse. Väljaanne hakkaks tööle nagu portaalina, muidugi on kasulik“* (M-Ajak-ExPt-Blog). Samas leitakse, et blogid võivad autorile tuua erinevaid mittemateriaalseid tasusid, alates eelpool mainitud nime tuntuse ja maine tekitamisest (M-Ex-Ajak-Blog; M-Ajak-Blog) ja lõpetades sõpruskonna säilitamisega (M-Ajak-ExPt-Blog).

Ka võib blogi arendada ajakirjanikku kirjutajana (M-Ajak-ExPt-Blog) ning pakkuda loomingulist väljakutset (M-Ajak-Blog).

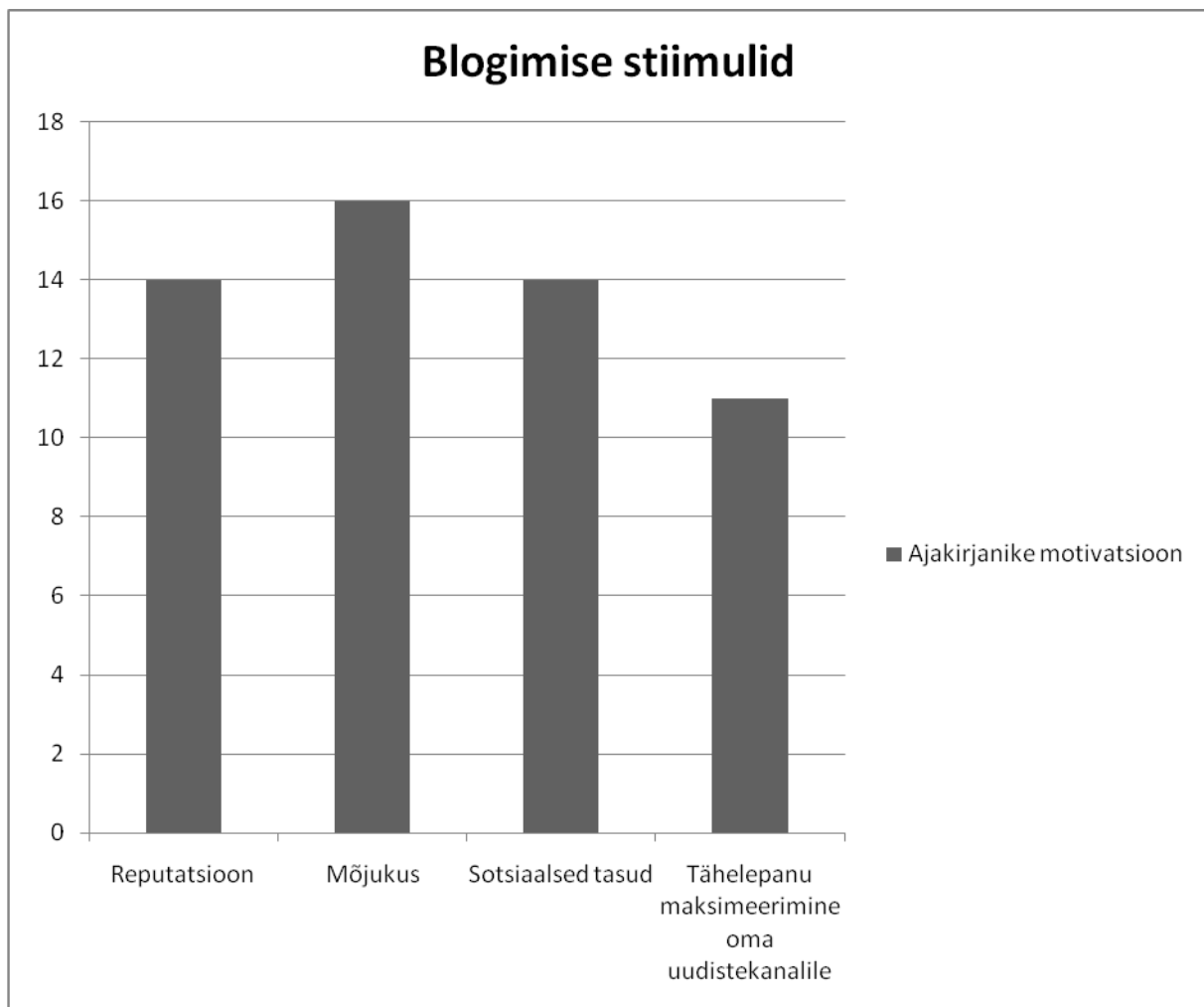
Hääbuv formaat

Just lähtuvalt blogide funktsioonidest, leidsid mitmed respondendid, et blogide puhul on tegemist teatava igandiga, mis järkjärgult kaotab oma positsiooni Facebook'ile (M-Pt-ExBlog; M-Ajak-ExPt-Blog; M-Pt).

Aga nagu ma ütlesin, et ma pean seda blogi esiteks nagu surnud žanriks ja praegu on nagu palju efektiivsemaid, mis puudutab info kogumist, mõttevahetust, avalikkuse nii teavitamist kui ka tagasiside korjamist. On see sama Facebook toimib nagu kordi, kordi paremini. Et, kus infovahetus on vahetu, kus sa saad nagu kiiresti tagasisidet. Blogid on sellised, kus ei saa kiiresti tagasisidet. Sissekanded pikad, ajaperspektiiv pikk. Avalikkusele nähtamatu suuresti – kes teab aadressi, teab, kes käib see käib, et noh jah. (M-Pt).

Sealjuures tõstetakse Facebook'i ja Twitter'i juures esile, et kanalid ei ole anonüümsed (M-Ajak-ExPt-Blog) ning postitused on lühemad ning vihjed ja arvamused kokkusurutud (M-Pt-ExBlog). Samas võib siinjuures tegemist olla funktsioonide ja ootuste erinevusega, kuna formaatidel puuduvad selged kriteeriumid.

Neljal ajakirjanikul (välja jäi Lääne Elu ajakirjanik Tarmo Õuemaa) paluti viiepalli skaalal hinnata blogimise puhul motiveerivaid aspekte. Alljärgnevas tabelis on toodud üldised suurusjärgud, kuivõrd üks või teine asi blogi pidama õhutab. Etteantud vastusevariantide puhul oli aluseks Fengleri ja Ruß-Mohli (2008: 674-675) poolt väljatoodud ajakirjanike mõjutavad mittemateriaalsed stiimulid.

Graafikust on näha, et ajakirjanikke motiveerivad üldpildis kõik neli väljatoodud aspekti suhteliselt võrdväärselt. Seejuures peeti kõige olulisemaks mõjukust ning kõige vähem tähtsustati tähelepanu maksimeerimist uudistekanalile. Samas lisas üks vastanutest (M-Ajak-Blog) ühe blogima motiveeriva aspektina juurde loominguulise väljakutse, mille märkis kui “motiveerib väga”.

3.1.1. Ajakirjanike ja peatoimetajate autonoomia väljaandes ja blogijana

Trükiväljaande ja blogi formaadi erinevused

Nagu eelpool juba mitmel korral mainitud, võimaldavad blogid avaldada tekste, mis väljaannetes puhtfüüsiliselt ei mahuks. Lisaks sellele tuuakse välja, et märksa avaramad on ka postituste sisulised kriteeriumid. „*Kui hakata blogisse kirjutama siis saab nagu lasta selles mõttes kaanonitest vabaks ja mõelda ainult selle peale, et kuidas seda teha huvitavalt, sest et blogis ei ole kasvõi mahu piiranguid*“ (M-Ajak-Blog). Kuigi blogides puuduvad teoreetiliselt sisulised ja vormilised piirangud (M-ExAjak-Blog; N-Pt-A; M-Ajak-ExBlog), leitakse, et usaldusväarsuse säilitamiseks, peaks tekst olema siiski nii vormiliselt kui sisuliselt korrektne ja objektiivne (M-Ajak-Blog). Ühe põhjusena, miks blogides kohati ortograafiareeglite vastu eksitakse tuuakse põhiliselt välja ajafaktor – blogipostitusele ei kulutata kaugeltki sama palju aega kui väljaandesse kirjutatud artiklitele (M-Ajak-ExBlog; M-Ajak-Blog).

Kõrvutades ajalehte blogiga, tuuakse ühe plussina välja ka interaktiivsus vigade paranduse juures (M-Ajak-Blog), kuid ka informatsiooni edastamise sõltumatus ajast. „*Ajaveeb üldiselt annab võimaluse kiiresti ning erinevalt paberlehest ööpäevaringselt edastada informatsiooni*“ (N-Pt-A). Olulise aspektina eristab üks intervjueeritustest (M-Ajak-Blog) ka ajalehte kui institutsiooni ning blogi kui meelelahutust, mis ei kvalifitseeru otseselt ajakirjanduseks - sestap nähakse blogi pigem mänguna, mis peaks eelkõige lugejat köitma. „*Tekst iseenesest peab algusest paeluma, sul peab olema publik, see peab lugejat kaasa kiskuma ja blogis vist just veel eriti, sest ega leht on see, mis sulle tuleb ja mille eest sa oled maksnud, millest sa loed. Aga see on nagu noh nagu inimesed võtavad seda võibolla nagu meelelahutus asja, nad lähevad seal küljele ja siis kui sa neid ei paelu, no miks nad peavad seal oma aega raiskama, pigem nad loevad midagi suurt, tõsist, väärtuslikku kas lehest, raamatust, ajakirjast. Seetõttu see huvitavusega mängimine on hästi oluline*“ (M-Ajak-Blog). Eeltoodu taustal tuuakse välja ka auditooriumi suurus, mis mängib intervjueeritava hinnangul vastutuse osas olulist rolli – kuna blogil on väiksem auditoorium, on ka vastutus teine.

Erinevused autonoomias

Ajakirjaniku autonoomia puhul trükiväljaandes, pööratakse intervjuudes enim tähelepanu toimetaja rollile, kes ei pruugi ajakirjanikuga sama mõtet jagada (M-Pt-Blog-A; M-Ajak-ExPt-ExBlog) ning seetõttu võib lugu ilmumata jääda (M-Pt-Blog-A) „*Esiteks blogi puhul ei ole mul mitte kunagi mingit sellist häda, et mingi toimetaja hakkab midagi jamama, et tal on midagi öelda*“ (M-ExAjak-Blog). Ka nähakse trükiväljaannet märksa vähem mina-kesksena, mistõttu on ka isiklik autonoomia väiksem. „*Blogi on mina, mina ise, ma mõtlen, ma teen, aga leht on terve institutsioon ja siin sa ei saa olla niiviisi, et ah ma ise teen, ise vastutan, ise parandan oma vea kohe ära, et siin peab ikkagi olema kõik nii tehtud, et kõik on kontrollitud ja täpne ja inimestele üheselt mõistetav*“ (M-Ajak-Blog). Ometi leitakse ka, et avaras rollis olevale ajakirjanikule ei pruugi blogi pidamine midagi juurde anda (M-Ajak-ExPt-ExBlog) ning samuti tekitab mitme peatoimetaja hinnangul küsitavusi, miks ajakirjanikud oma blogitekste näiteks väljaandes ei avalda (M-Pt-Blog-B; M-Pt-ExBlog). Samas toob üks peatoimetaja kolleegi põhjal näite, kuidas blogi võib ajuti kujuneda autonoomia seisukohalt oluliseks lisaaknaks.

Näiteks see sama Gea, kes praegu on pressiesindaja küll, aga kui ta ajakirjanik oli, mina mäletan väga hästi /.../ Vaata neil oli mingi asi, kus nad pidid kirjutama kellestki kriitilise loo ja see helistas toimetusse ja ähvardas, et kui see ilmub, siis nad lõpetavad reklaamilepingu ära. /.../ See oli vist Tallinkiga ja see oli nagu Gea kirjutas sellest, et näed tahtsin kirjutada ja Tallink hakkas ähvardama ja sihuke lugu ja ta kirjutas sellest oma blogis. Tähendab, et see on oluline nagu aken, nii-öelda lisa aken: kiire ja aus. Vaata seal oli nagu leht sattunud loo üheks osapooleks, et sihukese uudisena on sihukest lugu väga raske lahendada juba, sest kirjutaja ja leht ise on juba ühe poole paratamatult valinud. Noh nad ongi ühel poolel versus siis näiteks see reklaamiandja, et kuidas sa kirjutad väga neutraalset ja sõltumatut lugu. Okei blogi lugu ei ole ka võibolla neutraalne ja sõltumatu, aga sa tead, et see on selle inimese silmade läbi. Ilmselt aus ja sihukesi on ju päris palju olnud ja toimetuse argipäevast saab natuke aimu ja see on ikkagi ka päris suur asi ja mõttemaailmast. (M-Ajak-ExPt-Blog).

Ühel korral leiavad trükiväljaande puhul äramärkimist ka juba teooriaosas mainitud väljaande kommertshuvid, mida peetakse suurimaks sisu mõjutajaks. „*Et siis see turu surve ja lugejate surve ja see online-i surve on tohutu ja see on kõige nagu selline suurem mõjutaja. Kõik muud asjad, mis seal nagu on, on teisejärgulised. Sest see nagu tohutu surve, mis tuleb nagu turul langevad tiraažilt ja see pinged, mis see tekitab, see on see kusagil istub Kadastik seal Tartus vaatab numbreid ja ei ole rahul sellepärast, et trend on negatiivne*“ (M-ExAjak-Blog).

Kuigi mitmed blogid on lingitud ka väljaande *online* küljele, siis nähakse neid väljaandest siiski sõltumatutena. „*Ma olen hoidnud nagu Postimehest lahus, et ma ei ole tahtnud Postimeest siia üldse sisse tuuagi, siis tekib see küsimus, et noh kellele me ikkagi alluma peame, et Postimehe kaubamärgi alt töötada. Aga ma olen Postimehe ajakirjanik küll jah, seda ma ei varja, see käib asja juurde*“ (M-Ajak-Blog).

3.2. Meedia läbipaistvus peatoimetajate pilgu läbi

Intervjuudest selgub, et enamik respondentidest peab Eesti trükiväljaannete tööd väga läbipaistmatuks, seda nii väljaannete siseste protsesside kui info töötlemise osas. Sealjuures tähtsustatakse aga läbipaistvuse all üsna erinevaid nüansse. Ühest küljest peetakse probleemiks asjaolu, et lugejad ei käi enam toimetustes ning seeläbi tekib lugejate ja ajakirjanike vahele distants ehk võõrandumine (M-Pt-Blog-A). Teisest küljest aga eeldatakse, et lugeja ei saagi toimetusse tulla, ja selles mõttes ei peakski informatsiooni töötlemise protsessid auditooriumi jaoks läbi paistma. „*No ta ei ole piisavalt nähtav sellepärast, et ta ei saa piisavalt nähtav olla, et noh lugeja ei saa tulla toimetusse ja vaadata, kuidas see toimunud on selles mõttes, et ta ei saa kunagi olla nähtav ja ta kindlasti ei ole nähtav, ta ei peagi olema nähtav*“ (M-Pt-Blog-B). Samas toonitab üks intervjuueeritav, et meedia läbipaistmatuse põhjuseks võib kõige olulisema punktina välja tuua aspekti, et ajakirjanikud lihtsalt ei mõtle sellele.

Ma julgen nüüd väita trükimeedias töötanuna erinevates kanalites, et ta ei ole mitte sellepärast läbinähtav, tähendab ta ei ole läbinähtav. Inimesed ei saa aru, miks miski niiviisi lehes on või ei ole nagu parajasti on või ei ole. Siin taga ei ole mingit vandenõud, siin taga ei ole seda, et me ei tohi rahvale näidata, et kuidas asjad tegelikult on või et meil on mingid ärisaladused või et äkki konkurent saab teada, kuidas me teeme. /../ Kirjutajad lihtsalt ei mõtle sellele, siin tekib see eksperdi värk mul on tunne /---/ ja tekibki seis, et lugeja loeb, kuna lugeja eelteadmised ja arusaam üldse ajakirjanduse funktsioonidest on hoopis teised kui ajakirjanikul ja toimetusel ja toimetus ja ajakirjanik ei ütle ka juurde, et miks me mingeid asju teeme ja miks me neid just nii teeme, siis tekibki see, et ühed teevad enda arust jube head asja ja teised vaatavad ja kiruvad ainult, sest nad ootavad. Nad saavad sellest hoopis teistmoodi aru. (M-Ajak-ExPt-Blog).

Vajadust muuta ajakirjanduse toimimist lugejate jaoks arusaadavamaks toovad välja ka teised vastanud (M-Pt-Blog-A; M-Pt-Blog-B), samas leiab üks peatoimetaja, et ajakirjanduse läbipaistvuse juures probleemi pole kuna Eesti lähikümneajaloos puuduvad tõsisid usalduskriisid ning tegutsetakse „*piltlikult öeldes ülejäänud ühiskonna peo peal*“ (N-Pt-A). Seega tõlgendab üks osa peatoimetajatest läbipaistvuse all väljaande sisuloo arusaadavust auditooriumi jaoks ning teiselt poolt seda probleemina ei näha, pidades selle all silmas pigem väljaande kvaliteeti institutsiooni enda vaatevinklist.

Blogide võime info töötlemise protsesse läbipaistvamaks muuta

Üldiselt peavad nii ajakirjanikud kui peatoimetajad võimalikuks, et blogi võiks olla kohaks, kus ajakirjanikud saavad informatsiooni töötlemise protsesse läbipaistvamaks muuta ja seeläbi lugude taustu avada, kuid samas erinevad respondentide vaated selle vajalikkuse osas. Mitmel juhul nähakse seda lugeja harimisel oluliseks komponendina (M-Pt-Blog-B; M-Ajak-ExPt-ExBlog; M-Ajak-ExPt-Blog; M-Pt-Blog-A), ent kohati peetakse seda ka ebaoluliseks (M-ExAjak-Blog) või lugejate koormamiseks (M-Ajak-Blog). Hoolimata sellest, toovad mitmed intervjuueeritavad välja, et praktikas nad võimalust lugude taustu avada siiski kasutavad. „*Seal oli üks sissekanne, mis oli, mida mulle rääkis kolleeg Ann Hiiemaa, kui nad olid seal Kuusamo MK etapil ja siis, kuidas nagu Mati Alaver neid lollitas seal. Ja siis ma ikka aegajalt näitan kuidas nagu mingisugused asjad sünnivad*“ (M-Ajak-Blog). Põhjusena, miks respondent vahetevahel lugude taustu avab, toob ajakirjanik välja vajaduse lugejaid materjali autentsuses veenda, ent möönab et see on tema jaoks „*hämär teema*“, millele ta pole sel moel mõelnud (M-Ajak-Blog). Selle osas, kas ajakirjanike blogid on meediat kokkuvõttes läbipaistvamaks ka realselt muutnud, jäävad enamik vastanutest aga skeptiliseks, leides et blogidel puudub piisav autoriteetsus ja auditoorium (N-Pt-A) või kui nad ajakirjandust transparentsemaks muutnud on, siis väga vähesel määral (M-ExAjak-Blog).

3.3. Blogide funktsioonid meediakriitika vahendina

Mitu intervjuueeritavat tõid välja, et Eestis on vajadus meediakriitika järele suur ning blogid võiksid olla heaks platvormiks nii toimetuse siseste protsesside kajastamiseks ning nii enda kui teiste väljaannete töö kritiseerimiseks. Kusjuures kahel korral tuuakse välja, et ollakse säärase kanali loomise peale ise ka reaalselt mõelnud (M-Pt-Blog-A; M-Ajak-ExPt-Blog).

Meil oli plaanis Tarmoga teha siin ajakirjanduskriitika või midagi taolist blogi, et võtta kogu Eesti ajakirjanduse ette aegajalt ja vaadata siit kaugemalt, Läänemaalt natuke rahulikuma pilguga nendele suurte lehtede teemakäsitlustele ja et seal kriitikat tuleks kõvasti teha, et alates juba kriitikat toimetajana, siis oma toimetaja kogemuse pealt lugedes tekste, et kui palju on tegelikult halvasti toimetatud lugusid ja kui osavalt on teinekord head ideed ja mõtted ära peidetud loo teisejärguliste mõtete taha /.../ Samas on see üsna suur töö, et sellepärast on nii vaevaline see ettevõtmine. (M-Pt-Blog-A).

Samuti toob respondent välja, et ajakirjanike blogindus võikski olla suunatud selle peale, kuidas lood sünnivad ning mis sellega kaasnenud on, kusjuures seda võiksid tema hinnangul kaalukuse suurendamiseks teha pigem toimetuste juhid või peatoimetajad (M-Pt-Blog-A). Ühe näitena paluti kõigil intervjuueeritavatel läbi lugeda ka Vahur Kooritsa blogipostitus (Koorits, Lisa 5.), milles viimane kirjutab muuseas, kuidas Postimehe näitel püüti parema pealkirja saamiseks eksperimendi tingimusi väänata. Toodud näidet aluseks võttes, paluti kõigil intervjuueeritavatel hinnata, kas see oleks vajalik ja/või võimalik, et ajakirjanike blogid võiksid olla n-ö ajakirjanduse valvekoeraks. Sealjuures erinevad respondentide hinnangud aga kardinaalselt. Taolise formaadi puudusena tuuakse esile toimetaja rolli puudumine ning nähakse ohtu teksti objektiivsusele, mistõttu kannatab postituse tõsiseltvõetavus. Samuti tuuakse enamikel juhtudel välja, et alati on asju mida ei viia toimetusest välja (M-Ajak-ExPt-ExBlog; M-Pt-Blog-A) ning juhul kui ajakirjanik siiski otsustab blogis väljaande sisemisi otsustusprotsesse lahkama hakata võib see endaga kaasa tuua näiteks kolleegide usalduse kaotamise (M-Ajak-ExPt-ExBlog) või ka omanike või lehejuhtide poolse tagasiside. „*Blogipidamises ongi see, et sa lähed võibolla ajakirjanikuna või toimetajana või toimetuse juhatajana või lausa peatoimetaja lähed oma mõtetega omaniku suhtes kuidagi liiga kriitiliseks, siis võib juhtuda, et noh seda mainitakse*“ (M-Pt-Blog-A).

Samuti nähakse, et tegemist oleks väljaande töö õõnestamisega, millel poleks erilist mõtet (M-Ajak-ExBlog). Kuigi mitmel juhul tuuakse välja, et Postimehe taolise üleriikliku

päevalehe siseelu oleks avalikkusel vähemalt teatud määral oluline teada (M-Ajak-ExPt-ExBlog). „Teisalt, kui ajakirjandus nõuab teistelt firmadelt läbipaistvust ja muud säärast, kas ta ei peaks siis ka ise olema lugejaile läbipaistev, et lugejad teaksid ja saaksid aru, mis alustel ja miks mõni materjal on valminud“ (M-Ajak-Blog). Kui siin puudutatakse ka juba teooriaosas kirjeldatud aruandekohustuse nõuet, siis mitmel mitmel juhul peatoimetajad sama vaadet ei jaga ning sisuliselt nähakse väljaannet tavalise äriettevõttena, millel puuduvad suuremad nõudmised (M-Pt-Blog-B; M-Pt). Siseelu paljastavas blogis nähakse kohati aga pigem kahju kui kasu.

See on lihtsalt puhtakujuline sigadus. See on veelkord, et ajakirjandus, noh meediaorganisatsioon ei erine millegi poolest nagu teistest organisatsioonidest. Igas toimetuses on absoluutselt alati vaidlusi ja alati erimeelsusi ja alati vastuolusid, aga ma kindlasti ei jaga seda, et kõik need erimeelsused, vastuolud peaks kandma nagu avalikkuse ette. Et see pigem kahjustab nagu meedia tervist, kui ta soodustab mingisugust, ma ei tea, sõnavabadust. Et palun teha vahet: üks on see, mis toimub nii-öelda ühiskondliku diskussiooni raames ja teine on see, mis toimub toimetustes sees. Et see on loomulik normaalne tööprotsess, mis toimub toimetustes sees. Ja see on absoluutselt igas toimetuses nii. (M-Pt).

Teiselt poolt aga leitakse, et vastupidiselt eeltoodule, on toimetuse siseelu kajastamine väga positiivne ning teeb lugejate ja ajakirjanike vahel lugu palju puhtamaks (M-Pt-Blog-A). Samas mõnab üks respondentidest meedia kriitika vajalikkust rõhutades, et hoolimata sellest, et kriitika võib olla ebaõiglane, tuleks luua platvormid, et võimalus kriitikat teha oleks paljudel ajakirjanikel, isegi siis kui enda väljaandes see võimalikuks ei pruugi osutada. (M-Ajak-ExPt-Blog). „Esiteks peaks toimetuse inimesed ütleme kui nad tunnevad, et ise toimetuse sees õigust jalule ei saa, ei suuda panna noh, siis jumala pärast kirjutagu kurat vaata ma mõtlesingi, et kui oleks see blogi, mis me Ivariga mõtlesime, et see võiks küll üks osa sellest võiks täitsa see olla, et noh et ajakirjanik nagu kirjutab sinna, et näe meil sihuke värk“ (M-Ajak-ExPt-Blog). Sellise variandi puhul näeb aga üks ajakirjanikest ohtu, et kriitika võimalust võidakse ära kasutama hakata konkureeriva väljaande materdamiseks ning seab kahtluse alla juba eelpool väljatoodud objektiivsuse probleemi. „Ma ei ole kindel, et selline blogi toimiks valvekoerana. Kellel sinna juurdepääs on? Kui ainult ajakirjanikel, siis võib-olla miks ka mitte, ehkki on selge, et x lehe ajakirjanikud kaitseksid oma ja ründaksid y lehe tegijaid, ja vastupidi, nii et objektiivset valvekoera ma sealt väga ei ootaks“ (M-Ajak-Blog).

3.3.1. Efektiivsed eneseregulatsiooni vahendid

Kõik intervjueeritud peatoimetajad tõstavad esile Pressinõukogu kui kõige tõhusamat eneseregulatsiooni organit, mille eelistena näiteks kohtusüsteemi kõrval tuuakse välja väike ajakulu, mille kõrval teisi mehhanisme üldjuhul ei tähtsustata.

No Pressinõukogu toimib kõige efektiivsemalt. /.../ Ega rohkem eneseregulatsiooni organeid ei olegi. Noh on konkureeriv või noh, mis ta tühja konkureeriv on Avaliku Sõna Nõukogu. Aga noh seal, see on üsna väikse mõjuga ja seda ajalehed üldiselt ei aktsepteeri. Aga Pressinõukogu on see organ, mis töötab suurepäraselt. /---/ Aga ajakirjandus kohtus on ikka väga harv nähtus Eestis, noh esiteks see kogu kohtusüsteem on selline, et see võtab nii palju energiat, jõudu ja aega ja ka kindlasti raha ja et noh inimesed ei lähe valdavalt kohtuteed ajakirjanduse vastu. Selles mõttes on küll Pressinõukogu suurepärase vahend, sest sinna võib minna suhteliselt väikse aja ja närvi ja jõu ja raha kuluga. (M-Pt-Blog-B).

Üldjoontes jagavad sama seisukohta ka kõik teised respondendid ning Pressinõukogu ja kohtu kõrval, tõstetakse ühel korral esile ka toimetajate omavahelisi koosviibimisi. „Ütleme see ei ole nagu mehhanism, aga meil on näiteks kuue suurema päevalehe või jah kuue suurema väljaande, trükiväljaande peatoimetajate vahel sellised ühised istumised ja arutelud, mis puudutavad nagu ka meedia sisu ja ajakirjanduslikku sisu ja selliseid asju, et noh selliseid nagu formaalsemaid või mitteformaalsemaid arutelusid on pidevalt, et me ikka ei istu igäiks oma kapslis, et suhtleme omavahel“ (M-Pt). Samas näiteks Avaliku Sõna Nõukogu mainitakse peale eelpooltoodud näite vaid ühel korral ja peale seda kui seda otseselt küsiti ning sealjuures peetakse seda „mõttetuks organisatsiooniks“, sest „tal puudub alus, millest ta lähtub“ (M-Pt).

Järeldused ja diskussioon

Käesolevas peatükis võtan kokku põhilised järeldused ning annan teoreetilise ja empiirilise materjali taustal vastuse püstitatud uurimisküsimustele.

Mil määral on Eestis ajakirjanike blogid meedia vastutust tagava süsteemi osa ja millist rolli mängivad ajakirjanike blogid ajakirjanduse läbipaistvuse tagamisel?

Intervjuudest ajakirjanike ja peatoimetajatega selgus, et kui välja jätta mõni erand, siis ajakirjanike blogisid meedia vastutust tagava süsteemi osaks pigem ei peeta. Selle põhjuseks võib esiteks pidada blogide väikest auditooriumi kui ka sihtrühma võrdlemisi leiget suhtumist blogides avaldatud tekstidesse, mille võtab ilmekalt kokku Postimehe peatoimetaja Merit Kopli: *“Suurem osa blogisid pole veel sel tasemel, et neile aega raiskaksin”* (Kopli, Lisa 4.6.). Seega ei sunni blogid ja seal aegajalt avaldatav meediakriitika peatoimetajate ja ka blogivate ajakirjanike endi arvates meediat suuremat vastutust võtma. Ometi andes ülevaadet ajakirjanike blogidest, võis leida kokkuvõttes võrdlemisi suurel määral meediakriitilisi artikleid, milles esitatud fakte on lugejatel võimalik kerge vaevaga ise järgi kontrollida. Samas mängib siin kahtlemata rolli ka see, et töös vaadeldud blogide puhul ei leidu praktiliselt ühtki (v.a Aivar Hundimägi blogi), mille kandev funktsioon oluks meediakriitika või kasvõi oma väljaande töö läbipaistvuse suurendamine. Pigem võib blogitekstide, ning intervjueeritavate ütluste põhjal väita, et formaadi kandvaks funktsiooniks on isiklike arvamuste ja isiklike kogemuste vahendamine ning alles seejärel erinevat laadi meediakriitika. Samas väitsid mitmed intervjueeritavad, et just blogiformaat võiks luua hea platvormi meediakriitikaks, kuid iseasi, kuidas see toimima saada. Endise Postimehe ajakirjaniku Vahur Kooritsa blogipostituse taustal esitatud küsimusele, kas seda oleks vaja, et professionaalne ajakirjandus saaks oma kvaliteedi valvamiseks valvekoera ajakirjanike blogide näol, arvas valdav enamik, et see ei võiks toimida, tuues põhjenduseks nii subjektiivsuse, kallutatuse, võimaliku vastumineku organisatsiooni ja teiste töötajatega jne. Samuti leiti mitmel juhul, et säärases organisatsioonis töötamine oleks ebameeldiv, blogija ei pruugiks seal kuigi kaua püsida ning professionaalne toimetus, eetikakoodeks ning tark lugeja on ajakirjanike jaoks piisavad stiimulid, pidamaks kinni kvaliteedistandarditest. Samas leidis vaid üks ajakirjanik

ning üks peatoimetaja, et väljaandes töötav ning sealjuures blogi pidav ajakirjanik tuleks lehe kvaliteedi tõstmisele kasuks ning mitmel juhul toodi ka välja, et veelgi parem oleks kui seda teeks näiteks peatoimetaja. Vaid üks intervjueeritavatest tõi Kooritsa näite puhul negatiivse poolena välja ka asjaolu, et reaalselt kõnealune lugu ilmunud ei jäänud. *“Aga noh kokkuvõtte oli see, et need tühjad lood ilmusid ja või ma ei mäleta kui palju neid oli, kas neid oli üks või mitu, et see oli nagu halb”* (Soopan, Lisa 4.4.). Kui intervjueeritavate hinnangul meediablogid üldjuhul eneseregulatsiooni mehhanismiks ei kvalifitseeru, siis kõige efektiivsemaks eneseregulatsiooni organiks peeti vaieldamatult Pressinõukogu, mille kõrval teisi mehhanisme eriti olulisteks ei peetud. Samas toovad Loit et al (2011) välja, et nii eetika koodeksit kui Pressinõukogu on ajakirjanikel ja meediaväljaannetel lihtne ignoreerida ning olles meedia omanike kontrolli all, teenib see ka viimaste huve. Seega hoolimata uue meedia poolt loodud heast platvormist on eneseregulatsioon Eestis suhteliselt nõrk ning nagu märgib Lauk (2006), puudub ka arvestatav meediakriitika.

Mis motiveerib ajakirjanikku blogi pidama?

Nii intervjuude kui teoreetilise materjali põhjal võib väita, et enamikku või kõiki motiveerisid blogima erinevad isiklikud stiimulid, olgu selleks siis soov sõpradele oma tegevusest teada anda, avaldada isiklike arvamusi, mis lehe formaati ei sobi, kirjutada igapäevategevusest jpm. Samuti saab intervjuude põhjal motivatsioonina käsitleda seda, et teoreetiliselt võimaldab blogi autorile piiramatut autonoomiat nii sisu kui vormi osas. Materiaalseid tasusid ajakirjanikud enda sõnul ei saa ning mitterateriaalsetest stiimulitest tõsteti enim esile mõjukust. Selle osas, kas blogid võiksid väljaandele majanduslikult kasulikud olla, jagunesid peatoimetajate arvamused kaheks – ühelt poolt peeti seda teoreetiliselt võimalikuks ning teiselt poolt välistati.

Kuivõrd on ajakirjanik blogijana autonoomsem kui igapäevatoös?

Nagu teорияosas välja toodud, võimaldab blogi ajakirjanikule täielikku autonoomiat. Samal seisukohal olid ka kõik ajakirjanikud. Samas olid peatoimetajad selles osas veidi konservatiivsemad ning mitmel juhul toodi välja, et ajakirjanik peab arvestama ka organisatsiooni ja kolleegide huve. Samuti toodi välja, et ajakirjaniku autonoomia võib teatud hetkel minna vastuollu omanike huvidega.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et ajakirjanike või ka näiteks peatoimetajate blogid omavad võrdlemisi suurt potentsiaali muutmaks meediat ja ka ainuüksi isiklike tööprotsesse läbipaistvamaks, kuid väikse lugejaskonna ja initsiatiivi puudumise tõttu see potentsiaal täiel määral rakendunud pole ning pigem on seninegi hoog raugemas. Samuti toovad mitmed respondendid välja, et jälgimiskese on suundumas pigem Facebooki. Positiivse külje pealt nähakse aga olulisena lugeja harimist ning mitmel juhul mainitakse ka vajadust tõhusama meediakriitika järele. Mitmes intervjuus viitavad nii ajakirjanikud kui peatoimetajad, et loetakse Daniel Vaariku meediakriitilist ajaveebi Memokraat. See omakorda annab aluse nii kvalitatiivsete kui kvantitatiivsete meetoditega edasi uurida, kui võrd olulist rolli mängivad meedia ehk institustiooni sees olevate ajakirjanike blogide kõrval teiste sihtrühmade blogid, milline on nende lugejaskond ning mõju trükimeediale. Samuti oleks võimalik võrrelda Eesti ajakirjanike blogide funktsioone ja efektiivsust suurema turu, kuid sarnase meediasüsteemiga riigiga, näiteks USA-ga.

Soovitused

Kuigi mitmed ajakirjanikud ja peatoimetajad blogidel märkimisväärset perspektiivi ei näe ning paljuski leitakse, et need on oma rolli Facebook'ile kaotamas, saab intervjuude põhjal võrreldes ülejäänud sotsiaalmeediaga, välja tuua blogide unikaalsed võimalused.

Esmalt on blogide puhul tegemist kanaliga, mis võimaldab autorile nii sisu kui vormi osas teoreetiliselt täielikku autonoomiat. Seega võiks blogi olla heaks vahendiks, kus ajakirjanik saab soovi korral muuta läbipaistvamaks nii oma informatsiooni töötlemise protsesse kui ka avada konteksti, kus konkreetset artiklit puudutavad toimetusepoolsed otsused vastu võeti. Teiseks on tegu kanaliga, kus saab publitseerida piiramatus mahus informatsiooni ning seega avaldada lugude täistekste või materjali, mis lihtsalt füüsiliselt lehte ei mahu.

Samuti loovad blogid hea platvormi spetsiifiliseks kommunikatsiooniks ehk teisisõnu on tegu lihtsa ja kiire vahendiga, mis võimaldab kritiseerida meedias toimuvat kui ka koondada ühiste huvidega inimeste grupe ning kanda seeläbi foorumi funktsioone. Nagu tuli välja ka intervjuudest ajakirjanike ja peatoimetajatega, kellest enamik on ise blogimisega tegelenud, oleks blogidel ajakirjanike enda piisava huvi korral piisavalt potentsiaali, aitamaks kaasa meediakriitika rolli suurendamisele.

Kokkuvõte

Käesolevas bakalaureuseitöös uurisin kvalitatiivse meetodiga, milliseid võimalusi ja muutusi on toonud blogide kasutuselevõtt ajakirjanike poolt meedia vastutust tagavale süsteemile, miks ajakirjanikud põhitöö kõrvalt blogi peavad ning kuivõrd see võib suurendada meedia läbipaistvust ja mitmehäälsust. Teisisõnu, mil määral võiksid ajakirjanike blogid täita aruandekohustuse funktsioone. Samuti on võrreldud ajakirjanike autonoomiat väljaandes ja blogijana. Et saada aimu suuremast pildist, viidi läbi intervjuud ka mitmete peatoimetajatega. Sealjuures uuriti millist potentsiaali nad ajakirjanike blogides kui aruandekohustuse mehhanismis näevad ning kas need võiks tuua väljaandele ka majanduslikku kasu. Samuti paluti peatoimetajatel hinnata Eesti meedia eneseregulatsiooni organite efektiivsust.

Teoreetilises peatükis on vaadeldud läbi aegade kasutusel olevaid aruandekohustuse mehhanisme professionaalsel tasandil. Kiire tehnoloogiline areng, mis võimaldab kõigil inimestel postitada Internetti, piiramatult infot on oluliselt avardanud ka valikuvõimalusi meediakanalite osas. See aga on suurendanud vajadust professionaalse ja sõltumatu meedia järele. Selles kontekstis on vaadeldud ajakirjanike blogisid, kui üht meedia aruandekohustuse süsteemi.

Blogivate ajakirjanikega läbiviidud intervjuudest selgus, et ajakirjanikud näevad blogides potentsiaali muuta informatsiooni töötlemise protsessi läbipaistvamaks, kuid samas ei usuta, et see tegelikult toimida võiks. Samuti ei näe ajakirjanikud ega peatoimetajad blogide näol kuigi adekvaatset aruandekohustuse süsteemi, kuna blogide formaat eeldab avaldatu osas väiksemat vastutust. Seega teadvustati ohtu blogide objektiivsusele.

Objektiivsuse ja tasakaalustatuse probleem ilmnes ka blogide eeldatud võimaluse juures, muuta meediat mitmehääsemaks. Kuigi ajakirjanikud väitsid, et blogid võiksid mitmehäälsust suurendada, leiti et tänaseks need seda märkimisväärselt teinud ei ole. Ühe põhjusena toodi välja just informatsiooni madal kvaliteet. Erinevalt tööst väljaandes, võimaldab blogikeskkond autorile täielikku vabadust nii sisu kui vormi osas. Sealjuures toodi välja, et väljaandes võivad autonoomiat pärssida nii kvaliteedinormid tekstile, toimetuse sisesed

suhted kui ka turu surve. Oluliselt vabamad piirid ja isiklikud motiivid olid ka peamiseks põhjuseks, miks ajakirjanikud põhitöö kõrvalt blogi kirjutamisega tegelevad. Samas toodi välja, et blogimisega enamasti materiaalseid tasusid ei kaasne, kuid postitustesse ei investeerita ka kuigi palju aega. Mittemateriaalsetest tasudest tähtsustavad ajakirjanikud enim mõjukust.

Peatoimetajatega läbiviidud intervjuudest selgus, et mõningal juhul nähakse blogides küll suhteliselt suurt potentsiaali muuta meediat läbipaistvamaks, ent sarnaselt ajakirjanikega jäädiks seisukohale, et tänaseks need seda kuigi oluliselt teinud ei ole. Samuti ei usutud valdavalt, et ajakirjanike blogide näol võiks tegemist olla ajakirjanduse valvekoortega ning et need võiksid selleks tulevikus saada.

Kuna käesolev töö keskendus eeskätt meediablogidele, ei anna see tervikpilti kogu blogimaastikust, sest suurt osa meediakriitilisi blogisid peavad inimesed, kes otseselt väljaannetes ei tööta. Suurema pildi loomiseks, tuleks kvalitatiivsete meetoditega edasi uurida, millist rolli selle sihtgrupi blogid antud kontekstis täidavad.

Summary

In this paper I used qualitative method to find out what kind of opportunities and changes has the blogging of journalists brought on the system that grants the responsibility of the media, why do journalists write a blog aside their regular job and in what capacity can it increase the transparency and diversity of views. In other words in which way could the blogs of journalists fulfill the functions of the obligation of reporting. To get an idea of a larger picture, interviews were conducted also with several executive editors. In doing so, there were examined how great potential they see in media blogs as accountability instruments and whether they could also bring economic benefits to the publication. The executive editors were also asked to assess the efficacy of different self-regulatory bodies in Estonia.

The theoretical chapter gives an overview of the mechanisms of the obligation of reporting on a professional level that have been in use throughout time. Quick technological development that enables people to post limitless information on the Internet has also significantly broadened the choice between media channels. This has increased the need for professional and independent media. The media blogs have been viewed as one of the systems of the obligation of reporting in this context.

It became clear from the interviews with the blogging journalists that the journalists see in blogs a potential to turn the process of handling information more transparent but at the same time they do not believe that it could really work. The most journalists also do not see blogs as an adequate system of obligation to report because the format of blogs suggests smaller responsibility in what has been published. So the danger on the objectivity of blogs was recognised.

The problem of objectivity and imbalance also emerged in the case of the supposed potentiality of blogs to increase the diversity of views in the media. Although the journalists found that blogs can increase the diversity of views in media, they agreed that the blogs have not significantly done it so far. The low quality of information was brought out as one reason. Contrary to the work in a publication the blogging environment enables the author total

freedom in content and form. Moreover, it was pointed out that quality norms for texts, the relations inside the editorial and market pressure can restrict autonomy. Significantly looser borders and personal motives were the main reasons why journalists blog aside their regular work. It was also brought out that usually no material compensations come along with blogging but there is also not much time invested in a post. Among immaterial rewards journalists emphasize influence the most.

The interviews conducted to the executive editors revealed that, although in some cases media blogs provide relatively high potential to change media more transparent, they haven't significantly done it so far. Most of them also didn't believe that media blogs could ever take a role to be a watchdog over the watchdog.

Because this paper concentrated primarily on the media blogs it does not give an overall picture of the situation in blogging because most of the blogs that are critical towards media are kept by people who directly do not work in publications. To create a broader picture it should be researched with the help of qualitative method further on what kind of role the blogs of this target group fulfill in the given context.

Viidatud kirjandus

Bardoel, J. & L. d'Haenens. (2004). Media Meet the Citizen: Beyond Market Mechanisms and Government Regulations. *European Journal of Communication*. 19(2): 165–194.

Bertrand, C. J. (2002). *Media ethics & accountability systems*. New Brunswick, New Jersey: Transaction Publishers.

Bertrand, C. J. (2005). Introduction: Media accountability. *Pacific Journalism Review*, 11(2): 5-16.

Bivens, R. K. (2008). THE INTERNET, MOBILE PHONES AND BLOGGING: How new media are transforming traditional journalism. *Journalism Practice*, 2(1): 113-129.

Dalen A. & Deuze M. (2006). Readers' Advocates or Newspapers' Ambassadors? : Newspaper Ombudsmen in the Netherlands. *European Journal of Communication*, 21(4): 457–475.

Eesti Päevalehel Priit Hõbemäe blogi (2005). Eesti Päevaleht, 6. Juuni, URL (kasutatud aprill 2011) <http://www.epl.ee/artikkel/293644> .

Ettema, J. S. (2009). New media and new mechanism of public accountability. *Journalism*. 10(3): 319-321.

Fengler, S. & Ruß-Mohl, S (2008). Journalists and the information-attention markets: Towards an economic theory of journalism. *Journalism*. 9(6): 667–690.

Fengler, S. & T. Eberwein & T. Leppik-Bork (2011). Mapping media accountability – in Europe and beyond. T. Eberwein et al (toim.). *Mapping Media Accountability – in Europe and beyond*. Köln: Herbert von Halem Verlag, 7-22.

Harro-Loit, H. (1996). Ajakirjandusvabadusest kommunikatsioonivabaduse poole. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.

Hennoste, T. (2009). Tiit Hennoste: Ajakirjandus on kommi nuruv koer. *Delfi*, 9. September, URL (kasutatud veebruar 2011) <http://www.delfi.ee/news/paevauudised/arvamus/tiit-hennoste-ajakirjandus-on-kommi-nuruv-koer.d?id=25562645>.

Hundimägi, A. (2009). *Lugu pole veel ilmunud, aga juba ähvardatakse kohtuga*. URL (kasutatud veebruar 2011) <http://hundibloog.blogspot.com/search?updated-min=2009-01-01T00:00:00%2B02:00&updated-max=2010-01-01T00:00:00%2B02:00&max-results=50>.

- Kalmre, V. (2011). "Valedes vaetud uus linnavõim". URL (kasutatud mai 2011) <http://blog.postimees.ee/kalmre/?ID=146421>.
- Koorits, V. (2011). *Kuidas Postimehest kinga saada ja muid lugusid ajakirjandusest*. URL (kasutatud veebruar 2011) <http://vahurkoorits.blogspot.com/2011/01/kuidas-postimehest-kinga-saada-ja-muid.html>.
- Kõuts-Klemm, R. & Suni, R. (2009). Läbipaistvus Eesti ajakirjanduses. URL (kasutatud jaanuar 2011) http://www.transparency.ee/cm/files/labipaistvus_eeesti_ajakirjanduses.pdf.
- Lauk, E. (2006). Meediakriitika – mis ja milleks? URL (kasutatud veebruar 2011) <http://vp2001-2006.vpk.ee/img/pilt.php?gid=66009>.
- Loit, U. & E. Lauk & H. Harro-Loit (2011). Estonia: Fragmented accountability. T. Eberwein et al (toim.). *Mapping Media Accountability – in Europe and beyond*. Köln: Herbert von Halem Verlag, 36-50.
- Lowrey, W. (2006). Mapping the journalism-blogging relationship. *Journalism*. 7(4): 477-500.
- McQuail, D. (2000). McQuaili massikommunikatsiooni teooria. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Meediaombudsmanide organisatsiooni (*Organization of news ombudsmen*) kodulehekülg. URL (kasutatud jaanuar 2011) <http://newsombudsmen.org/membership/regular-members>.
- Mis on Avaliku Sõna Nõukogu?* Avaliku Sõna Nõukogu kodulehekülg. URL (kasutatud jaanuar 2011) http://www.asn.org.ee/mis_on_asn.html.
- Mis on Pressinõukogu?* Eesti ajalehtede liidu kodulehekülg. URL (kasutatud jaanuar 2011) <http://www.eall.ee/pressinoukogu/index.html>.
- Õuemaa, T. (2010). *Miks Postimees maarahva kongressi naeruvääristas?* URL (kasutatud mai 2011) <http://ouemaa.wordpress.com/2010/10/12/miks-postimees-maarahva-kongressi-naeruvaaristas/>.
- Pritchard, D. (2000). Introduction: The Process of media Accountability. Pritchard, D (toim.). *Holding the media accountable: citizens, ethics, and the law*. North Morton Street Bloomington: Indiana University Press, 1-11.
- Pullerits, P (2009). *Pullerits: Miks tahaks matkida Sebastian Coe'd?* URL (kasutatud veebruar 2011) <http://suusk.blogspot.com/2009/10/pullerits-miks-tahaks-matkida-sebastian.html>.
- Robinson, S. (2006). The mission of the j-blog: Recapturing journalistic authority online. *Journalism*. 7(1): 65-83.

Sheffer M. L & Schultz, B. (2009). Blogging from the Management Perspective: A Follow-Up Study. *The International Journal on Media Management*, 11: 9–17.

Singer, J. B. (2006). THE SOCIALLY RESPONSIBLE EXISTENTIALIST: A normative emphasis for journalists in a new media environment. *Journalism Studies*, 7(1): 2-18.

Singer, J. B. (2007). CONTESTED AUTONOMY: Professional and popular claims on journalistic norms. *Journalism Studies*, 8(1): 79-95.

Tänavsuu, T. (2008). *Toivo Tänavsuu ajaveeb*. URL (kasutatud veebruar 2011) <http://ajaveeb.ekspress.ee/toivo/>.

Vihalemm, T. (2001). *Teadustöö alused ja seminaritöö*. Kompendium. Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituut.

LISAD

Lisa 1: Intervjuu kava ajakirjanikega

Miks te otsustasite blogima hakata?

Mis vahe on teie kui ajakirjaniku jaoks blogil ja ajalehel?

Mis on teie arvates hea ajakirjanduslik blogi, mis funktsioone see täidab?

Kas ja kui võrd varieerusid teie isiklikud kvaliteedinormid blogipostituste ja väljaandes avaldatud artiklite osas?

Mis on teie arvates need lisaväärtused, mida loob blogi, võrreldes igapäevase ajakirjanikutööga?

Kas blogid võimaldavad muuta ajakirjanikku, võrreldes väljaandega, nähtavamaks?

Kas ajakirjanik saab blogis muuta oma informatsiooni töötlemise protsessi läbipaistvamaks?

Kas Eestis võiksid ajakirjanike blogid muuta meediat sisuliselt mitmekülgsemaks? (mitmehäälsemaks?)

Kui võrd on blogi kirjutamine autonoomsem tööst väljaandes?

Alljärgnevalt palun küsimuse taha märkida viiepalliskaalas number, kui võrd üks või teine aspekt teid blogi kirjutamise juures motiveerib. Vastavalt "5" motiveerib väga ja "1" ei motiveeri üldse.

Reputatsioon:

Mõjukus:

Sotsiaalsed tasud:

Tähelepanu maksimeerimine oma uudistekanalile/organisatsioonile:

Kui palju võtab blogi kirjutamine aega?

Kas aeg mis te blogisse postitusi tehes kulutate, tasub ennast ka pikemas perspektiivis ära?

Kuidas?

Millised on teie jaoks need tasud, mida blogi kirjutades saate?

Lisa 2: Intervjuu kava peatoimetajatega

Milline meediasüsteem on teie hinnangul läbipaistev (mis üldse peaks avalikkusele läbi paistma ja miks)?

Milliseid ajakirjanike blogisid te teate?

Kas te jälgite ajakirjanike blogisid, kui siis milliseid?

Miks te seda/neid jälgite?

Kuidas te ajakirjanike blogidesse suhtute?

Millised on teie arvates ajaveebi eelised või puudused ülejäänud trükimeedia ees?

Kuidas te suhtute sellesse, et mõned teie väljaande ajakirjanikud blogivad?

Kas te loete nende blogisid?

Kas teie arvates peaks väljaanne ajakirjanike blogimist soodustama? Miks?

Kas blogid võiksid teie arvates muuta meediat läbipaistvamaks või on need seda teie arvates teinud?

Millised meedia vastutustunnet toetavad instrumendid on teie arvates kõige efektiivsemad?

Miks?

Kuhu te asetaksite selles kontekstis ajakirjanike blogid?

Millised head ja halvad kogemused teil selles suhtes (aruandekohustuse mehhanismidega) on? (Näiteks ASNi, Pressinõukogu, blogidega, kohtsüsteemi ja kohtuotsustega).

Kas teie arvamus on ajas muutunud ning kui, siis milliste kogemuste mõjul?

Palun teil alljärgnevalt lugeda Postimehe endise ajakirjaniku Vahur Kooritsa blogipostitust

"Kuidas Postimehest kinga saada ja muid lugusid ajakirjandusest"

(<http://vahurkoorits.blogspot.com/2011/01/kuidas-postimehest-kinga-saada-ja-muid.html>),

kus ta muuhulgas kirjutab järgmist:

Minu mõte oli, et teeme loo sellest, kui edukalt või ebaedukalt soolapuhujad tulevikku on ennustanud. Ent ülemused ütlesid, et vahet pole, teeme ikka tõsise näoga soolapuhujatest loo, mis sellest, et see on jama. Mina keeldusin seda kirjutamast, ent ega see tegemata ei jäänud, siin ta on.

Teine lugu oli sellest, kui kiirelt kirjad Eestis liiguvad. Ka selle loo idee tuli ülemuste lauast

ning mõte oli panna hunnik kirju posti ja mõõta, kui kiirelt need kohale jõuavad. Ka seda lugu taheti mulle lükata. Ma teatasin, et kui eesmärgiks on mõõta kirjade kohalejõudmise kiirust, siis selle mõõtmiseks on Euroopas Unexi nimeline programm, kus mõõdetakse kirjade kohalejõudmist 40 riigis. Ma ütlesin, et info kirjade keskmise kohalejõudmise aja kohta näiteks Itaaliasse on ühe telefonikõne kaugusel.

Selle peale teatas Kopli põlglikult, et mingi ametlik uuring meid ei huvita, vaid me teeme oma eksperimendi, et oma tõde jalule seada. Ma küll lisisin, et selle loo juures puuduvad nii oma murest rääkiv inimene ning ka sobiv illustratsioon, mida mult alati nõutakse, kui asi on loo tegemises, ent sellele ei pööranud keegi enam tähelepanu. Kuna aga peatoimetaja surus väga jõuliselt selle loo tegemist, siis olin ma tol hetkel nõus.

Kui asi aga loo tegemiseni läks ja ma panin kirjasaaajate nimekirja kokku, selgus, et selle juures on tegemist erilise kavalusega. Nimelt oli kavas panna kirjad posti reede õhtul, lootuses, et mõni kiri jõuab näiteks Helsingisse varem kui Võrru. Nimelt teati rääkida, et siseriiklik post pühapäeval ei tööta, ent rahvusvaheline küll, mistõttu loodeti saada head pealkirja sellest, kuidas Soome Post toob Eesti Postist kiiremini kirjad kohale. Selle jutu peale keeldusin ma seda tegemast. Ma üritasin selgitada, et see on vastuolus juba ülikooli esmakursuslastele esitatava nõudega, et eksperimendi tingimusi ei tohi väänata saavutamaks enne eksperimendi valmismõeldud tulemust. Uudistejuht oli minuga nõus, ent ka temast kõrgemate ülemuste tahe käis üle kõige. Reaalselt jõudsid kirjad küll päralt samal päeval, mis tegi loo palju lahjemaks, ent ilmumata see ei jäänud.

Sellega seoses, kuidas teie suhtute sellesse osasse, kus Koorits kirjeldab teemade valmimist koosolekutel, eriti just kirjade eksperimendi puhul?

Postituse taustal - kas blogid võiksid olla just see koht, kus ajakirjanikud muudavad avalikkuse jaoks toimetamise protsessi läbipaistvamaks?

Ja kas seda oleks vaja, et professionaalne ajakirjandus saaks oma kvaliteedi valvamiseks n-ö enda valvekoera ajakirjanike blogide näol?

Kuidas hindate ajakirjanike blogisid majanduslikust aspektist – kas need on väljaandele majanduslikult kasulikud?

Lisa 3: Ajakirjanikega läbiviidud intervjuud

3.1. Priit Pullerits

Postimehe vanemtoimetaja.

Intervjuu läbi viidud 13. jaanuar 2011 Tartu Postimehe toimetuses, hiljem saadetud e-mailile täiendavad küsimused.

Miks te otsustasite 2006. aasta oktoobris blogima hakata?

Ma ei mäleta ausalt. Tõesti ei mäleta. See oli minu meelest blogide käivitamise aeg ja ma tegin seda koos Martin Šmutoviga, kes siis vahepeal läks Archimedesesse ja nüüd siis jälle on kuskil kahekümne neljas või ma ei tea või online uudistes. Ma nii tõesti ei mäleta. Põhiline on see, et oli mingi blogide tegemise kõrghooaeg ja siis kuidagi see mõte tekkis. Võibolla Martin Šmutov mäletab rohkem. Tõesti ei mäleta.

Ei olnud motivatsiooni, et nüüd tahaks kirjutada hoopis mingit oma asja?

Ei olnud, ma arvan, et ei olnud isegi nagu selget mõtet või ettekujutust, et mis see blogi peab olema ja mida ta saavutama peab ja mis on selle eesmärk. Lihtsalt hakkasime tegema. Kõik tegid, noh siis tegime kah.

Mis vahe on teie kui ajakirjaniku jaoks blogil ja ajalehel?

See on tunnetatav ka igapäevases töös, et kui hakata blogisse kirjutama siis saab nagu lasta selles mõttes kaanonitest vabaks ja mõelda ainult selle peale, et kuidas seda teha huvitavalt, sest et blogis ei ole kasvõi mahu piiranguid. Näiteks kui ma hakkasin mingit lehte jaoks lugu tegema, siis seal on etteantud maht 2000, 2500, 5000 – see juba pärsib seda, et kui pikk mul saab see alguseosa või sissejuhatus olla ja kui kiiresti ma pean otsad kokku tõmbama. Aga blogis saab seda lõpmatuseni lasta, et mingeid piire ei ole ja seetõttu on see lähenemine tunduvalt vabam. Vabam või selles mõttes isegi näiteks, et ei pea mõtlema, et see lause, mis ajalehetekstis peab olema võrdlemisi konkreetne ja lühike ja selge, et siin saab keelega ja mõttega mängida, vahele panna sulgudesse mõttekriipsude vahele igasuguseid mõtteid või küsimusi ja mõnikord lihtsalt nimme puhtstililiselt mängides, venitada seda lauset tohutult pikaks, mida ajakirjanduses ei saa kunagi teha, sest noh seal peab ikkagi arvestama kasvõi sellega, et sul on ikkagi potentsiaalselt kümneid tuhandeid lugejaid. Aga see kõik ei tähenda, et ma blogis eiraks seda, selliseid ajakirjandusteksti loomise põhinõudeid, et need on ikkagi, et see tekst iseenesest peab algusest paeluma, sul peab olema publik, see peab lugejat kaasa kiskuma ja blogis vist just veel eriti, sest ega leht on see, mis sulle tuleb ja mille eest sa oled maksnud, millest sa loed. Aga see on nagu noh nagu inimesed võtavad seda võibolla nagu meelelahutus asja, nad lähevad seal küljele ja siis kui sa neid ei paelu, no miks nad peavad seal oma aega raiskama, pigem nad loevad midagi suurt, tõsist, väärtuslikku kas lehest, raamatust, ajakirjast. Seetõttu see huvitavusega mängimine on hästi oluline. Ma mäletan ükskord ma tegin siin ühe loo, see oli mingisugusest suusasõidust, oli vist stiilinüansist ja

siis ma mäletan, kuidas ma nimme isegi vahepeal irriteerisin lugejaid, ütlesin, et noh näete kui kaugele ma olen suutnud teid juba siin tekstiga teid vedada, ilma, et ma ikka oleks teile seda pointi ära öelnud, mida ma teile öelda tahan. Ja see oli minu jaoks selline mäng, see on mäng ja samas ma teinekord mõtlen aga, et huvitav. See on iseenesest väga huvitav küsimus minu jaoks, et miks siis kui ma hakkas lehe jaoks ajakirjandusteksti looma, et miks siis selline vaba ja mängulisuse tunne ära kaob ja miks tekib teatud selline, see ei ole kammitsetus, aga miks tekib teatav selline tunne nagu nüüd ma panen ülikonna selga, lipsu sõlmin kaela, juuksed kammin ilusasti ära – nüüd ma hakkas hästi korralikult ja täpselt ja kaalutletult, püüdes ikkagi teha huvitavalt aga selline kergus ja lennukus kaob ära. Ma ei ole seda suutnud enda või ma ei ole väga sellele mõelnud, see on rohkem küsimus, aga ma ei ole selle väikese mõttetööga suutnud leida enda jaoks lahendust, et miks näiteks leheteksti tehes sellist lennukat lähenemist ei suuda rakendada. Et ilmselt siin on ikkagi teatud mingi kuklas või alateadvuses mingi vastutustunne, et kui sa ikkagi leheteksti lood, siis no sa paratamatult tunned, et su taga on ikkagi palju lugejaid ja teiseks leht on institutsioon. Blogi on mina, mina ise, ma mõtlen, ma teen, aga leht on terve institutsioon ja siin sa ei saa olla niiviisi, et ah ma ise teen, ise vastutan, ise parandan oma vea kohe ära, et siin peab ikkagi olema kõik nii tehtud, et kõik on kontrollitud ja täpne ja inimestele üheselt mõistetav. Või inimeste maitsele või inimeste stiilieelistustele ka enamvähem üheselt vastutulev, ühtemoodi vastutulev. See mänguruum ei ole vist nii...

Blogi kirjutamine on siis autonoomsem nagu tööst...

Jah aga see veelkord ei tähenda, et ma blogis ei jälgiks ajakirjanduse põhimõtteid, faktipõhisus jääb, täpsus jääb, mis ei tähenda, et ma seal vigu ei tee, teen küll, aga siis kui keegi tähelepanu juhib. Ma hiljuti nimetasin Siim Suklest kut minni (Kultuuriministeeriumi – J.L) asekantsleriks, keegi ütles, et kantsler, ma läksin kohe ja parandasin ära. Ikka kontrollin fakte, ikka teen ka reporteritööd, helistan inimestele, aga vahe on selles, et siia blogisse ma saan panna kuulujutte, mida ma inimeste käest kuulen, aga siis ma ka identifitseerin nad selgelt, et noh ma kuulsin ja vot seal ringkondades niiviisi räägiti. Mida ma lehes ei teeks, sest lehes peavad olema kõik väga nimelised allikad, aga ma seetõttu, noh ega blogis ma muidugi püüan tagada, ma ei lähe kedagi solvama, kellelegi pahatahtlikult ütleva, kedagi tümitama või lahmima, et kui ma kriitikat teen, siis on see tegelikult samasugune kriitika nagu ma lehes teen. Ma olen muide ka palju, küllap võibolla te olete märganud ja jälginud ka oma lehelood just tõstnud blogisse, aga need tekstid, mis ma eraldi loon oma blogi jaoks ega need on ka, ma peast ju välja asju ei mõtle. Aga ütleme, et allikad on teinekord sellised, mis leheloo jaoks ei kõlba, ehk siis, mis ma siit ja sealt kuulnud olen. Alati ma markeerin ka ära väga täpselt, et kust see või teine info pärineb, et siis lugejad saaksid hinnata seda infot aga vahe on siin selles, et lehte sellist niiöelda kuulujutu tasemaga olgugi, et allikatega varustatud infot, siiski ei lastaks.

Milline on teie jaoks hea ajakirjanduslik blogi, mis funktsioone see täidaks?

Ajakirjanduslikust aspektist hea blogi jah?

Jah.

No siin on ainult üks mõõdupuu tegelikult kokkuvõttes, et kui palju sind ikkagi loetakse, kui paljud inimesed sinu juurde tagasi tulevad. Ega lugejad ei ole lollid ja kui lugejad saavad aru, kui sa neile jama kirjutad, siis nad ei tule tagasi. Ses mõttes ma ei usu sellesse, et mida

vulgaarsemat, lahmivamat, rõvedamat ja nii edasi neid sõnu kasutades, sa oma blogi pead, seda rohkem sul lugejaid on. Võibolla siis mingi Inno ja Irja blogi on siin mingiks erandiks, aga mul on spetsiifiline blogi, mul keskendub spordi peale ja kuigi on ka lugejaid, kes ütlevad, et see on huumoriblogi, et saab nalja. Aga alati on kadetsejaid ja ma arvan, et kadestatakse ilmselt erinevatest aspektidest, erinevatel põhjustel: mul on nii palju lugejaid, kellelgi teisel ei ole. Või vaadatakse, et Pulleritsust spordirajal jagu ei saa, ma tulen ja õiendan temaga blogis anonüümselt, need ajavad närvi küll vahest. Aga hea blogi on jah see, mida ikka inimesed jälgivad ja mis sellel alal tegutsejatele, mul on sport ja vastupidavusalad, kus nad tulevad ja jälgivad ja see on nende jaoks ka mingisugune infoallikas. Täitku see info siis seda niiöelda utilitaarset funktsiooni, otsigu keegi sealt mingisugust nõu, millist taastusjooki juua, või täitku see pelgalt meelelahutusfunktsiooni noh, et missugust komprat Pullerits kuskilt jälle on nurga tagant kuulnud. Aga ausalt öeldes on väga vahva kui lähed kuhugile massispordi üritusele ja siis väga väga palju, ma ei räägi ühest, kahest, kolmest, neljast, viiest juhtumist, väga väga palju on neid, kes tulevad minuga rääkima. Nagu nemad mind tunnevad, mina neid ei tunne, et oi ma olen blogi lugenud ja blogi on hea ja vot mulle meeldis see ja täiesti suvalised tüübid tulevad rääkima ja siis visatakse kildu, et noh et see keegi midagi teeb, et noh siis näed satud blogisse. See on selles mõttes vahva ja minu jaoks on see äärmiselt ongi vahva ja võib öelda ka edevust ja ego kõditav, et nii paljudele selle valdkonna, ehk vastupidavusalade tegijatele on see siiski noh üks tuntud kaubamärk või infoallikas. Selles mõttes on see minu blogi ka. Martin ei ole enam juba mis ajast peale teinud. Sest ma ütlenigi on minu blogi on ikkagi eesti meediaturul ja sporditurul ikkagi teatava institutsionaalse väärtusega siiski julgen ma öelda küll.

Nii, et lisaväärtused, mis blogi loob võrreldes ajakirjaniku tööga, need on samad, mis te ennem loetlesite...

Näiteks...

Et saate vabamalt kirjutada, või on siin mingeid lisaväärtusi veel...

Ja enda jaoks või?

Enda jaoks või ka üldse, mida te näete, mis võrreldes ajakirjandusega on see, mida blogi võimaldab, aga ajaleht mitte.

Üks oligi see, et võimaldab vabalt kirjutada, teiseks ka kasutada selliseid allikaid, mida institutsionaalne, suur ajakirjandus läbi ei laseks. Minu jaoks on ka väga oluline see - igas ajakirjanikus on mingil määral edevust ma usun, sest minul siiaani jätkuvalt meeldib vaadata oma nime lehest ja teada, et mina seda tegin ja blogi on samamoodi, et see on ka enda sellise loomingu ja oma ego rahuldamise koht. Üks põhjus näiteks, miks mina seda teen on ka, ma olen sageli mõelnud, et spordiüritustel on kümneid ja kümneid ja kümneid mehi, kes on oma tulemuste poolest kõvemad kui mina, aga ma mõtlen, et peaaegu mitte keegi neid ei tea. Nad teevad oma tulemuse, nad saavad kuskil ütleme noh ma ei tea kolmekümne seitsmenda koha, mina olen kaheksakümne seitsmes. Ja mina olen palju tuntum.

Blogist siis...

See on tänu blogile ja ajakirjandusele, põhiliselt tänu blogile siis ma usun. Mina olen palju tuntum, sest ma tean, et Indrek Kelk on siin öelnud, et on igal eesti tõsisel harrastussportlasel on kaks eesmärki: üks on võita kiireimat naist ja teine on võita Pulleritsu. Näiteks ma

konkreetselt tean ühte meest, siin eilegi saime võistlustel kokku, ta ütles, et minu eesmärk, ma hakkasin trenni nüüd sel suvel suusatamist tegema oli eesmärk Pulleritsu ära võita - see on nagu huvitav. Ma lähen võistlustele kohale ja ma olen, kõik teavad mind, mina teisi ei tea aga nemad kõik teavad mind, kõik jälgivad, kõik võrdlevad ennast minuga ja kui mitmes ma Pulleritsuga suhestudes olin, mitu kohta eespool, tagapool, et see on minu jaoks selline isiklikult on nagu vahva lisaväärtus. Teisalt ta teeb, see jääb võibolla ajakirjandusest välja, see teemakäsitus, mis ma praegu teile ütlen, aga see muudab ka samas selliseks nagu märklauaks. Sest noh kõik tunnevad ja näevad juba kaugelt ah see Pullerits, ma pean juurde panema, et see teistpidi on see väike karuteene ka, et ei saa vaikselt kusagil niiviisi teiste seas oma kohta võidelda, kõik alati fikseerivad ära, et noh ma läksin Pulleritsust mööda või ma võitsin või ma nägin Pulleritsu, panin juurde, sain tast mööda. Ma ei tea miks inimesed seda loevad, et mul on seal ikkagi neid klikke on siin vaatasin just esmaspäeval on kõige rohkem lugejaid oli üheksasada. Ja kõige rohkem, mis ma päevas olen saanud on viistuhat klikki, aga see oli Postimehe toel, et see link oli nagu Postimehe küljelt, et see oli siis vist kui tuli välja, et Andrus Veerpalu kirjutas Edgar Savisaare raamatusse, et vastupidavusalade suurmeistrile Edgar Savisaarele, et siis ma tegin Postimehes uudisloo, siis sinna läks link juurde ja siis ma sain viistuhat külastust.

Kas see blogi on Postimehest täiesti sõltumatu?

Jah, et tal on mingisugune link viib veel eraldi, see on kahes kohas, üks on suusk.blogspot.com ja teine on ka Postimehes avaküljele minnes vasakult tuleb spordiblogi ja need omavahel ei kattu. Ütleme põhiline asi käib ikkagi seal suusk.blogspot.com, et seal on kõik kommentaarid. Viimasele kirjutisele, mis ma kirjutasin kolm päeva tagasi oli mingi nelikümmend üheksa. Minu arust on need väga kõvad näitajad tegelikult blogimaailmas. Ja kaks juurde panna, nagu kaks kohta on, et siis vast tuleb isegi tuhat headel päevadel ära. Muidugi lehelugejatega võrreldes ei ole see mitte midagi, aga sellest see on see, noh publikule, keda ikkagi asi siiralt huvitab, kes minuga konkureerivad ja ma arvan enamik neist. See ei tähenda, et niipalju külastajaid, sest võibolla ka korduvalt käiakse, võibolla päeva jooksul vaadatakse, ma ei tea kuidas sinna need arvud...

Kui võrrelda igapäevatööga, et kui palju ressursi võtab blogi pidamine?

Iga päev kui sissekanne tuleb on ütleme keskmiselt tund vähemalt, noh tund on siis kui ei ole mingi eriti pikk sissekanne. No kui on lihtsalt kusikilt ma võtan mõne varasema artikli panen üles, sinna ma panen pildid juurde mingi pool tundi, aga ma olen arvestanud sellega, et ma pean ikka nädalas vähemalt ikkagi kolm korda seda tegema, esmaspäev, kolmapäev ja reede, see on mul miinimum, mis ma katsun teha. Et siis ma alati mõtlen ka juures, et ütleme kui on selline ma tunnen ju ise ajakirjanikuna tead, et kui on nagu tugevam ja põnevam teema, et siis jätan kaheks päevaks ülesse kui on nõrgem teema, et siis ma kohe katsun seda järgmine päev uuendada, et noh lugejad ära ei kaoks, pigem et oleks põhjust tagasi tulla. Et sedasi läheb küll ikka jah mingi ma julgen küll öelda neli tundi, läheb küll ära. Tavaliselt ma tulen enne kaheksat tööle, siis ma siin teengi selle asja ära.

Aga kuidas see korrelatsioon on, et kui võrrelda sellega, mida te iga päev teete väljaandesse ja siis kõrvutada seda blogi aega, kuidas see suhe on?

Mis aspektist, kas te mõtlete...

Ajaliselt.

Ajaliselt ei no põhiline on ikkagi põhitöö, aga ma mõtlen blogi asja peale ka, koguaeg mõtlen, et tean mida ma kavatsen teha ja kui mul mõni idee tekib, millest teha, siis ma aegajalt märkmikusse panen kirja, et nii päris ei ole, et mul ei ole ühestki asjast kirjutada. Miskit ikka kuskilt kuuled ja mingisugune mõte tuleb. Et see on jah nädalas neli tundi ütleme niiviisi on kokku, mis selle peale läheb. Aga kui siin maratonid tulevad, siis tahetakse saada maratonide ülevaadet, siis võib küll minna ühe blogi sissekandega võibolla mingi kaks tundi lõdvalt. Ega see tuleb ikkagi üle ka lugeda ei saa sinna trükivigadega asju panna, kõik peab olema ikkagi korrekselt tehtud, korrektsus on väga tähtis, sest inimesed jälgivad isegi pildiallkirju ja ütlevad, et kui sul midagi valesti on. See on päris, päris tihedalt on sellist tagasisidet tuleb päris asjalikku ka just nagu ajakirjanduslikust aspektist nagu vigade parandus ja mõnikord leitakse, et kuule selle pildi peal ei ole üldse see, et see on hoopis keegi teine. Ma ütlesin, et ega mina kah ei tunne aga ma võtsin Scanpixi agentuurist, talle oli selline nimi juurde pandud, ma siis parandan ära.

Kas see blogi võib muuta teid kui ajakirjanikku nähtavamaks?

Jah, aga ainult teatud ringkonnas, ainult nende spordi ja vastupidavusalade huviliste ringkonnas. Ja ongi muutnud, mitte võib muuta. Ongi muutnud.

Aga ka teises mõttes nähtavamaks, et just selles suhtes, kuidas see ajakirjanduslik materjal tekib?

Seal oli üks sissekanne, mis oli, mida mulle rääkis kolleeg Ann Hiiemaa, kui nad olid seal Kuusamo MK etapil ja siis, kuidas nagu Mati Alaver neid lollitas seal. Ja siis ma ikka aegajalt näitan kuidas nagu mingisugused asjad sünnivad, kui te seda oma küsimusega mõtlesite...

Informatsiooni töötlemise protsess...

Kõige klassikalisem näide oli see, kui oli see Edgar Savisaare jõulukaardiskandaal kolm-neli aastat tagasi Andrus Veerpalu ja Kristina Šmiguniga, siis ma nagu kõik panin ülesse, kuidas ma kuhugile helistasin ja siis ma mäletan Tarmo Vahter Eesti Ekspressist kirjutas mulle: kuule, et jõe huvitav lugemine oli, sa peaks selle lehes avaldama. Aegajalt ma olen nii pannud ka, aga ma ei taha, noh mõnikord ma panen vist sinna juurde, et helistasin sinna ja kontrollisin seda, ega ma väga ei taha ka koormata inimesi selliste faktidega, et ütleme kuidas mingisugused asjad sünnivad. Aga teinekord ikka näitan ära noh kust ma neid allikaid sain aga teisalt jällegi ma pean mõnikord neid allikaid peitma, et ma ei saa väga täpselt öelda, kuidas ma sain kelle käest ma sain teada, mida Veerpalu seal Eesti meistrivõistlustel tegi näiteks teistele sportlastele. Nii nagu ajakirjanik peab kaitsma, kust ta sai teada seda, et Edgar Savisaar Venemaalt raha käis küsimas pean mina kaitsma ka neid allikaid, kes mulle siia igasugust telgitagust juttu toovad.

Kas saab öelda, et blogi kirjutamine on läbipaistvam kui töö väljaandes?

Ma arvan küll, et minu puhul küll kindlasti, sest ega ju ajakirjandusväljaandes see ei lähe ju. Ajakirjandusväljaandes see ei lähe nagu eriti korda, kuidas ma ühe või teise info kätte sain. Seal on tähtis lihtsalt edastada info, kedagi ei huvita kui palju sa selleks pingutama pidid ja kust sa selle välja kaevasid. Aga blogis saab teinekord seda juurde panna, et jah saab nagu tausta avada, aga see ei ole eesmärk iseenesest omaette. Mõnikord on vaja seda näidata, et

veenda lugejaid, et see noh materjal on autentne ja see on parim info, mis mul kätte õnnestus saada. Aga see on praegu selline veidikene noh jah minu jaoks ma ei tahaks sellest rohkem rääkida, et see on nagu veidi hämar teema, ma ei ole selle peale mõelnud niiviisi

Mhm, aga kas Eestis võiksid ajakirjanike blogid muuta meediat sisuliselt mitmekülgsemaks või mitmehääsemaks?

See on nüüd arvamus eksole, kes teab, mis tulevik toob, ma ei tea ma eriti ei usu. Ma ei usu seda sellepärast, sest ma ei näe, et blogimaailm kuidagi ajakirjandust mõjutaks, mina ei näe, võibolla keegi teine näeb. Ma ju rääkisin siin oma tekstidest, kuidas ma siiski loon ju ajakirjandusliku teksti siiski teistsuguse vastutustundega kui blogiteksti. Ja alati käivad asjad vastupidi, kui ma olen ajakirjandusse mingi teksti pannud, ma panen selle blogisse, aga kunagi ma ei ole nii teinud, et ma oleks blogist võtnud mõne teksti ja avaldanud seda ajakirjanduses.

Aga kas see on välistatud?

Ma arvan küll jah. See on sellepärast välistatud, et siis ta juba kusagil ilmunud, see on nagu Eurovisiooni laul, et see on kuskil Pärnu kõrtsis kõlas, et enam see Eurovisioonile ei kõlba. Et siin on sama asi, et kui sul on blogis ikkagi ilmunud, siis ta on juba kuskil ilmunud, siis sa lehte ei pane. Ega poliitikute neid blogitekste ju ka enam niiväga ei avaldata, vahepeal minu meelest neid jälgiti, et paar kolm-neli aastat tagasi neid ja vist isegi transporditi sealt mingeid tükke ajakirjandusse aga enam minu meelest ei tsiteerita ka neid väga, selleks, et ajakirjanikud on ära tabanud mu meelest, see on spekulatiivne jutt, et blogid olid head võimalused, kuidas siis sai nagu ajakirjandust manipuleerida ja ajakirjandusele teemasid ette sööta. Ma ei ole tähele pannud praegu oleks blogidest midagi võetud või vähemalt ei ole seda oma tekstides näidatud, et on blogidest midagi eriti võetud. Ja ma ei ole ka jälginud palju see Savisaar või Jürgen Ligil neid lugejaid on aga ma arvan, et ega nad vist ei viitsi ka rohkem pidada eriti mu meelest. Mul nagu see tunne, et see blogide hoog on maha käinud, sest kaua ikka inimene jõuab teha, ega mul endal on samamoodi vist läheb mingi neljas aasta või juba äkki viies. Et see on ikka lisakohustus, see võtab nagu aega aga kuna ma olen suhteliselt selline jäärpäine, eesmärgikindel, teadmata ise, mis see eesmärk siin muidugi üldse on. Siis sa lihtsalt nagu teed ja teed ja teed ja teed, et noh niipalju on sul fänne võidetud, et ei taha neid käest lasta.

Mis need tasud on, mida te seda tehes saate?

Materiaalne kasu on null, ajakulu on võrdlemisi suur ja tasu on tuntus. Tasu on see, et ma küsisin nädal aega tagasi Margus Aderilt, kes on endine eesti laskesuusakoondise liige ja üleelmine hooaeg mul aitas treeningplaan teha suusatamises. Küsisin Marguse käest, et Margus, kes on Eestis tuntuselt kolmas suusataja ja siis Margus Ader ütles, et ma arvan, et kolmas on Jaak Mae, esimene on Andrus Veerpalu ja teine oled sina – vot see ongi põhiline, et ega ma tulemuste poolest ei ole ju midagi erilist, noh mis see on mingi Tartu maratoni mingi saja neljakümne kuuendast koht. Jah noh muidugi, see on tavainimese jaoks ulmeline tulemus. Aga põhimõtteliselt ei ole see mitte midagi, inimesed ei tea Tartu maratoni võitjatki, aga mina oma saja neljakümne kuuenda tulemusega olen seal kümneid kordi tuntum kui mees, kes saab kolmekümne seitsmenda koha või kahekümne kuuenda koha ja keda mitte keegi ei tea. See ongi minu jaoks äge ja see on mulle jube lahe, siin sa saad ise ennast suureks kirjutada. Muidugi ega ma ei saa endale selles mõttes nagu teha saja neljakümne kuuendast kohast neljakümne kuuendast kohta, võtta pool tundi aega vähemaks, aga sa saad kirjutada kui pagana kõva mees ma olen, rõhutades, et vot ma olen ikkagi nii vana ja te olete ikkagi nii

noored ja ma olen nii vähe harjutanud ja mis iganes ja siis oleneb ka kuidas sa kellelegi välja käid, kas sa loetled neid mehi, kes sinust ettepoole tulid või loetled neid mehi, kes sinust tahapoole tulid ja siis niiviisi lood selle mulje, et sa oled jube kõva tegija.

Kas blogi lugejatesse te suhtute kuidagi teistmoodi ka kui näiteks Postimehe lugejatesse, sest silma on jäänud, et blogi lugejatega te astute vaidlusse kommentaariumis, aga lehes...

Ei seal ma ei hakka kunagi lehes, lehes ei ole nagu mõtet, sest sa ei jõua selle rahva pööbliga targutada, kisada ja võidelda aga blogis tegelikult inimesed ootavadki, et mõnikord nad on ju kirjutanud, pikalt on ise midagi öelnud, mis mina sellest arvan või. Aga ega see on kah, ega nendega seal ka teinekord mõtet vaielda ei ole, et osad lähivad nagu kurjaks ja siis ma olen neid kustutanud ja siis nad on kurjad, et ma ära kustutan. Et räägime ikkagi asjast aga ma ei tea miks selliseid on, eks see kuidugi ühelt poolt on see, et ma katsun natuke intrigeerida ja irriteerida, ma kunagi ei kirjuta neutraalselt, neutraalne tekst lihtsalt ei sunni inimesi sõna sekka ütlema ja midagi arutama, et ühtviisi intrigeerides, siis astud paratamatult kellelegi seal noh saapa peale. Eriti kui ma veel, mul on olnud mingid stampvõtted ka, ma ütlen, et see puhv ja memmerätt või pulsikell, et õiged mehed neid ei kasuta, siis noh väga suur hulk mehi, kes selle peale vihaseks saavad ja mind lollakaks peavad, aga noh see käib nagu mängu ilu juurde või üks kurvastav lugu oli kuidas “Kümme põhjust, miks mitte tegeleda rulluisutamise”, paar aastat tagasi, uhh, kus siis mindi vihaseks. Rulluisutajad läksid päris pöördesse. Ega nendega kakelda, suht palju energiat nõuab. Paar korda ma olen päris vihaseks läinud, et pead ennast tagasi hoidma ja ei ütle meestele, et minge sinna p-tähega algavasse kohta. Ja ükskord ma panin ka kommentaarid niiöelda, ainult üks kord, modereeritavaks, et nad enne tulid minu kätte, siis ma otsustasin mida üles lasin. Eks ma vist distsiplineerin, aga peaaegu kunagi ma ei lähe. Mõnikord kui on vaja nagu tõesti nagu oma nime all sõna sekka öelda, siis kaks-kolm korda võibolla ütled oma nime all: Priit Pullerits seal Postimehes midagi. Aga elu on näidanud, et ei ole mõtet minna, sest seda rohkem sa õli tulle valad. Ega siin mulle ka need anonüümsed kommentaarid ei meeldi, aga noh need on...

Te tunnete isiklikult ka mõnda, kes seal kommenteerib?

Osasid ma tean. Mõned, keda ma arvan, et ma tean, aga paljusid ma ei tea.

Viiepalli süsteemis ma ütlen nüüd sõnad, et kui palju miski motiveerib teid blogi pidama ühest viieni: üks vähe, viis palju.

Reputatsioon.

Viis.

Mõjukus.

Viis.

Sotsiaalsed tasud.

Mis need on?

Need mis eelpoolmainitute alla ei mahu.

Tuntus?

Põhimõtteliselt küll.

See ka viis.

Tähelepanu maksimeerimine oma uudistekanalile.

Oma uudistekanalile, Postimehele?

Jah.

Seda küll ei ole. Üks.

Ma olen hoidnud nagu Postimehest lahus, et ma ei ole tahtnud Postimeest siia üldse sisse tuuagi, siis tekib see küsimus, et noh kellele me ikkagi alluma peame, et Postimehe kaubamärgi alt töötada. Aga ma olen Postimehe ajakirjanik küll jah, seda ma ei varja, see käib asja juurde.

Ehk oskate siia veel midagi lisada?

Võibolla ka mingi loominguline väljakutse, selles mõttes, et noh võimalus teistmoodi kirjutada ja mängida. Loominguline väljakutse. Siis see punktiskaala, noh ma ei tea kolm.

Seoses töö käiguga tekkisid veel mõned küsimused. Nimelt ilmus mõni aeg tagasi Postimehe endise ajakirjaniku Vahur Kooritsa blogis lugu "Kuidas Postimehest kinga saada ja muid lugusid ajakirjandusest"

(<http://vahurkoorits.blogspot.com/2011/01/kuidas-postimehest-kinga-saada-ja-muid.html>), kus ta muuhulgas kirjutab järgmist:

Minu mõte oli, et teeme loo sellest, kui edukalt või ebaedukalt soolapuhujad tulevikku on ennustanud. Ent ülemused ütlesid, et vahet pole, teeme ikka tõsise näoga soolapuhujatest loo, mis sellest, et see on jama. Mina keeldusin seda kirjutamast, ent ega see tegemata ei jäänud, siin ta on.

Teine lugu oli sellest, kui kiirelt kirjad Eestis liiguvad. Ka selle loo idee tuli ülemuste lauast ning mõte oli panna hunnik kirju posti ja mõõta, kui kiirelt need kohale jõuavad. Ka seda lugu taheti mulle lükata. Ma teatasin, et kui eesmärgiks on mõõta kirjade kohalejõudmise kiirust, siis selle mõõtmiseks on Euroopas Unexi nimeline programm, kus mõõdetakse kirjade kohalejõudmist 40 riigis. Ma ütlesin, et info kirjade keskmise kohalejõudmise aja kohta näiteks Itaaliasse on ühe telefonikõne kaugusel.

Selle peale teatas Kopli põlglikult, et mingi ametlik uuring meid ei huvita, vaid me teeme oma eksperimendi, et oma tõde jalule seada. Ma küll lisasin, et selle loo juures puuduvad nii oma murest rääkiv inimene ning ka sobiv illustratsioon, mida mult alati nõutakse, kui asi on loo tegemises, ent sellele ei pööranud keegi enam tähelepanu. Kuna aga peatoimetaja surus väga jõuliselt selle loo tegemist, siis olin ma tol hetkel

nõus.

Kui asi aga loo tegemiseni läks ja ma panin kirjasaaajate nimekirja kokku, selgus, et selle juures on tegemist erilise kavalusega. Nimelt oli kavas panna kirjad posti reede õhtul, lootuses, et mõni kiri jõuab näiteks Helsingisse varem kui Võrru. Nimelt teati rääkida, et siseriiklik post pühapäeval ei tööta, ent rahvusvaheline küll, mistõttu loodeti saada head pealkirja sellest, kuidas Soome Post toob Eesti Postist kiiremini kirjad kohale. Selle jutu peale keeldusin ma seda tegemast. Ma üritasin selgitada, et see on vastuolus juba ülikooli esmakursuslastele esitatava nõudega, et eksperimendi tingimusi ei tohi väänata saavutamaks enne eksperimenti valmismõeldud tulemust. Uudistejuht oli minuga nõus, ent ka temast kõrgemate ülemuste tahe käis üle kõige. Reaalselt jõudsid kirjad küll pärrale samal päeval, mis tegi loo palju lahjemaks, ent ilmumata see ei jäänud.

Sellega seoses, kuidas Teie suhtute sellesse osasse, kus Koorits kirjeldab teemade valmimist koosolekutel, eriti just kirjade eksperimendi puhul?

Sellesse saab suhtuda kaheti. Esiteks, igas firmas (pangas, kindlustusseltsis, ka lehes) on oma siseasjad, millest pole kombekas kõva häälega igapäev rääkida. Teisalt, kui ajakirjandus nõuab teistelt firmadelt läbipaistvust ja muud säärast, kas ta ei peaks siis ka ise olema lugejaile läbipaistev, et lugejad teaksid ja saaksid aru, mis alustel ja miks mõni materjal on valminud.

Postituse taustal - kas blogid võiksid olla just see koht, kus ajakirjanikud muudavad avalikkuse jaoks toimetamise protsessi läbipaistvamaks?

Kui ma ei eksi, siis siin-seal on seda tehtudki. Aga ma ei tea, kui edukad ja menukad need kulissidetaguste askeldamiste avamised on blogides olnud. Ehk, kui palju on juhtkonnad neid tolereerinud, kui palju on neil blogidel jälgijaid, kui elujõulised ja järjepidevad need on. Oleks ma tööandja, siis keelaksin sellised blogid pigem ära, aga lugeja vaatepunktist ütleks, et see info võiks olla vägagi huvitav ja põnev.

Ja kas seda oleks vaja, et professionaalne ajakirjandus saaks oma kvaliteedi valvamiseks n-ö enda valvekoera ajakirjanike blogide näol?

Ma ei ole kindel, et selline blogi toimiks valvekoerana. Kellel sinna juurdepääs on? Kui ainult ajakirjanikel, siis võib-olla miks ka mitte, ehkki on selge, et x lehe ajakirjanikud kaitseksid oma ja ründaksid y lehe tegijaid, ja vastupidi, nii et objektiivset valvekoera ma sealt väga ei ootaks.

3.2. Vahur Koorits

Endine Postimehe ajakirjanik (2006-2010).

Intervjuu läbiviimise koht: Tallinn, kohvik. 22. jaanuar 2011.

Miks te otsustasite 2009. aasta oktoobris blogima hakata?

2009, ma arvan, et oktoober on teil ekslik info, see oli 2009 minu arust juba suvel, kas mai kuu võis olla esimene kuu. Selle põhjuseks oli see, et no ajaleht mingil kujul jäi väikeseks, seal oli mitmeid erinevaid põhjuseid. Ma olen avastanud päris mitu põhjust, miks blogi on väga kasulik. Esiteks blogi puhul ei ole mul mitte kunagi mingit sellist häda, et mingi toimetaja hakkab midagi jamama, et tal on midagi öelda. Vaata nagu Postimees on suht arglik ajaleht, Postimees kardab selliseid asju nagu kohtus käimised ja asjad või siis teravamaid nurkasid tihtipeale nagu toimetajad paluvad nagu tsipakene maha lasta. Näiteks kui kirjutad nagu päeva kommentaare, et siis blogis ei olnud seda probleemi, see on puhas isiklik vabadus. Siis on mõned teised nagu olukorrad, kus lihtsalt endal on mingi mõte, mis on justkui avaldamist väärt aga samal ajal on sul see tunne, et see võibolla ei ole nagu väga. Et see ei mahu ajalehe formaati, et sul need tegelikult need arvamuse formaadid on suhteliselt kitsalt defineeritud Postimehes. Sul on see päevakommentaari, mis on kakstuhat viissada tähemärki, siis on sul see umbes tuhande tähemärgiline see pisikene nupsuke seal teisel leheküljel ja nagu suhteliselt kõik need AK või arvamusküljed on reporterite jaoks nagu suhteliselt või noh sinna kirjutatakse harva, sellepärast, et see nagu ei ole selle jaoks mõeldud, et see kakstuhat viissada päevakommentaari on ka reeglina maksimum maht. Kui näiteks sa tunned, et ei mahu ära, noh enamasti on võimalik kirjutada ju kahetuhanda viiesaja sisse kõik ära. Noh nagu puhas see enesedistsipliin. Vahel on tunne, et tahad kirjutada pikemalt. Või vahel on seda, et sul saab see mõte noh lihtsalt selline juhuslik uitmõte, sa mõtled, et paneks kirja, aga seda ei ole mõtet nagu lehte hakata toppima. Näiteks see on üks põhjus jah. Kolmandaks ma tahtsin endale saada nagu sellist sõltumatut levikanalit, kus ei oleks toimetajat. Ma tahtsin, et oleks mingisugune selline isiklik levikanal või miski, mis võimaldab mul väljendada oma mõtteid niimoodi, et mul ei oleks mingit filtrit vahel ja nagu üks põhjus, miks ma aegajalt sundisin ennast tihedamini blogima kui ma võibolla oleksin isegi viitsinud ja tahtnud oligi see, et ma tahtsin sissetöötanud blogi niimoodi, et inimestel lugemisharjumus ei kaoks ära, et see nagu töötaks, et seda tuleb nagu regulaarselt toota sisu, vastasel juhul ta nagu sureb ära vaikselt. See on nagu selles mõttes väga oluline. Et kui ma tuln, siis ma ka nagu üritasin midagi kirjutada. Lisa põhjus oli veel see, et mingi hetk ma avastasin, et Eesti kohta on näiteks inglise keeles suhteliselt vähe asju, mingisuguseid noh Eesti kohta käivaid asju. Ütleme nagu välismaailmas liigub mingi hulk müüte, mingeid asju, siit noh eestlasena tundub, et mingitel hetkedel pannakse natuke valesti, et mis on just puudu noh uudiseid tehakse Eesti kohta inglise keeles ka vähe aga veel vähem on seda inglise keeles intelligentset kommentaari. Siis ma olen kirjutanud mingi hetk inglise keelseid asju, mis on ka toonud tagasisidet, näiteks ma andis nüüd, ma kirjutasin ühe artikli inglise keeles selle kohta, et miks nagu Eesti euroga liitus, et avada seda tausta, kusjuures ma sain selle kohta ka tagasisidet, et ma andsin hiljuti ühele Šveitsi ajakirjale intervjuu, et just selle kohta - nad leidsid mind blogi kaudu.

Kas nende teravate nurkade kohta te oskate mingi näite ka tuua, mis ajalehes ei saaks ilmuda või ei saanud ilmuda, aga blogis sai?

Ütleme niimoodi, et Postimehes oli näiteks majanduskriisi ajal väga tõrjuv artiklite suhtes, mis suhtusid tsipakenegi positiivsemalt noh üritasid arutada nagu seda, et krooni kurss nagu sellisel kujul nagu 15,6466 ei pruugi olla mõistlik, et noh igasugune argumentatsioon teemal, et devalveerimisel võib olla ka positiivseid külgi tegelikult oli välistatud. Ma blogis kirjutasin sellest korduvalt. Et veel üks teine näide noh ma kirjutasin ühe see oli vist päevakommentaari mingisugune mõne kuu eest või oli suvel juba Roheliste kohta, oli mingi taastuvenergeetika, siis ma nagu kirjutasin, sõimasin seal Rohelisi. Siis ma vist tegin nagu tsipakene liiga tugeva viite korrupsiooni võimaluse kohta, siis öeldi, et see võib lõpetada sellega, et leht on kohtus, et kas sa nagu äkki tõmbaksid nagu natukene tagasi, noh siis ma tõmbasin.

Kas kohus on ainus hirm, mis kammitseb kirjutamist või vabamalt sõna võtta või on midagi veel?

Tead ei seal sellega on ka see asi, et no eks ajalehed tohult üritavad hoida silmade ees lugejat, et mida lugejad tahavad saada selles mõttes, et on alati väga naljakas lugeda mingisuguseid seisukohti selle kohta, kuidas ajakirjandus mõjub sellise väga olulise sotsialiseeruva mõjuga ja kuidas ta mõjutab ühiskondlike protsesse. Vaadates seda nagu seestpoolt tundub mulle, et ajakirjandus nagu tohult tegelikult jookseb avalikul arvamusel järel, et ajakirjandus üritab maksimaalselt võtta avaliku arvamuse sisendit sisse ja siis nagu peegeldab täpselt samamoodi tagasi, stiilis, et avalik arvamus arvab, et euroga tuleb hinnatõus siis ajakirjandus hakkabki kirjutama sellest, et euro toob hinnatõusu. Kui nüüd juhtumisi ajakirjandus tahaks kirjutada näiteks mingi sellise asja, et euro ei too hinnatõusu, siis inimesed oleks segased, et mis jama see on, see on mingi jama jutt, mingi valitsuse kuradi suuwooder oled või ja siis ongi nii, et tegelikult ajakirjandus väga paljuski allub sellele avalikkuse tellimusele ja üritab peegeldada täpselt seda infot, mida avalikkus tahab.

Kas see ka vastupidi ei ole, et just ajakirjandus annab selle agenda ise ette juba alguses...

See on kahepoolne protsess vaieldamatult, aga ajakirjanduse poolt agenda nagu agenda kehtestamist ei tasu üldsegi mitte üle hinnata. Eriti veel praegusel ajal, kus sellise ütleme *mainstream* ajakirjanduse võime seda päevakava defineerida on järjest nõrgemaks muutunud. Vaata sul noh esiteks on see järjest enam, et saavad näiteks inimesed infot, mitte kõik, näiteks marginaalne hulk, aga saavad infot näiteks välismaalt. Isiklikus mastaabis välismaa ajakirjandus, siis sotsiaalvõrgustikud, blogid igasugu näiteks ütleme informatsiooni levitamine see ei ole enam väga tsentraliseeritud, see on järjest printsiipialiseeritud, mis vähendab isegi selliste suurte võimsate lehtede nagu Postimees võimet monopoliseerida teemasid või kujundada avalikku arvamust. See on iseenesest nagu oluline võime aga see tähtsus väheneb kogu aeg ja eriti olukorras, kus sul on tugev surve tiraažidele, sul on tugev majanduslik surve peal, siis seda olukorda, kus leht nagu julgeks minna avaliku arvamuse vastu, näiteks nagu täielikult hakata seda avalikku arvamust muutma, seda juhtub väga harva. Postimees on väga arglik leht nii majanduslikult, sisuliselt. Ma ei oska öelda kuidas teistega on, Äripäev on väga palju sellise julgema stiiliga, Postimees on suht arglik leht.

Kui tulla eelmise teema juurde veel tagasi, kas siis võib öelda, et blogi kirjutamine on autonoomsem tööst väljaandes?

Vaieldamatult, jah. Autonoomia on nagu selline üks oluline selline asi. Vaata see loob igasugu asju, see toob tsipake nime tuntust ja selle kirjutamine näiteks sunnib endale mingeid

teemasid selgeks tegema ja noh nii nagu sa ajalehte kirjutades õpid teemad selgeks, samamoodi ka blogis. Blogil on veel üks lisa pluss. Sellega on võimalik arhiveerida linke. Näiteks kui sa mäletad kusagil oli mingi artikkel, sa olid aasta eest seda linkinud mingis oma postituses, siis selle oma postituse leiab palju lihtsamalt üles kui *Google*'is selle artikli, see on ka väga oluline. Palju põhjuseid. Et mina olen väga rahul.

Mis on teie arvates hea ajakirjanduslik blogi, milliseid funktsioone see täidab?

Teate, eks ta vist ole mingi kommentaar või. Vaat, ega see noh žanriliselt need kõik need blogid on ikkagi arvamus, et mina ei ole küll veel näinud ühtegi blogi, kus tehtaks nagu uudise moodi asja. Näiteks mina nüüd kaks kuud töötuna, ma olen kirjutanud blogisse küll ja küll aga seal ei ole ühtegi materjali, mida võiks nimetada uudiseks. Ma oskan endiselt, aga ma ei viitsi lihtsalt. Aga mis ta ikka saab olla, ajakirjaniku kommentaar aegajalt nagu kõik ei mahu lehte ära, kõik ei mahu lehe formaati, noh see on see, mis jääb lehest välja.

Kas teie isiklikud kvaliteedinormid Postimehe artiklite ja blogiteksti osas varieerusid ka kuidagi või varieeruvad?

Vaata blogi kirjutasi palju julgemalt sõnavara osas ja muidu, et Postimehesse endasse kirjutades oli ikka suhteliselt tihedalt nagu seda tunnet, kus ma tundun võibolla liiga radikaalsena või tahtsin öelda liiga jõuliselt või midagi. Noh blogis sain ma siis teha, mida ma tahtsin. Tahaks nagu halvasti öelda neile poliitikutele, kes sulle ei meeldi ja väga palju selliseid võlusid.

Just siis, et enda mina saab liiga vähe sisse panna?

Jah, et noh ajalehed, Postimees näiteks väga ei armasta seda kui sa väga palju iseennast lugudesse sisse kirjutad, mis minu arvates sisult on tegelikult küll vale, et ajakirjanduse trend on see, see on tegelikult väga oluline ka näiteks Postimehes. Ma olen paar korda see on mingi selline osalus, ma olen üritanud ennast natuke rohkem sisse kirjutada, see on nagu ära tõrjutud, siis on nagu vaata, kui sul isegi osaluseksperimenti puhul nagu lükatakse tagasi, siis on nagu keeruline üldse seda sisu väljendada.

Kolmandas isikus...

Umbes jah.

Kas blogid võimaldavad muuta ka ajakirjanikku nähtavamaks võrreldes väljaandega?

Absoluutselt. Ajakirjanike senine probleem on see. Eriti, kes töötavad paberajakirjanduses ja *online* veel eriti, *online* on kõige hullem. On see, et nime tuntust on keeruline tekitada ja see mõjub demotiveerivalt. Ja selleks on palju paremad raadio ja televisioon, kus inimese isiksus mõjub, et kuuleb häält ja televisioonis näeb ka nägu ja ajalehes on ikka niimoodi, et inimesed nagu loevad ikka nagu neid lugusid aga enamik ei vaata üldse nime. Mul oli mingi hetk 2008. suvel olukord, kus läksin mina oma ema juurde ja ema küsis murelikult, et kuule kas sul on ikka kõik korras või – ühtegi lugu lehes ei ole, ja siis ma olin väga solvunud, et just samal nädalal mul oli mingi neli lugu ilmunud, kõik oma nime all. Lihtsalt mu ema oma enda ema ka ei pane tähele, inimesed loevad nimedest üle ja see takistab nime tuntuse teket. Veel hullem on see igasugu *online*, kus sa tihti peale ei näegi mingit nime. See on võibolla mugav inimestele, kes kavatsevad lahkuda võibolla aasta või kahe pärast või ma ei tea kuhu iganes, sõita Austraaliasse või kes tulevad teevad oma mingid töö asjad ära ja panevad kiirelt minema, aga neile, kes nagu tahavad pikemalt tegeleda ajakirjandusega, ta mõjub üsna demoraliseerivalt. Kui sa tahad teha karjääri, sa tahad, et mingi aja jooksul see nimi muutuks kaubamärgiks, et selleks, et suurendada oma turuväärtust, et sa saaksid küsida rohkem palka, selleks, et sinu seisukohtasid võetakse tõsisemalt, et kõigeiks selleks, et sa ei oleks nagu igavesti suhteliselt null, tühi koht ja siis oleks vaja nime tuntuks saada. Pabermeedias ja *online*'s veel eriti, on seda keeruline tekitada. Sest see meedium kui selline üldse ei toeta seda.

Kas ajakirjanik saab blogis muuta oma info töötlemise protsessi läbipaistvamaks?

See on põhimõtteliselt võimalik jah. Selles ajalehes endas neil ei peeta üldiselt väga heaks tooniks täitsa õigustatult seda, kui sa kirjeldad, kuidas oma selle info kätte said, et see enamasti ei ole väga oluline aga aegajalt võibolla sul juhtus mingeid naljakaid asju või midagi, et noh see on see võimalus, mida vist ei kasutata küll väga.

Ajakirjanike blogid, kas need võiksid muuta meediat sisuliselt mitmehäälsemaks või mitmekülsemaks. Või on seda teinud teie arust?

Nad on seda väga vähe teinud, enamik inimesi ei viitsi sellega väga vaeva näha või ei tooda kuigi head sisu, vot see on see, et blogide häda on see, et sinna lihtsalt topitakse mingeid arvamusi hästi palju, suvalisi arvamusi, mille argumentatsiooni kvaliteet tihtipeale ei ole väga hea. Rääkimata sellest, et keegi viitsiks sinna lülitada mingisugusel kujul fakte, võtaks siis statistikaametist mingeid andmeid või mida iganes. Et noh praegu on väga palju sellist mõttetut labast kommentaariumi või sellist külatarkade stiilis materjali, et mulle tundub, et poliitikut on pätid, mulle tundub, et seal on mingi jama, mulle tundub, et seal nagu varastatakse. Seal on mingi taolise taseme argumentatsioon, ei ole tegelikult tõsiseltvõetav.

Kas te ise teiste ajakirjanike blogisid loete?

Ma ei tea väga palju neid, kes blogiksid. Satun, aga vähe.

Kui palju teil aega võtab blogi kirjutamine? Kui võrrelda tööga väljaandes.

Vähe. Arvamusartikli kirjutamine enamasti läheb kiirelt. Blogi puhul, mis võtab tsipakene aega on see, et tõsiseltvõetavuse suurendamiseks tasub linkida. Panna sinna linke ja linkide otsimine, nende läbi lugemine, et sisu ikkagi vastaks soovitle, et see võtab aega aga kui ma näiteks väga palju linke ei tee. Mõnikord läheb ilma ühegi lingita ja siis see ei võta väga palju aega. Arvamusteksti kirjutamine on kiire.

Kui võtta tööpäev Postimehes ja siis ajaliselt proovida...

No ütleme ma olen korduvalt teinud selliseid asju, et kui ma näiteks poole tunni või tunni ajaga blogipostituse valmis ja panin ülesse ja oligi valmis, see ei võta kaua.

Aeg, mis te panete blogile alla, kas see tasub ennast kuidagi ära ka?

Ma ütleks, et ongi tasunud jah. Aja jooksul tasub.

Kuidas see tasub?

Tekitab nime tuntust ja igasugu asju noh. Näiteks minu blogi on praegusel hetkel jõudnud tasemele, kus ma kirjutan Roheliste erakonnast kriitiliselt ja siis Roheliste partei kontor hakkab seal kommentaariumis anonüümselt sõimama. Ma olen endaga väga rahul. See on selgelt kvaliteedimärk, et see on kujunenud selliseks tõsiseltvõetavaks uudiste allikaks. Ma ei tea väga palju neid blogisid. Võibolla mõnede poliitikute blogides käib ka mingi anonüümne nagu andmine.

Mingit materiaalet tasu blogiga ei saavuta?

Ütleme nii, et kui see materiaalne võit on, siis see on marginaalne. Ütleme mitte marginaalne, vaid kaudne. Sa saad oma selle tulu võibolla mingil muul kujul kätte. Et sinu tõsiseltvõetavus ja maine, see nagu kindlasti toodab sulle mingi hetk tulu, aga see ei ole nagu otseselt mõõdetav, et kui suur on blogi otsene majanduslik kasu. Ma ei tea küll Eestis kedagi, kes blogi pidamise pealt nagu teeniksid. Et on võibolla võimalik USA-s, kus sul on tohutu lugejaskond, et kui sa saad populaarsemates blogides lükata reklaami, Eestis on suht võimatu.

Postitus, kus te kirjutasite Postimehest kinga saamisest, kui välja jätta kommentaariumi tagasiside, kus oli vist üle viiekümne kommentaari, et kas teistelt ajakirjanikelt olete ka mingit tagasisidet selle kohta saanud või kolleegidelt?

Olen saanud küll, et üks kolleeg oli väga tige minu peale, aga ta oli ka ainus. Ma enne seda kui ma kirjutasin, ma ootasin ju kuus nädalat sellega. Just sellepärast, et noh ma ma tahtsin selle ka paremini ajastada, mis seal salata ja aga ma olin küsinud päris paljudelt inimestelt nõu, et kas ma peaksin seda tegema ja kõik ütlesid, et ma peaksin, kaasaarvatud mitmed minu endised kolleegid. Ja noh vanadelt endistelt kolleegidelt ma sain tagasisidet stiilis: et miks sa nii leebe olid. Ütleme niimoodi, et mul oli väga lõbus lugeda seda kommentaariumi ja oletada, et millised nagu endised töötajad, endised kolleegid ja praeguseks endised Postimehe töötajad seal olid. Mulle tundus muide, et ainus nagu sisuline tagasiside, mis nagu Postimehe juhtkond sellele andis oli see, et Kalle Muuli võibolla pandi anonüümselt kommenteerima, vähemalt ühe selle kommentaari juures mina kuulsin küll Kalle Muuli häält oma kõrvades kajamas. See oli niivõrd puhas Muuli stiil. Muulil on väga spetsiifiline kirjutamise stiil ja see tuli nii tuttav ette aga võibolla paar teist võis olla ka, Muuli võis teha aga see oli ka kõik. Ma ei oska seda

küll öelda selles mõttes see oli anonüümne postitus, aga ta oli selgelt asjatundlik ja ta oli niivõrd Muuli stiilis.

See sama postitus oli siis positiivne või oli negatiivne?

Ei negatiivne, negatiivne. Muide ma kahtlustan, et Muuli on selline, keda pannakse musta tööd tegema. Ta ei ole küll nagu väga heas kirjas, ta ei ole nagu väga suurte ülemuste seas. Ma ei oska isegi öelda, milles on asi, seal on võibolla see, et ta nagu käitub vastavalt sellele vanasõnale, et hoia oma vaenlasi endale lähemal kui oma sõpru. Et siis nagu noh nad maksavad talle väga kõrget palka, et ta teeks mingit suhteliselt mõttetut tööd. Nad saaksid sama, koondaksid ta ära nad saaksid samale töökohale inimese poole odavamalt ja noh ja nad hoiavad teda palgal lihtsalt sellepärast, et ta ei läheks linna peale. Et Muuli, hoolimata oma paljudest vigadest on väga intelligentne inimene ja siis nad kasutavadki teda aga ma usun, et nad kasutavad teda mustaks tööks.

Ütlesite, et üks kolleeg oli tige, mille peale ta tige oli?

Et ma reetsin lehte. Jah ta arvas, et ma reetsin lehte. Et nii ei saa ja ma rikkusin oma töölepingut aga mu tööleping siiski lõppes sellega, kui ta oli ära lõppenud. Ma kahtlustan, et mul ei olegi töölepingut. Ma isegi ei viitsinud vaadata, et seal ole mingeid jätku või neid klausleid, et selliseid klausleid peal, kus on nagu peale töölepingu lõppemist pead veel midagi tegema või vait olema või ei tohi kuhugi minna tööle, et selle jaoks tuleb eraldi lisatasu maksta vastavalt seadusele. Sellist asja kindlasti ei olnud. Aga jah, et üks inimene oli, kes oli minu peale tige ja msn-is nagu pikalt vaidlesin temaga ja ta oli väga pahane, aga ülejäänud inimesed, ma sain hästi palju positiivset tagasisidet niimoodi, et mulle helistati ja kutsuti õlut jooma. Et räägiti ja. Tagasiside oli kaheksakümmend-üheksakümmend protsenti positiivne.

Kas teistes väljaannetes võib olla seis sarnane?

Ma ei tea väga palju teisi väljaandeid. Mida sa mõtled, mis küsimuses?

Samas küsimuses, mida postituses puudutasite, et kas on sarnased sisemised probleemid?

Vähemalt üks inimene jah, et saatis mulle sõnumi, ütles et mul on täpselt sama lugu noh, nagu *copy-paste*. Et ma üldse ei välista seda. Kui sa nagu vaatad seda noh kui sa vaatad näiteks Päevalehe puhul seal on nagu sisuliselt sama olukord, kus peatoimetaja ei ole väga pädev ajakirjanik ja kunagi ei ole olnud väga hea ajakirjanik. Et Eestis on selline, Eestis on ajalehtede juhtkonnas on mingisugune hulk meedia bürokraate, kes ei ole ise kunagi väga head ajakirjanikud olnud aga kelle jaoks see olnud mingisugune lihtsalt karjääriredel, et nad on millalgi saanud keskastme juhiks ja siis millalgi veel kõrgemale ja siis ongi nagu kõpsti peatoimetaja valmis. Ja kelle puhul see keegi võibolla ei ole kunagi väga hästi osanud kirjutada, kes ei ole kunagi olnud eriti head ajakirjanikud. Merit Koplil kunagi ei ole olnud Lea Larin samuti mitte, et see Koplil puhul mina juba no sa leiad linna peal küll ja küll inimesi, kes imestavad. Kunagi kui ta oli mingi kümme aastat tagasi Päevalehes, ta kirjutas välistoimetuse nagu shokiuudiseid, et siis inimesed, kes töötasid temaga varem koos - lihtsalt tollal tema lugudega oli nagu palju probleeme. Aga see ongi see, vaata noh bürokraadina nagu sai ta hakkama või vähemalt ta suutis nagu praegu ongi nagu selline meediabürokraatide põlvkond tihtipeale juhtkond, et...

Neil on siis ka kontroll sisu üle?

Noh nii ja naa. Ma küll ütleks, et see on pikk jutt. Et Kopli pandi tööle, siis tõsteti ta peatoimetajaks, siis kui ta, siis kui Tarmu Tammerk oli kinga saanud ja Tarmu Tammerk oli 2004 peatoimetaja. Ma mäletan ma olin siis suverreporter tollal, siis ma nägin nagu seda lahkumist. Tammerk läks nagu väga kiirelt tülli väga paljude selliste kõvade tegijatega ja siis sel ajal läks ära päris mitmeid selliseid vanu kõvasid ajakirjanikke nagu Peeter Ernits, Toomas Matson järel ja veel päris mitmeid ridamisi, kuna siis hakkas juba vaikselt buum peale, et ajakirjanduse puhul suur kaadrivoolavus. Ja see tähendab seda, et sul on vähe inimesi, kes suudavad seda tööd teha nagu asjalikud inimesed on väga väärtuslikud, et siis leiti, et sellist asja nagu ei saa, siis vahetati Tammerk välja ja siis Kadastik kirjutas ise otse. Ta oli kõigepealt pool aastat peatoimetaja, tahtis nagu tutvuda lehega nagu saada mingit tunnet kätte ja siis kui peatoimetajaks valiti Kopli, Kadastik kirjutas ise Postimehes kommentaari selle kohta, et noh miks see Merit Kopli ja seal on otseselt tsitaat, et Postimehel on vaja peatoimetajat, keda toimetuse sallib, kes saab toimetusega hästi läbi ja Kopli on väga hea suhtleja: sa istud temaga maha, sa räägid temaga juttu, sul on hea olla, ta on hästi selline hea suhtleja, aga see on tema peamine väärtus – ta suhtleb hästi, on sümpaatne inimene, aga mis ongi see tema selline abstraktne mõtlemisvõime või visioon, see on nagu suht kehv, et tal ei ole seda visiooni, et mina tean. Ja ütleme buumi ajal, kui personaliga probleemid läksid järjest hullemaks, siis selline peatoimetaja, kes oli selline laiendatud personalijuht, kelle peamine ülesanne oli inimestega lävida, et inimesed ära ei läheks oli väga väärtuslik, siis ta sobis hästi, ega ta sisuga ju sellel ajal ei tegelenud peaaegu üldse. Ta tegeles ainult selle peamiselt personali, Postimehes on suur väljaanne, seal on mingi neli erinevat nagu osa, ta oli kõige juht, et esindusfunktsiooni on palju, igasugu puid-padi, sisuga ta väga ei tegelenud. Nüüd, kui nagu kriis hakkas peale paari aasta ees, siis ta hakkas uuesti tegelema lehe sisuga, aga siis tulid näpukad välja, et kui inimesel ei ole visiooni ta isegi ei tea tegelikult, ta ei ole kunagi kirjutanud uudiseid niimoodi sa istud ja arvuti taga ja mõtled, mis siin Eesti Vabariigis toimub, mis minu valdkonnas on see uudis. Ma kahtlustan, et ta ei tea, kuidas see värk käib. Tal ei ole seda tunnet üldse. Ta ei ole kunagi seda korralikult teinud. Ja kuna ta ei ole ka seda väga visiooni, et mida teha, siis toimub selline rabelemine ja olukorras, kus juhil endal puudub selline visioon, siis ta allub sellele, mida teised inimesed soovivad ja see käib puhtalt näo järgi. See, kes meeldib, selle jutu järgi ta käitub ja mis nagu Postimehes hetkel aitab on see Aivar Reinap, *online*-i juht on mõistlik, intelligentne inimene selgelt nagu kõige parem uus peatoimetaja kandidaat, temal on visioon selgelt olemas. Tema visioon võib olla küll tsipakene liiga *online*-i keskne, aga tal vähemalt on mingi seisukoht, ta on suuteline mõtlema abstraktselt, et panema paika mingisugused visioonid. Ja siis, et Reinap talle meeldib, et siis on see, et ta tihtipeale kuulab nagu Reinapi juttu ja tihtipeale vaata see otsustamine, et kui inimesel endal pole visiooni, siis otsustamine käib näo järgi ja see on tekitanud mingil määral nagu pingeid, et osad inimesed noh sellised, kes tahaksid teha tõsisemalt. Ütleme teha tõsiseltvõetavat lehte, et on pahased, et ütleme sulle enam ei sobi peatoimetaja nagu et ta on lihtsalt lahe inimene ja joob õlut ja on tore juttu rääkida. Et tahetakse ka sisulist juhti, sisuliste asjadega tegelemist ja mitte lihtsalt mõttetut rabelemist. Ja see on neile tekitanud pingeid, et on mingisugust rahulolematust toimetuses on juba mingi poolteist aastat niimoodi kogunenud vaikselt, et see on selline sisutu rabelemine, et keegi nagu täpselt ei tea. Et see on nagu see värk. Allesjäänud personali kohta.

Palju seda sisu mõjutab müügiedu, et artikleid teha sellel motiivil, et paremini müüa?

See on väga oluline, see on üks *online*-i suuri needuseid, et online üritab, mida inimesed lugeda tahavad ja sellega on see, et tee mida tahad, kõik vaatavad selle järgi kui palju mingid lood klikke saavad, mitte sellepärast, et nad teeksid seda klikkide enda pärast, aga see võimaldab mõõta populaarsust, mida lugejad lugeda tahavad ja ikkagi kõik üritavad kirjutada lugusid, mis inimesi huvitavad. See on ka loomulik ja arusaadav. Et siis see turu surve ja lugejate surve ja see *online*-i surve on tohutu ja see on kõige nagu selline suurem mõjutaja. Kõik muud asjad, mis seal nagu on, on teisejärgulised. Sest see nagu tohutu surve, mis tuleb nagu turul langevad tiraažilt ja see pinged, mis see tekitab, see on see kusagil istub Kadastik seal Tartus vaatab numbraid ja ei ole rahul sellepärast, et trend on negatiivne. See langus ei ole võibolla väga kiire, aga kui sul on tiraaž ära langenud, siis on väga keeruline tagasiminekuks, see on väga selline stabiilne värk, et kui lugeja on kadunud, siis tagasi saada on tohutult raske, kallis lõbu. Siis ongi nii.

Selles blogipostituses Postimehe kohta, kumas läbi enesetsensuuri teema, et leht nagu ise tsenseeriks ennast, just näiteks see eksperimendi lugu. Et ajakirjanik ei ole selles suhtes vaba tervet mõistust kasutama?

See on lihtsalt näide sellisest sisutust rabelemisest. Et kui kellelgi tekib selline absurdne idee järsku nagu selline idee, seda hakatakse nagu väga jõuliselt läbi suruma, hoolimata kõigest, et kusjuures see oli puhtalt sellepärast, et see inimene, kes oli selle idee ja autor juhtumisi on nagu tore ja lahe mees ja saab kõigiga hästi läbi. Puhtalt selline näo järgi otsustamine.

Puudutasite hariduse teemat ka, kui oluline siin see on?

No see hariduse teema, ma arvan, et haridus annab igal pool kõigis lehetoimetustes. Et peatoimetajaks küll Eestis vist hetkel ei panda inimest, kellel kõrgharidust ei ole. Ma ei tea küll kedagi. Minu arust peaks kõigil olema nagu ära lõpetatud, aga keskastme juhtides on neid omajagu palju, et nad on nagu 90-ndatel, kui oli lapsajakirjanike põlvkond, kui võeti otseselt alaealisi. Siis osadest neist on saanud väga head ajakirjanikud, et Rasmus Kagge kunagi alustas tõesti, siis kui ta oli mingi seitsmeteist, siis tulid Postimehesse 2006 oli Hindrek Riikoja, mina olin kaksikümme neli aastat vana. Hindrek Riikojal, kes on minust mingi aasta või kaks vanem, oli juba kümme aastat töökogemust, ta oli alustanud kuueteist aastaselt BNS-is. Ja neid on veel palju ja neid on kõigis toimetustes ja siis nendega ongi see, et ta mingil määral annab tunda, mitte väga oluliselt, aga aegajalt annab ta tunda, et olukorras, kus ülemused on harimatamad, kui alluvad, et see on tegelikult nende nagu reporterite ja mingite toimetajate, ütlemine nagu viimasel ajal nagu ajakirjanduses alustanud, sellel kümnendil tööle võetud ajakirjanike haridus on reeglina üsna hea, tihtipeale väga hea. Seal võibolla tõesti, ma tean mitmeid inimesi, kes on doktorantuuris. See ei ole väga tõsine probleem, ta ei ole nagu esikillas, aga ta aegajalt annab tunda.

Kuidas see tunda annab, milles täpsemalt?

Näed seal mingisuguseid teemasid või lahendusi, mille puhul sa vaatad, et kui inimene oleks kunagi nagu ülikoolis õppinud, sa katsi talle seletada, mis on teaduslik, mispärast tekib see teadmine. See küsimus on sellest, et see teadusliku meetodi eesmärk on eristada ära, et mis on teadmine versus niiöelda infomüra versus lihtsalt meelelahutus versus lihtsalt nagu teine asi. Et see tuleb nagu sealt, et inimesena, kes on töötanud ülemuste alluvuses, kes ei ole kunagi

ülikoolis käinud võin ma kinnitada, räägitagu ükskõik kui palju halba Eesti kõrghariduse kohta. Kõrgharidus ikka tekitab täiesti silmatorkava erinevuse. Mul oli üheksa ülemust Postimehes, mul on nagu piisavalt võimalusi võrrelda, nende hulgas oli päris mitu, kes ei ole kunagi ülikoolis käinud ja mulle meeldisid rohkem need, kes olid haritumad. Ta annab tunda, seda on võibolla raske defineerida, kust koha pealt, aga ta annab tunda. Mingisugused lahendused lihtsalt haritumad inimesed said tsipakene paremini aru intelligentsest jutust, lihtsalt öeldes.

Ma loetlen mõisted, mis võiks blogi kirjutamist motiveerida. Õelge viie palli süsteemis, mis teid motiveerib. Viis on “motiveerib” ja üks “ei motiveeri”.

Reputatsioon.

Viis.

Mõjukus

Viis.

Sotsiaalsed tasud.

Neli.

Tähelepanu maksimeerimine oma uudistekanalile või organisatsioonile.

Kaks.

Kas blogi pidamisel on mingeid riske ka, varjukülgi?

Ma ei tea, ma pole tähele pannud. Võtab aega lihtsalt. Ta on tsipake kurnav. Kui sa teed seda töö kõrvalt, siis see aegajalt on võibolla lihtsalt väsitav ja tüütu. Noh tahab distsipliini.

3.3. Sulev Valner

Endine Maalehe peatoimetaja (1998–2004 ja 2007–2009) MTÜ Eesti Kodanikuajakirjanduse Seltsi juhatuse esimees.

Intervjuu on läbi viidud kahes osas e-maili teel.

Miks te otsustasite blogima hakata?

Mõte langes kokku otsusega pere elumuutusest, et võtta rahulik vaheaasta ja maale elama asuda. Kuna paljud inimesed avaldasid soovi, et me annaks teada, kuidas meil seal minema hakkab, siis oli blogi pidamise üks tõuge see. Teine põhjus oli ka enda jaoks jäädvustada seda aega, seega blogi kui päevik. Kolmandaks oli sel ajal maaleht.ee arendamisel ja loetavuse suurendamisel ajakirjanike blogima panemine üks eesmärk, mistõttu blogi pidamine oli ka osa minu väikesest jätkuvast koostööst Maalehega.

Miks otsustasite lõpetada?

Kui minu rahulikuks planeeritud aastasse sõitis ootamatult sisse kutse tulla päästma juhita jäänud Võrumaa Teatajat, siis läks elu kiireks ja blogimisele ei jäänud enam piisavat mahti ega huvi. Teiseks tekkis ka dilemma, et mida selle tööga seotud elust sobib blogisse panna ja mida mitte. Kolmandaks lõppes sel ajal minu seninegi side Maalehega, aga blogi oli maaleht.ee keskkonnas. Selle kõige tõttu ma ei jätkanud enam blogimist. Ja pärast polegi see taastunud.

Mis vahe on teie kui ajakirjaniku jaoks blogil ja ajalehel?

Reeglina on üks ikkagi töö ja teine hobi. Vastavalt sellele on ka materjali läbitöötatuse aste ja vastutus erinev. Aga kui kellegi jaoks on blogimine juba töö, siis põhimõtteliselt suurt vahet ei olegi, lihtsalt teistmoodi väljund, teine platvorm ajakirjanduslikuks tööks.

Mis on teie arvates hea ajakirjanduslik blogi, mis funktsioone see täidab?

Ei oska vastata.

Kas ja kuidas varieeruvad teie isiklikud kvaliteedinormid blogipostituste ja Maalehe artiklite osas?

Leheartikli valmis saamise nõuded on ikka oluliselt suuremad. Blogipostitusele ei raatsi kaugeltki samavõrd aega kulutada, pole sellist motivatsiooni, et miks peaksin näiteks pool päeva arvuti taga istuma üht blogipostitust välja haududes. Mismoodi põhjendaksin perele, et ei saa teiega olla, pean täna terve õhtu oma blogi kirjutama?

Mis on teie arvates need lisaväärtused, mida loob blogi, võrreldes igapäevase ajakirjanikutööga?

Oleneb ajakirjaniku rollist oma põhiväljaandes. Tugeva koormusega ja suhteliselt avaras rollis töötades ei pruugi blogi eriti midagi juurde anda ja selle pidamiseks pole lihtsalt aegagi. Kui ajakirjaniku tööroll ei kattu tema mõne tegeliku suure huvialaga, siis võib blogi olla see koht, kus ajada mingit teist rida või saada lihtsalt rohkem avaldamisruumi.

Kas blogid võimaldavad muuta ajakirjanikku nähtavamaks, võrreldes väljaandega?

See võib nii olla, aga kanalite kaaluvahe on esialgu siiski tugevalt väljaannete poolel. Kui just pole tegu mõne väikese kohaliku või nišiväljaandega, mille puhul võib tõesti üldlevikuga blogi pidaja olla isegi märgatavam.

Maailm muutub, me ei tea, milline kanal on tulevikus suur ja milline väike. Mõnest blogist võib kasvada väljaanne, mõnest suurest väljaandest võib lõpuks jääda alles vaid blogi, kui sedagi.

Kas ajakirjanik saab blogis muuta oma informatsiooni töötlemise protsessi läbipaistvamaks?

Kindlasti saab, aga kas ta seda ka kuigivõrd teeb. Vahel see võib olla lugejale hariv küll, et aru saada, kuidas miski lehes sünnib. Enamasti saab seda kirjeldada mõne suhteliselt tavalise loo või siis sellise loo sünni puhul, millest on natuke aega möödas. Aga tõeliselt kuumade lugude puhul vaevalt kuigi paljud head ajakirjanikud oma tegevuse kõiki üksikasju hakkavad blogis laiali laotama. Alati on asju, mida ei viida toimetusest välja.

Kas eestis võiksid ajakirjanike blogid muuta meediat sisuliselt mitmekülgsemaks? (mitmehäälsmaks?)

Blogid üldse suurendavad kindlasti meedia mitmehäälsust, ehkki nende tohutu hulk suurendab ka infomüra.

Kuivõrd on blogi kirjutamine autonoomsem tööst väljaandes?

Ikka on. Ega sind ju blogis miski piira peale enda seatud piiride. Väljaannet ei pruugi huvitada sinu teema, neil ei ole selleks ruumi, toimetaja ei jaga sama mõtet jne.

Alljärgnevalt palun küsimuse taha märkida viiepalliskaalas number, kuivõrd üks või teine aspekt teid blogi kirjutamise juures motiveeris. Vastavalt "5" motiveerib väga ja "1" ei motiveeri üldse.

Reputatsioon: 3

Mõjukus: 2

Sotsiaalsed tasud: 4

Tähelepanu maksimeerimine oma uudistekanalile/organisatsioonile: 3

Kui palju võttis teil blogi kirjutamine ajaressurssi (võrreldes näiteks tööga väljaandes)?

Ebaregulaarselt null kuni veerand tööpäeva. Aga ma olin ka suhteliselt ebajärjekindel, mitte tõsine blogija. Tõsiselt iga päev täiendada tahtes võtab ikka päris palju vaba aega ära.

Seoses töö käiguga tekkis veel paar küsimust. Nimelt ilmus mõni aeg tagasi Postimehe endise ajakirjaniku Vahur Kooritsa blogis lugu "Kuidas Postimehest kinga saada ja muid lugusid aja-kirjandusest"

(<http://vahurkoorits.blogspot.com/2011/01/kuidas-postimehest-kinga-saada-ja-muid.html>), kus ta muuhulgas kirjutab järgmist:

Minu mõte oli, et teeme loo sellest, kui edukalt või ebaedukalt soolapuhujad tulevikku on ennustanud. Ent ülemused ütlesid, et vahet pole, teeme ikka tõsise näoga soolapuhujatest loo, mis sellest, et see on jama. Mina keeldusin seda kirjutamast, ent ega see tegemata ei jäänud, siin ta on. Teine lugu oli sellest, kui kiirelt kirjad Eestis liiguvad. Ka selle loo idee tuli ülemuste lauast ning mõte oli panna hunnik kirju posti ja mõõta, kui kiirelt need kohale jõuavad. Ka seda lugu taheti mulle lükata. Ma teatasin, et kui eesmärgiks on mõõta kirjade kohalejõudmise kiirust, siis selle mõõtmiseks on Euroopas Unexi nimeline programm, kus mõõdetakse kirjade kohalejõudmist 40 riigis. Ma ütlesin, et info kirjade keskmise kohalejõudmise aja kohta näiteks Itaaliasse on ühe telefonikõne kaugusel.

Selle peale teatas Kopli põlglikult, et mingi ametlik uuring meid ei huvita, vaid me teeme oma eksperimendi, et oma tõde jalule seada. Ma küll lisan, et selle loo juures puuduvad nii oma murest rääkiv inimene ning ka sobiv illustratsioon, mida mult alati nõutakse, kui asi on loo tegemises, ent sellele ei pööranud keegi enam tähelepanu. Kuna aga peatoimetaja surus väga jõuliselt selle loo tegemist, siis olin ma tol hetkel nõus.

Kui asi aga loo tegemiseni läks ja ma panin kirjasajate nimekirja kokku, selgus, et selle juures on tegemist erilise kavalusega. Nimelt oli kavas panna kirjad posti reede õhtul, lootuses, et mõni kiri jõuab näiteks Helsingisse varem kui Võrru. Nimelt teati rääkida, et siseriiklik post pühapäeval ei tööta, ent rahvusvaheline küll, mistõttu loodeti saada head pealkirja sellest, kuidas Soome Post toob Eesti Postist kiiremini kirjad kohale. Selle jutu peale keeldusin ma seda tegemast. Ma üritasin selgitada, et see on vastuolus juba ülikooli esmakursuslastele esitatava nõudega, et eksperimendi tingimusi ei tohi väänata saavutamaks enne eksperimenti valmismõeldud tulemust. Uudistejuht oli minuga nõus, ent ka temast kõrgemate ülemuste tahe käis üle kõige. Reaalselt jõudsid kirjad küll pärrale samal päeval, mis tegi loo palju lahjemaks, ent ilmumata see ei jäänud.

Sellega seoses, kuidas teie suhtute sellesse osasse, kus Koorits kirjeldab teemade valmimist koosolekutel, eriti just kirjade eksperimendi puhul?

Kuna antud juhul räägib blogis ainult üks osapool, kes ei ole kogu emotsionaalse tausta tõttu võib-olla kuigi erapooletu kirjeldaja, siis hea meelega enne mistahes suhtumist kuulaksin võimalusel ära ka mõne teise kohalolnu versiooni. Siin on üks blogide põhimõtteline nõrkus võrreldes lehega, et keegi ei sunni blogijat mõne teise poole argumente ka ära kuulama. Vähegi korralikus lehes saab teine pool ka sõna.

Postituse taustal - kas blogid võiksid olla just see koht, kus ajakirjanikud muudavad avalikkuse jaoks toimetamise protsessi läbipaistvamaks?

See võib nii olla, aga tasub märkida, et antud juhul on tegu nüüd juba tagasivaatega oma **endise** töökohta siseellu. Põhimõtteliselt sama kui kirjutada mälestuste-raamat ammusest

aegadest, aga katsu kirjutada kogu tõde oma tänase tööandja kohta, kui tahad veel samas kohas edasi töötada!

Ja kas seda oleks vaja, et professionaalne ajakirjandus saaks oma kvaliteedi valvamiseks n-ö enda valvekoera ajakirjanike blogide näol?

Eks ta kipub sel kujul ikka olema rohkem endiste, tõrjutud jne kolleegide tunnete ja solvumiste väljaelamise võimaluseks. Mis ei tähenda, et poleks huvitav ja hariv lugeda, et mõne toimetuse sise-elust kasvõi tagantjargi rohkem teada saada.

Võiks see teie arvates üldse toimida?

Jah ja ei. Mida rohkem erinevaid vaatenurki avaldub, seda mitmekesisem ja täiuslikum kogupilt. Sellise olulise toimetuse nagu Postimees sees toimuvat on avalikkusel oluline teada küll, vähemalt teatud määral. Samas on tegu suuresti meeskonnatöoga ja pole lihtsalt mõeldav, et ühe meeskonna sisemist elu kogu aeg avalikuks tuuakse. Sellised inimesed, kes seda teevad, lihtsalt ei püsi seal kaua, sest nad kaotavad kolleegide usalduse. Kujutage ette õhkkonda toimetuses, kus sa pead iga omavahel öeldud sõna alati ette ja taha kaaluma, sest keegi võib selle kuhugi blogisse üles panna. Mina ei tahaks sellises kohas tööl olla. Enamasti on sisemine kokkulepe, et toimetuse koosolekul räägitu jääb reeglina nende seinte vahele.

3.4. Jaanus Piirsalu

Eesti Päevalehe korrespondent Moskvast. Intervjuu läbi viidud e-maili teel, esialgu saadetud peamised küsimused, seejärel kahel korral täiendavad küsimused.

Miks te otsustasite 2006. aasta novembris blogima hakata?

Ma olin siis Iraagis - Kuna lehte mahtus üsna vahe, aga materjali oli kõvasti rohkem, siis hakkasingi blogisse üles panema. Hiljem Moskvast hakkasin algul lihtsalt sõpradele-tuttavatele kirjutama sellest, milline on igapäeva elu Moskvast ja Venes. Mingit erilist eesmärki polnud ega pole. Enam aktiivselt blogi ei pea, sest ei viitsi.

Mis vahe on teie kui ajakirjaniku jaoks blogil ja ajalehel?

Blogi on ikkagi rohkem selline isiklikum asi. Nagu ma ütlesin siis oli see peaaesjalikult mõeldud tuttavatele-sõpradele. Ma ei võta seda üldse tõsiselt, kuigi on soovitatud blogiga tõsisemalt tegelda. Minu jaoks on ikka ajaleht tähtsam, sest sealt ma saan palka.

Mis on teie arvates hea ajakirjanduslik blogi, mis funktsioone see täidab?

Ei oska öelda, ma ei jälgi eriti blogisid. Ma arvan, et nagu ajakirjanduseski loeb, et oleks huvitav ja kirjutaja oleks usaldusväärne.

Kas ja kuidas varieeruvad teie isiklikud kvaliteedinormid blogipostituste ja Eesti Päevalehe artiklite osas?

Faktide osas mitte. Aga nt ortograafia osas küll. Kui sa oled lugenud mu blogi, siis oled märganud ehk, et on palju kirjavigu kahjuks. Ma eriti kunagi ei viitsi oma blogitekste üle lugeda, sellepärast jäävad! Ma arvan, et mu blogilugejatele on oluline teksti sisuline pool. Kuigi hea oleks, kui suudaks ilma vigadeta kirjutada, aga need tulevad puhtalt kiirustamisest.

Mis on teie arvates need lisaväärtused, mida loob blogi, võrreldes igapäevase ajakirjanikutööga?

Mulle on peamine see, et võimaldab seal avaldada materjale mis lehte lihtsalt füüsiliselt ei mahu.

Kas blogid võimaldavad muuta ajakirjanikku nähtavamaks, võrreldes väljaandega?

Ilmselt küll.

Kas ajakirjanik saab blogis muuta oma informatsiooni töötlemise protsessi läbipaistvamaks?

Kindlasti, ma avaldan tihti nt oma intervjuude täistekste blogis.

Kas Eestis võiksid ajakirjanike blogid muuta meediat sisuliselt mitmekülgsemaks? (mitmehäälesemaks?)

Võiksid küll, ma väga ootan seda. Nt Venemaal on ajakirjanike blogid üsna mõjukad ja väga loetavad. Eestis millegipärast mitte. Eestis on üldse sitt lugu see, et poliitilistel teemadel kirjutavad blogid on nõrgalt arenenud – mulle tundub vähemalt nii.

Kuivõrd on blogi kirjutamine autonoomsem tööst väljaandes?

Ma ei saa päris hästi aru, mida sa küsid....sry. Kas sa pead silmas, et kuivõrd on blogi pidamine nii-öelda eraldiseisvam mu põhitööst? Praegu küll, aga nt kui olin Iraagis, siis see oli päris paralleelne töö. Moskvas seda väga tihti ei juhtunud, et kirjutasin blogis samadest asjadest, mis lehes. Vähemalt ma üritasin blogist muudest asjadest kirjutada. Aga enamasti ma peegeldasin oma pikemaid lehelugusid, mitte uudiseid, ka blogis. Paralleelselt nagu Iraagis käis töö ehk siis kui 2007 aprillis-mai oli see kuulus eesti saatkonna piiramine.

Ütlesite, et Venemaal on ajakirjanike blogid suhteliselt mõjukad, kas siin võib mängida rolli see, et blogides on ajakirjanikud sõltumatamad, kui mõnes väljaandes töötades?

Üldiselt on kirjutavad ajakirjanikud niigi Venemaal üsna sõltumatud (lihtsalt on trulipressi mõju venes väike võrreldes telega, kus 3 suurimat jaama on A ja O infovälja mõttes - kontrollitakse just neid 3 kanalit). Paljude ajakirjanike blogid on popid pigem selleparast et poliitilised blogid on üldiselt venes väga popid, erinevalt eestist (mulle tundub nii, et eestis eriti pole)

Alljärgnevalt palun küsimuse taha märkida viiepalliskaalas number, kuivõrd üks või teine aspekt teid blogi kirjutamise juures motiveerib. Vastavalt “5” motiveerib väga ja “1” ei motiveeri üldse.

Reputatsioon: 1

Mõjukus: 4

Sotsiaalsed tasud: 1

Tähelepanu maksimeerimine oma uudistekanalile/organisatsioonile: 1

Märkisite, et enim motiveerib teid blogi pidamise puhul mõjukus. Kas saate blogipostituste osas ka tagasisidet?

Päris tihti oli päris palju kommentaare, aga seda saad sa ise vaadata postituste alt ju. Lisaks kirjutasid mõned otse mu meilile. Aktiivse pidamise ajal oli tagasisidet muidugi rohkem. Ütleks, et üllatavalt palju oli mul tagasisidet, ei osanud nii palju oodata.

Kas oskate oma tööpäeva kirjeldada (kui palju mingi asi aega võtab)?

Tööpäevad on nii erinevad, et raske on neid kirjeldada

Kui palju võtab/võttis blogi kirjutamine aega?

Kas aeg mis te blogisse postitusi tehes kulutate, tasub ennast ka pikemas perspektiivis ära? Kuidas?

Ei oska öelda laiemas kontekstis. Minu puhul toetas aktiivne blogipidamine väga hästi mu artikleid lehes. sest kõik materjal ju lehte ei mahtunud, ja kuskil 400-500 inimest lugesis tippajal mu blogi ikka perioodiliselt. Mu arust eesti kontekstis tubli saavutus

Seoses töö käiguga tekkis veel paar küsimust. Nimelt ilmus mõni aeg tagasi Postimehe endise ajakirjaniku Vahur Kooritsa blogis lugu "Kuidas Postimehest kinga saada ja muid lugusid ajakirjandusest"

(<http://vahurkoorits.blogspot.com/2011/01/kuidas-postimehest-kinga-saada-ja-muid.html>), kus ta muuhulgas kirjutab järgmist:

Minu mõte oli, et teeme loo sellest, kui edukalt või ebaedukalt soolapuhujad tulevikku on ennustanud. Ent ülemused ütlesid, et vahet pole, teeme ikka tõsise näoga soolapuhujatest loo, mis sellest, et see on jama. Mina keeldusin seda kirjutamast, ent ega see tegemata ei jäänud, siin ta on.

Teine lugu oli sellest, kui kiirelt kirjad Eestis liiguvad. Ka selle loo idee tuli ülemuste lauast ning mõte oli panna hunnik kirju posti ja mõõta, kui kiirelt need kohale jõuavad. Ka seda lugu taheti mulle lükata. Ma teatasin, et kui eesmärgiks on mõõta kirjade kohalejõudmise kiirust, siis selle mõõtmiseks on Euroopas Unexi nimeline programm, kus mõõdetakse kirjade kohalejõudmist 40 riigis. Ma ütlesin, et info kirjade keskmise kohalejõudmise aja kohta näiteks Itaaliasse on ühe telefonikõne kaugusel.

Selle peale teatas Kopli põlglikult, et mingi ametlik uuring meid ei huvita, vaid me teeme oma eksperimendi, et oma tõde jalule seada. Ma küll lisisin, et selle loo juures puuduvad nii oma murest rääkiv inimene ning ka sobiv illustratsioon, mida mult alati nõutakse, kui asi on loo tegemises, ent sellele ei pööratud keegi enam tähelepanu. Kuna aga peatoimetaja surus väga jõuliselt selle loo tegemist, siis olin ma tol hetkel nõus.

Kui asi aga loo tegemiseni läks ja ma panin kirjasaaajate nimekirja kokku, selgus, et selle juures on tegemist erilise kavalusega. Nimelt oli kavas panna kirjad posti reede õhtul, lootuses, et mõni kiri jõuab näiteks Helsingisse varem kui Võrru. Nimelt teati rääkida, et siseriiklik post pühapäeval ei tööta, ent rahvusvaheline küll, mistõttu loodeti saada head pealkirja sellest, kuidas Soome Post toob Eesti Postist kiiremini kirjad kohale. Selle jutu peale keeldusin ma seda tegemast. Ma üritasin selgitada, et see on vastuolus juba ülikooli esmakursuslastele esitatava nõudega, et eksperimendi tingimusi ei tohi väänata saavutamaks enne eksperimenti valmismõeldud tulemust. Uudistejuht oli minuga nõus, ent ka temast kõrgemate ülemuste tahe käis üle kõige. Reaalselt jõudsid kirjad küll päralt samal päeval, mis tegi loo palju lahjemaks, ent ilmumata see

ei jäänud.

Postitusega seoses, kuidas Teie suhtute sellesse osasse, kus Koorits kirjeldab teemade valmimist koosolekutel, eriti just kirjade eksperimendi puhul?

Iga toimetuse siseasi. Mul on seda raske kommenteerida paljalt Kooritsa jutu põhjal. Ma ei tea ju mida ta on rääkimata jätnud.

Postituse taustal - kas blogid võiksid olla just see koht, kus ajakirjanikud muudavad avalikkuse jaoks toimetamise protsessi läbipaistvamaks?

Ja mis sellest välja tuleks, kuidas sa seda ette kujutad? Et ajakirjanikud hakkaksid oma blogides oma lehte piltlikult öeldes õñnestama? Siis oleks kergem panna juba kaamerad toimetusse üles mis töötaksid 24 tundi, mida välismaal kuuldavasti olla juba tehtud. Aga eks siis aetakse omi asju seal, kus kaamerad ei ulatu. Absoluutse ideena võib olla tore see idee, aga kurat peitub alati detailides.

Ja kas seda oleks vaja, et professionaalne ajakirjandus saaks oma kvaliteedi valvamiseks n-õ enda valvekoera ajakirjanike blogide näol?

Proff ja enesekriitiline toimetus suudab seda ise valvata. Keegi muidugi ei saa keelata ajakirjanikel oma blogisid pidada

Võiks see Teie arvates üldse toimida?

Mõtet ei näe eriti

3.5. Tarmo Õuema

Lääne Elu peatoimetaja, intervjuu tegemise hetkel oli Lääne Elu ajakirjanik.

Intervjuu on läbi viidud skype'i teel 09.aprillil 2011.

Miks sa otsustasid blogima hakata?

Ma tükk aega otsustasin mitte blogida, et see tundus sihuke kahtlane ja mis, et nagu natukene sihuke edev asi. Aga mulle sõbrannad, kolleegid. Selles mõttes, et sõbrannad, kes olid ka ajakirjanikud need blogisid juba jupp aega ja olid sihukesed ja ma lugesin neid ja siis varsti nagu avastasin, et vaata ma ju elan Haapsalus, aga ma olen Tallinnast läinud sinna, et ja noh see ega mul kogu Tallinna sõprusringkond oli ju nagu Tallinnas või noh ma olin neist eraldi. Et ma avastasin, kuidas ma nende blogide kaudu saan nagu ilgelt palju nende elust teada, mis muidu oleks nagu sihuke lõhe tekkinud ma kardan vanade sõprade vahel, aga see blogi aitas nagu hästi nagu lähedasena nagu hoida edasi ja noh ja siis need käisid muidugi peale ka hirmsasti. Ja siis ma lõpuks nagu mõtlesin, et noh teen ära ja alguses ma tegin kinnisena seda üldse, et noh tegelikult ma kõigepealt mu esimene blogi oligi kinnine ja see oli nagu natuke ideeblogi või noh sihuke kontseptsiooniblogi, et teda luges mingi paar-kolm inimest ja ma tegin seda pulli pärast onju, aga ma ei julgenud seda lahti teha. See mis mul praegu on see Sadama viie krahv, see oli alguses kinni umbes pool aastat selles mõttes, et seal oli noh ainult teatud mingi kümnekond lugejat, kellele ma olin kutse saatnud. Küsimus oli miks. Noh neid motiive on nagu erinevaid olnud, et üks ma ütlen ka seda, et noh see millega ma alustasin, et miks ma siis tegin on natuke teine asi, miks ma seda hiljem tegin. Hiljem oli ka see asi, et sellest sai nagu hobi, et hirmus põnev oli nagu, sellest sai hobi ja sellest sai ka nagu ma tajusin, et see arendab mind kui ajakirjanikku kirjutajana. Tead, kui sa sellise juraka ma ei tea kas sa ise oled pidanud, ei ole eks?

Ei ole jah.

Et kui sa sellise väikse juraka valmis kirjutad ja paned sinna *send* või noh mida iganes, et ta üles läheb, siis on nagu noh see on küll tobe ja ma olen kuradi kakskümmend aastat ajakirjanik olnud ja kirjutanud ma ei tea paartuhast lugu võibolla. Aga jõe hea tunne on - nagu oleks midagi teinud ja siis kui sa veel vaatad, et noh inimesed loevad ja kommenteerivad, kuidagi nagu tulevad su mõtetega kaasa, et see on hästi mõnus tunne ja kui ma väike laps olin, koolilaps olin, siis ma kodus tegin salaja ajalehte. Mis salaja? Noh tegin ajalehte nagu. Et ma avastasin, et blogi ongi nagu ikkagi noh mu sihuke lapsepõlve sala või noh isetehtud ajalehe jätk nagu mõnes mõttes, et ta on nagu päevik natuke. Vaata mul ta ei ole nagu, kuidas ma ütlen, et ma vaatan ja ma kadestan natuke neid tüüpe, kellel on alati nagu hirmsalt mingid arvamused ja kelle blogid on sihukesed noh arvamusblogid. Mul on ta rohkem ikka sihuke noh ratsutan väljal ja mida silm näeb, sellest blogin onju. Lolle mõtteid ja ma pigem nagu väikesele või natuke laiendatud tuttavate sfäärile olen seda silmas pidanud.

Samas see on ka ju ka tiba ajakirjanduslik sul, et tegid diskursuseanalüüsi sellest, mis ta oli Maarahva kongress ja...

Nojah, aga vaata ega mis see ajakirjandus on ja tähendab teine asi, et mis mina olen, et ma lugesin selle loo läbi konkreetse selle Postimehe loo kodus, vihastasin, mõtlesin vaata, kuidas kuradid teevad ikka. Ja noh mõtlesin, et pagan, et see on täpselt sihuke koht ja tegin loo, et noh ajakirjandus on ju noh nii suur osa mu elust, et vaata ega ma ei saa nagu lahku tõmmata ja pealegi see blogi. Muide selles mõttes ta on tunnuslik, et ega vaata selle blogiga on ju see jama, et noh, et kui sa seda aastaid oled teinud või ütleme mingi kolm - neli aastat, siis see esimene hoog hakkab selles mõttes minul oli see nii ja ma olen kuulnud, et paljudel on nagu mulle hakkab tunduma, et see mis ma teen on nagu jama, et ah ajan siin mingit mõttetut juttu. Ma peaks siia kirjutama, et ma peaks noh stiilis ma ei tea kooliski vaata meil ju mingites loengutes mingi räägitakse ja noh blogil peab ikka kontseptsioon olema ja eesmärgid ja mingi blablable ja et ta ei tohiks olla nii, et täna mingi puudest ja homme kuradi elevantidest ja ülehommest kuradi seksuaalilust, et noh midagi nagu sihukest. Ja siis nagu hakkad nagu ka mõtlema noh mul tekkis nagu tahtmine, et äkki peaks selle blogi nagu heaks tegema. Ja siis tuli sihuke naljakas asi, et noh see ei ole nüüd otsene vastus sellele küsimusele, kindlasti mingile järgmisele, siis juhtus sihuke naljakas asi, et mida rohkem ma nagu mõtlesin ja kui mul sinnamaani oli eesmärk. Vahepeal mul oli eesmärk, et kurat iga päeva kohta üks väike blogipostitus – suur või väike vahet pole ja see oli kõik. Mul ei olnud nagu mingeid muid ambitsioone onju ja siis kui ma hakkasin nagu nuputama, et kuidas seda heaks teha ja võibolla mingeid vaimukad rubriigid ja teeks kohe põhjalikumaid lugusid ja et oleks nagu ajakirjanduse moodi rohkem või sihuke ajakirjanduse, kodanikuajakirjanduse vahepealne või noh ma ei oska öelda. Stiilis, et noh, et käid Haapsalus mingist kohast kogu aeg mööda ja mõtled, et jõe huvitav või naljakas maja, et uuriks siis välja ja kirjutaks sinna, mis maja see on, paneks pildi. Midagi sellist, et mitte päris tõsine ajakirjandus aga mitte ka lihtsalt nagu blogimine või niisama päevik. Ja see toob kaasa selle, et sa nuputad ja nuputad ja siis see on võibolla liiga raske ja siis tekib tõrge ja siis ei teegi ja siis mul tuli nagu mingi paar – kolm kuud vahet, kus ma ei kirjutanud suurt midagi, aga sealt edasi noh ikkagi käivad ja noh sealt ma nagu õppisin, et mingit kuradi kontseptsiooniblogi teha on nagu suhteliselt ohtlik lõbu, et kui see tükk on nagu liiga suur, siis sa ei tee midagi ja siis sa hakkad nagu pabistama, et mis rahvas sellest arvab ja kas sa oled nii hea ja et võibolla ei jõua vahest mingit nii korralikku või nii ideaalset lugu teha nagu sa tahaks ja siis ongi nii. Noh me oleme Ivariga näiteks nuputanud, ma ei tea kas sa tead ka, kuulsid ka võibolla suvel, me nuputasime Haapsalus Ivar Soopaniga, kolleegiga, et võiks teha. Nii palju on räägitud, et meediakriitikat peaaegu polegi Eestis, süsteemset kindlasti ei ole, et teeks meediakriitika blogi, et noh neid ju on ka aga et ega nad väga võimsad ei ole ja need mis on nagu võimsamad, need on jälle sihukesed kuradi teevad nagu nurkapidi, et noh tegelevad ma ei oska öelda. Vaarikul on ju näiteks mingi meediakriitika osa aga see on väike osa ta blogist. Aga me mõtlesime, et teeks, mõtlesime ka kontseptsiooni ja värki välja ja jälle jäi mingi sihuke sõnastamatu hirm või ma ei tea noh võibolla ka sellepärast, et kuidagi kahe mehe vahel nagu niiviisi.

Aga kas seda blogi oleks vaja Eestis?

Kindlasti oleks ja neid oleks mitu vaja. Et noh mina mõtlesin, et ega see kui meie teeks, et see võiks olla ja mõtlen veel siinamaani, et peaks tegema. Mul on nagu täitsa idee olemas, aga Ivar ütles, et tema noh sellega kampa vist ei hakka. Neid oleks palju vaja ja et see võibolla olekski nagu üks sihuke lahendus, mis blogidest Eestis puudus on, et selles mõttes ma võiks oma blogi ka nagu julgelt teha. Vot selle kuradi ajakirjandus loo ma viskasin sinna blogisse sellepärast, et noh ma kujutasin ette, et see oleks üks lugu, mis võiks minna sellesse uude blogisse, aga kuna ma seda uut veel lahti ei teinud, siis ma panin ta lihtsalt oma blogisse, et ja ma arvan, et tegelikult vaata võikski olla, et oma ala eksperdid, oma ala kuradi asjatundjad kirjutaksid oma ala asjadest nagu või vaagiksid neid või, et see ei peaks nagu ülispetsiifiline

olema. Kuidas ma ütlen, et ma ei pea olema mingi Eesti parim kuradi meediaõppejõud või analüütik, et kuradi sihukest noh Eesti ajakirjandusest blogi pidada. Ja samas see oleks kasulik vaata, kui ma ei oleks nagu hüperkriitiline mingi kuradi täis kuuga aktiveeruv tegelane, kes näeb õige taga mingit Postimehe ja Luige rahaahnust onju, et noh sihuke tavaline sisekaemuslik. Ma kardan seda nagu lahti teha, sest see seaks mulle kohustused erinevalt, noh ma tunneks kohustusi erinevalt kuradi mingi sihukese oma elupäeviku blogist.

Mis funktsioone see hea ajakirjanduslik blogi täitma peaks või täita võiks?

No vaata neid funktsioone on palju, aga noh neid on nii palju, et neid ei olegi mõtet nagu ühte blogisse võibolla toppidagi, et noh nad ei pea olema ühes. Meil ei ole meediakriitikat noh, vaata meil on nagu selline asi, et meil ei saa lugeja tihti ajalehe lugudest aru, et lood on nagu tekstid, aga lugejal ei ole seda konteksti selle mõistmiseks, et mis kirjutajad nagu enesestmõistetavaks peavad või toimetajad, et noh lugeja loeb loo läbi ja ta loeb sealt välja mida iganes kuradi midagi sellist, mida ajakirjanik ei ole mitte hetkekski selle peale tulnud, et sinna sisse panna sellesse loosse. See on nagu ma üldistan, see ei ole nagu absoluutne eks aga see on jube sagedane, et see võiks ju nagu natuke aidata, et lihtsad asjad. Vaata meie teame, me teame uudiskriteeriume onju, mis ei ole ju nagu tuumafüüsika, me teame, et mis uudiskriteeriumid, me teame mis vahe on või et miks osad lood on arvamused, osad on uudised, osad on meeelahutus, mis on meeelahutus ja pehmemad uudised, mis on kõvad uudised, miks neid vahesid tehakse, mis funktsioonid neil on eks. Ja see on nagu asi, mida ma kujutan ette, et koolitunnis, koolis noh nüüd vist on meediaõpetus koolis ja küllap seal ka midagi õpetatakse, aga no kuradi kolmveerand Eesti elanikkonnast ei ole sellest mitte mõmmigi kuulnud. Ma olen käinud mingitele tippametnikele rääkinud, et ajakirjanik ei vali uudiseid selle järgi, kas ta on nagu positiivne või negatiivne ja kindlasti mitte selle järgi, et kas see aitab teenida või teenib sellega palju või vähe, vaid vat on mingi seitse või kaheksa muud kriteeriumit: aktuaalsus, värskus blablabla ja nad vahivad mind nagu ma oleks mingi kuradi Peep Vain, et räägin neile mingit ilma ilmutust onju, et noh see oleks nagu üks funktsioon. Ja vaata, et sihuke vahe side värk, et noh see oli meil nagu uhkemates või noh mul on uhkemates plaanides nii olnud, et see oleks nagu koht, aga samas see oleks nagu ajalehtedes ja ajakirjanike vaheline ka võiks olla, et kuidas ma ütlen noh vaata ma tean, ma olen nagu maakonnalehes töötanud pool või suurema osa oma karjäärast, mis tähendab seda, et me küll teame, et me oleme suhteliselt hea maakonnaleht ja me oleme preemiaid saanud üle-eestilisi ja noh ikka patustatakse Tallinnas õlale vahest, et oh te teete ikka hästi mõni toimetaja, kes nagu maakonnalehti regulaarselt loeb ja avastab, kuidas sa mingid teemad ära korjad, mida teised ei korja. Ja vahest näed teisi maakonnalehti ka ja vaatad tihti neid viletsamaid umbes sihukese väikse rahulolutundega, et näed, et ikka nats paremad oleme, aga üldiselt, kui sa oled nagu kümme aastat teed nelja-viiekesi lehte, sa lihtsalt noh, et võibolla see on adekvaatne, mis sa teed, aga võibolla ei ole ka enam see ja sa ei suuda ise enam otsustada, sest väike grupp on nii kaua omavahel nagu neid asju nagu arutanud, et sa ei saa aru, et mis seis on tegelikult.

Oleks siis vaja sellist toimivat välist kriitikat?

Nojah muidugi oleks ja mitte keegi ei tee seda praegu, sest noh kuule isegi suured lehed ei saa sellega hakkama, et kuradi kirjutaks, et noh keegi teeks meediakriitikat. Mõtlesin, et see blogi, meediablogi võiks täiesti ütlemes meediakriitika blogi võiks täiesti olla nii, et ma ei seaks mingeid kõrgeid eesmärgi neile näiteks, et teeks iga päev ühe postituse ja võtaks ette noh näiteks kas mingi trükimeediast, pabermeediast kas mõne maakonnalehe või mõne üle-eestilise lehe ja see ei peaks isegi terve lehenumbri analüüs olema, see võib ka lihtsalt olla

nagu sihuke vaatad, et ahaa, et huvitav, et miks nad sihukese pealkirjaga sihukese loo lahendasid, et see jätab ju mulje, et nii ja naa onju. Või siis prooviks nagu seletada, et miks ma arvan, et keegi midagi nii, et noh mingi suvaline vastukaja nagu kirjutavale pressile, et seda ju ei ole Eestis ja seda räägivad mingid ülikooli inimesed, saavad umbes palka, et nad kuradi räägivad loengus, et Eestis ei ole meediakriitikat ja ma tean, et kõik kuradi umbes kõik kursused vist teevad mingi meediakriitika blogi, ilmselt selle tulemusel mingiks hetkeks, kuhu jõuab umbes neli... Saad aru see võiks ka sihuke blogi olla, et sinna panna nagu refereerida kuradi koolitöid näiteks, mis teised inimesed on teind või väljastpoolt kaastöid võtta või noh mida iganes noh, platvorm kirjutavast ajakirjandusest ja mitte ta ei pea olema mingi kvaliteet olema nagu mingis mõttes, et mingi super vägevad asjad aint ilmuvad – kõik ahhetavad, et noh oleks.

Aga siis võib öelda, et trükimeedia väljaannete töö Eestis avalikkuse jaoks piisavalt läbipaistev ei ole?

Loomulikult ei, absoluutselt ei ole, kusjuures see ei ole võibolla noh kõige lollim on see, et ta ei ole mitte. Ma julgen nüüd väita trükimeedias töötanuna erinevates kanalites, et ta ei ole mitte sellepärast läbinähtav, tähendab ta ei ole läbinähtav. Inimesed ei saa aru, miks miski niiviisi lehes on või ei ole nagu parajasti on või ei ole. Siin taga ei ole mingit vandenõud, siin taga ei ole seda, et me ei tohi rahvale näidata, et kuidas asjad tegelikult on või et meil on mingid ärisaladused või et äkki konkurent saab teada, kuidas me teeme. Siin ei ole mitte midagi sellist taga. Kirjutajad lihtsalt ei mõtle sellele, siin tekib see eksperdi värk mul on tunne ja paljudele tundub see ka nagu kuidas ma ütlen, liigne edevus. Paljude ajakirjanike ja toimetajate jaoks on see probleem, et nemad sõnastavad selle umbes nii, et vaata kui mingit meediateemalist lugu lehte tahad teha või, see ei ole nagu püsiv, aga tihti tekib see seis, et arvavad või nad ütlevad, et ajakirjanduse asi peaks olema ikka tähtsatest asjadest kirjutada, mitte oma naba imetlemine ja iseendast kirjutamine. Me jah olemegi jõudnud sinna seisu, et me võibolla oleme inimestele, ma ei oska öelda, poliitika või mingi geenivaramu paremini ära seletanud kui ajakirjanduse toimimise. Sest meile tundub, noh see on sihuke võlts tagasihoidlikkus, et vaata mingi ETV teeb mingit saadet umbes julgeb teha, et oo me teeme sihukesi saateid ja paneme neid nii ja naa. Lehed ei julge sihukest asja naljalt teha, sest see tundub neile sihuke noh ah mis me nüüd iseendast siin onju hea lugu peab ikka selline olema, et lugeja saab niigi aru. Noh ja tekibki seis, et lugeja loeb, kuna lugeja eelteadmised ja arusaam üldse ajakirjanduse funktsioonidest on hoopis teised kui ajakirjanikul ja toimetusel ja toimetus ja ajakirjanik ei ütle ka juurde, et miks me mingeid asju teeme ja miks me neid just nii teeme, siis tekibki see, et ühed teevad enda arust jube head asja ja teised vaatavad ja kiruvad ainult, sest nad ootavad. Nad saavad sellest hoopis teistmoodi aru.

Kas sa seda Vahur Kooritsa blogipostitust oled lugenud?

See mis ta tegi peale äraminekut või?

Jah.

Jah lugesin Facebook'i kaudu.

Just see eksperimendi koht, et kas selline hüpotees oleks võimalik, et nii-öelda professionaalne ajakirjandus saaks oma kvaliteedi valvamiseks siis nagu enda valvekoera ajakirjanike blogide näol?

Jah muidugi saaks noh, aga ma ei näegi muid võimalusi eriti. Ja meil ei olegi vaja muid võimalusi. See oleks nagu mõistlik selles mõttes, et vaata blogi on selline asi, okei kui ma enne rääkisin lugeja ja ajakirjaniku vaheline mõistmine onju, see on üks asi ka veel. Aga noh ajakirjanike endi töölegi, noh tead Päevalehes oli ka nii, et vahepeal nagu tehti meediakriitikat, siis sai jällegi jõud otsa ja siis jälle ei tehtud, et noh kuidas ma ütlen ja see ei ole ka alati ju erapooletu meediakriitika, et see on selge kui näiteks ülemus sulle midagi ütleb, siis ta ei ole nagu erapooletu. Temal on olnud mingid ootused, ta on näind tulemust peatoimetaja või toimeuse juhataja või keegi ta on näind tulemust ja see on vajalik vastukaja. Aga sellest üksi ei piisa, sest võibolla keegi kõrvaltvaataja oskab su lugusid või sind nagu teistmoodi hinnata ja kindlasti oskaks. Nii ja mis meil vaja on, mis meil jama on? Noh ma kardan, et suurem osa meie ajakirjanikest ütleme sellest juhtkonnast kui ta mõtleb sellele, siis nad mõtlevad, et ah seda võiks ju teha Liit, aga Liidul on niigi palju kuradi tegemist ja vähe raha: vaja auhindu jagada ja reklaame kokku lükata ja koosolekuid teha. Ja võibolla see ei olegi nagu Liidu funktsioon. Niikuinii me peaks sinna toimetaja tööle võtma ja maksma, et seda ilmutada ja ma kardan, et äkki nad mõtlevad nagu natuke ka vanamoodsalt, et meil peaks olema. Vaata Eesti ajal oli vist kuradi Õitsituled või mis see oli eks, et kui siis see peaks olema sellises eriala ajakirjas ja vaata mis meil on, ega siis meil nende kõige suuremate vahel on nagu natuke selline konkurents, sihuke päris tige konkurents kudagi nagu isegi inimeste tasandil ja see viib nagu selleni, et ma kujutan ette, et nad ise lihtsalt ei kujuta ette, et noh vaata ega nende maailm kipub natuke olema nii, et Päevalehest vaadates tundub ainult Postimees olevat veel ja Postimehest vaadates ainult Päevaleht. Ja siis nad kurat noh ilmselt nagu ei adugi, et noh mis mõttes teeme nüüd almanahhi meediakriitika, et kes sinna siis kirjutavad? Ja siis nad arvavad, et ülikooli õppejõud on lollid, teoreetikud ja tigidad ja ei saa üldse aru, kuidas ajakirjandust tehakse. No ma üldistan jälle muidugi eks. Mingi sihuke eelarvamus väike ju on eks nagu ülikooli pooltki on sihuke noh natuke kallutatud eelarvamusend nende tegijate, praktikute vastu. Et need ei saa ju teha, et noh mis seal ei tuleks midagi tarka ja et mis siis on, et ma ise ju tean, mis meie lehel häda on ja kui Postimehe omad mulle nüüd seda kirjutama tulevad, siis ütleme ta on sihuke dualistlik maailm neil nagu bipolaarne, et kuradi kaks keskust nagu on ja sinna vahele ei ole midagi mõtet teha ma arvan, et nad mõtlevad. Et selles mõttes ta ei tohiks olla nagu mingi kuradi noh ja siis ongi nii, et ei ole vaja sellist kuradi liigselt nagu struktureeritud ja formaliseeritud ja mingi ütleme mingi asi, millel on eelarve ja kuradi äriplaan onju, noh sihukest asja ei ole vaja ja see võib jumal teab kuhu läheb. Vaja oleks lihtsaid ajakirjanike platvorme, teeb seda üks, teeb seda teine, teevad seda mitu tükki koos või on neid paralleelselt palju, ma ei mäleta sealt Vahuri loost seda värki, jumala pärast ja isegi vaata, et üks asi on nagu see mis on ka täiesti vaja nagu see Vahuri enda postitus oli, et noh toimetuse siseelu, et see aitab nagu mõista. Aga isegi see on veel nagu sihuke kuradi kuidas ma ütlen noh muidugi tore on onju, aga need ei pea olema mingid skandaalsed asjad alati toimetuse siseelust eks. Aga et ka lihtsalt see, et kuradi üks ajakirjanik võtaks kätte ja loeks mingi teised lehed läbi, ta saaks ise targemaks, mõtleks sellele ja kuradi paneks oma mõtted kirja ja põhjendaks, miks ta nii arvab. Noh võibolla see on ebaõiglane kriitika, mis ta teeb onju, võibolla ei ole onju, sest keegi teine meie eest seda tegema ei hakka, seda ma kardan küll. Aga võibolla oleks hea seda mingil maakonnalehe jõmmil nagu mina teha, sellepärast, et noh vaata ma olen nagu eemal nendest suurtest poolustest.

Mhm, aga kas Eestis üldse on sellist eneseregulatsiooni mehhanismi ütleme kui tehaksegi Postimehes selline kirjade eksperiment, mida juba eos siis manipuleeritakse – kas sellised asjad saaksid üldse teistpidi välja tulla? Või kas ta peaks üldse välja tulema?

Peaks, peaks, muidugi peaks, see on nagu loomulikult peaks ja kusjuures see on küll vaata noh see ajakirjandusest blogimine ja mis on ka jälle hea, et kui ta ei ole nii väga tsentraliseeritud, et miks peaks, et seda saaks ka nii, et mina kirjutan meie jamadest, Vahur kirjutab Postimehe jamadest, Päevalehe omad kirjutavad Päevalehe jamadest eks.

Kas see reaalselt saaks üldse toimida? Või tekiks juhtkonna surve nii tugev, et...

...no mida, aga ta toimib ju noh, Vahur kirjutab ju.

Ta kirjutab, aga ta kirjutab ikkagi vaata tagantjärele, et ta lasti juba lahti...

No selles mõttes jah.

Aga ütlemine, et sa töötadki seal ja siis paned, et näed mis mul peatoimetaja käskis nii teha ja vaata, mis nüüd juhtus.

Novot, selles mõttes võibolla olekski hea mingi sõltumatu blogi.

Nii-öelda ombudsmani blogi siis toimetuses võiks toimida?

Ei ta ei peaks olema isegi toimetuses ta võib toimetuse väljaspool olla, aga kuhu toimetuse inimesed saavad näiteks pöörduda. No mis pöörduda? See kõlab nüüd jõe formaalselt onju. Esiteks peaks toimetuse inimesed ütlemine kui nad tunnevad, et ise toimetuse sees õigust jalule ei saa, ei suuda panna noh, siis jumala pärast kirjutagu kurat vaata ma mõtlesingi, et kui oleks see blogi, mis me Ivariga mõtlesime, et see võiks küll üks osa sellest võiks täitsa see olla, et noh et ajakirjanik nagu kirjutab sinna, et näe meil sihuke värk.

Kas see peaks olema anonüümne või oma nime all?

No mina näen, et see võiks olla oma nime all onju, et aga see ei pea olema oma nime all eks see on nagu ajakirjandusega, et noh reeglina oma nime all, kui ikkagi liiga tundlik teema on, siis mitte, siis võib ka varjata seda, aga et sel juhul oleks vaja nagu tõendusmaterjale rohkem. Noh nagu ajakirjanduseski, et ega sellele ei ole siis ilmselt mingeid teisi reegleid vaja välja mõelda.

Millised ajakirjanduse eneseregulatsiooni organid sinu meelest kõige efektiivsemad on Eestis? Mis sunnivad nii-öelda ajakirjanikke vastutama praegu kõige paremini?

Tead kui ma ütlen sulle noh eks naljakal kombel on neid nagu on formaalsed ja on mitteformaalsed. Selles mõttes, et ühest no puhtalt enda tööpäeva peale mõeldes või töönädala peale pressinõukogu, pressinõukogu otsus, väga tõsiselt võtan, võtan tõsisemalt kui mingi noh võibolla see ei ole nagu õige eks, võtan tõsisemalt tegelikult kui isegi mingeid kohtu pretsedente. Mis on nagu tegelikult ei ole õige eks kui mõtlema hakata, aga ma tean et need inimesed nagu kuradi on asjatundjad, ma tean mis reeglite järgi nad mängivad nii-öelda või mis ja kuidas ma ütlen, et ma olen näind, et inimesed muretsevad: no mis see neil on, et panevad lehte selle kui süüdi jäävad või isegi ei pane, et mis see tähendab. No minu jaoks see on ikkagi kuradi, vahest ma ei ole nõus ka ja ma tahaks nagu tagantjärele protestida aga noh, siis ma tihti on ka see olnud, et oled aru saand, et sa ei ole nagu talle suutnud esitada sihukest veenvat kaitsekõnet, et noh sa oled nagu unustanud nagu mingi olulise, nende jaoks olulise detaili ära. Sellepärast oled sa nagu süüdi mõistetud nii-öelda eks aga noh see on minu jaoks

asi mille ma võtan nagu suure süü otsusena, noh mitteformaalne selles mõttes, et kuradi kui sa kirjutad valesti, siis ju inimesed helistavad, inimesed kirjutavad ja sa saad seda teada ja sul on paha tunne sest, et sa oled vea teinud.

Siis sinu blogist veel, et kuivõrd sul need kvaliteedinormid blogipostituste ja ütleme Lääne Elu artiklite osas varieeruvad?

Vaata ma ei saand praegu selles mõttes aru, et nagu küsimusest, et mida sa nüüd mõtled. Et blogi versus Lääne Elu artikkel või?

Jah.

No vaata vahe on selles, et niipalju ei ole vahet, no kuidas võtta tähendab. Lääne Elu ma teen nagu Lääne Elu, kusjuures üks nagu, kuidas ma ütlen, niipalju nad on hakanud ristuma, et ütleme Lääne Elus kirjutades reportaaže või arvamusi või nii, et siis ma tunnen nagu ära sihukest noh ise kirjutades tunnen ära, et see blogimis joon tuleb nagu sisse natuke ja et see on kindlasti mõjutanud seda, et kuidas ma teemasid mõtestan. Et kas vanasti ütleme ma ei kirjutatud peaaegu arvamusi või midagi sellist, sest ma ei olnud harjund neid kirjutama ja nüüd ma tänu blogimisele olen nagu selle formaadi rohkem kätte saanud eks, et nii palju ta mõjutab uudise poolt või lehe poolt. Aga teistpidi uudis on uudis, ma olen pulli pärast kunagi proovinud kirjutada mingi suvalise blogi asja, mis ma tahtsin kirjutada, siis ma mõtlesin, kuidas ma selle kirjutata. Vaata see on ikka see, et noh et see meedium ikkagi mõjutab jubedalt seda, et kuidas sa sinna kirjutad, et see blogi vähemalt see mis mul on. Ta on vaata palju mitteformaalsem kui mingid isegi Internetikanalid, ma ei räägi siin uudistest, no ma lõpetan ära selle, et ma kunagi kirjutasin pulli pärast ühe blogipostituse uudise ülesehitusega ja see nägi nii kuradi imelik ja igav välja, et noh ta nagu ei sobind sinna üldse. Samas ma ükskord kirjutasin blogisse mingi kuradi arvamuse, mida ma ise mõtlesin veel noh kirjutasin blogisse, kirjutasin ära. Mõtlesin, et pagan homme arvamusküljele lugu Lääne Elus ei ole, et paneme sinna, hea lugu tuli nagu ja kui ma ta siis üks ühele tõstsin küljele lehe peale, siis ma nägin, et see ei sobi üldse. Tähendab mõte sobib aga ma pidin talle uue alguse kirjutama, sest ta oli nagu liiga isiklik ja familiaarne, kuigi ma juba blogisse kirjutasin nagu mõttega, et see on nagu üldiselt aramus, mitte postitus ja tead blogi on vaata ma olen kirjutatud nagu näiteks, vaata on üks sihukene koht nagu ulmekirjanduse baas.

Mhm.

Seal on nagu sellised lühikesed ulme arvustused, ta on nagu pool lugemispäevik, ma ei nimetaks neid võibolla tõsisteks arvustuteks, aga sihuke lugemispäevik, arvamuste kogum ulmeraamatute kohta eks ja eks seal ole ka vahest nagu midagi visatud mingi junn nagu sinna kirja. Ja tead isegi selle ja blogi vahel oli niiviisi, et kui ma sinna kirjutasin mingi väikse arvustuse mingist raamatust, mida ma olin lugenud ja ma *copy*'sin selle blogisse, siis noh mis siis, et seal oli nagu olemas, et lugesin et noh nagu sissejuhatus oli umbes sihuke, et lõpetasin nagu selle ja selle raamatu lugemise, selle autori oma ja et noh siis tuleb nagu loogiline jätk, siis sellest ikka ei piisanud, sest juba ma pidin sinna midagi ette kirjutama, et ta tunduks nagu loomulik blogis. See blogi on nagu peaaegu nagu isiklik kiri, kõige rohkem vaata tahab nagu sihukest personaalsemat kuradi sissejuhatust kuidagi või noh ma ei hakka üldse võrdlema ja teine asi on muidugi see, et mingid asjad ikkagi on blogis ka minul vähemalt. Ma ei tea kas kõigil, kindlasti kõigil ei ole, et see on nüüd see vahe, mis on ilmselt ajakirjanike blogidel ja tavainimeste blogidel, et ükskõik mis vormis ma kirjutata ja vahest ma teen lihtsalt nalja, aga ma eeldan, et inimesed saavad aru, et see on nail. Aga ma hakkan ikkagi mõtlema sellele, et

kas see asi mida ma kirjutan, et kas see on ka nii, et ma ei valetaks, et kas mul on piisav materjal ja kas mul on allikad ja ma ei vormista teda uudisena, aga ma ütleme tema tõeväärtust ja usaldusväärsust ja seda ma ikkagi kaalun.

Mhm, lisaväärtusena võib siis blogi puhul, võrreldes väljaandega tuua autonoomsuse põhiliselt?

Jah, jah.

Siis, kas sa teiste ajakirjanike blogisid ka loed?

Jah, olen lugenud.

Mõnda oskad välja tuua, näiteks millel silma peal hoiad?

Ma pean ütleva, et ma ei ole väga viimasel ajal lugenud, ma ei loe neid isegi niivõrd nii kui ajakirjanike omasid, vaid kui tuttavate blogisid.

Sellel eesmärgil nagu pigem?

Noh mul on nagu raske seda vahet teha, et nende blogid kipuvad ju ka sihukesed olema, et noh ta kirjutab võibolla seal noh oma lapsest võibolla või oma nädalavahetuse matkast ja kui ta on tööl olnud, siis ta kirjutab tööst eks noh, kirjutab nagu enda elust, et ma selle pilguga. Vaata meil ei ole häid ajakirjanike bogisid minu arust praegu väga. Ma küll väga täpselt ei jälgi, pigem on läinud see jälgimiskese nagu Facebook 'i, et ma eeldan, no selles mõttes Rain Koolit loen kui ajakirjanikku ja siis Arni Alandi on ju ka ajakirjanik eks Aktuaalses Kaameras. Ja et tema, kuigi ta ei ole muidugi sihuke, et laoks sinna mingeid arvamusi koguaeg, vahest on ikka personaalsemad ja mängib nagu selle blogi vormiga, et nagu blogiv blogi, mitte mingi kuradi ajakirjaniku ajakirjandus, mis on blogi vormis, aga seda loen, enamus on nagu tuttavad ikka jah.

Mhm, ühte sinu postitust, ma pealkirja ei mäleta, aga see oli, et sa olid kirjutanud Lääne Elus artikli ja hiljem kirjutasid, et sul oli mingi negatiivne selline emotsioon, et rääkisid seal kuidas sa tegid ja siis poes tuli keegi juurde ja ütles vist aitüma, et midagi sellist.

Jajah.

Kas selle taustal see blogi aitab oma informatsiooni töötlemise protsessi muuta läbipaistvamaks?

No ma usun küll, ma kindlasti kasutan seda ja kuidas ma ütlen, et vaata ajaleht võibolla sellepärast ka eks ajaleht ei seletagi alati kõike ära, miks midagi teha, et ta on ju nagu väljakujunenud see struktuur, et noh siin on arvamused, siin on välisautorite lood, siin on teie lood kallid töötajad, aga teie peate need uudisena vormistama. Saad aru mida ma mõtlen eks, aga et blogis mina küll, ma panin täna ka üles, et näed et ma olen ju esmaspäevast peatoimetaja jälle.

Kuulsin jah.

Ja see ei meeldi mulle mitte üks raas. Ma tükk aega sõdisin selle vastu ja siis lõpuks jäin nõusse, kuna no ma ei jõudnud, ma ei viitsinud ka Lehtega võidu vaielda onju.

Mhm.

Kumb nagu kauem vastu peab ja noh kuidas ma ütlen, see ei ole ilmselt ka lugejale valetamine, kui ma ei kirjuta nagu Lääne Elu juhtkirjas, et teate ma teen seda vastu tahtmist, et parema meelega ma vedeleks kodus, seda ei saa, et mul on üldse siiber praegu lehe tegemisest, kui seda ei saa siis ma kirjutaks uudiseid, see on nagu põnevam isiklikult. Aga näed kurat Ivar läks ära, et nüüd ma pean nagu kirjutama, et noh ütleme ega ma nüüd ei varjanud seda ka. Ma ei ole kuskil nagu andnud vastupidist mõista, aga blogisse ma sain kirjutada, et ma ei viitsinud. Ma täna hommikul käisin kuradi, vaata kuna mul on mitu korda olnud, okei see ei ole tähtis. Et ütleme no jah ma ei käi, Twitter 'it ma olen vahest kasutanud nagu selleks. Ja ma vaatan, et tegelikult vaata blogid, Facebook on jälle nii massiliseks läinud ja hea mitteamonüümne kanal, et ajakirjanikud oma tööd mõtestavad ja töökeskkonda kirjeldavadki ikkagi väga palju Facebook 'is. Et see on nagu selles mõttes, et kui nüüd selle eelmise teema juurde veel tagasi tulla ja laieneda, alles see oli eelmine nädal vaata kõik olid Liibanonis, välja arvatud Eesti Päevaleht. Ja Jan-Jõgis, kes on uudistetoimetuse juht üks, Eesti uudiste, ütles nagu välja, et noh ütleski, et kurat kõik on Liibanonis, aga näed Päevalehe omad istuvad siin, meil nii palju raha ei anta, et istume siin pagana telefonide otsas ja peame kodus tegema, et noh andes selgelt mõista, et ta ei pea seda nagu väga õigeks.

Need on sellised asjad siis, et ajakirjanik sa oled ütlemine töö juures siis, ma ei tea üheksast viieni ja siis kui sa blogid ütlemine ajakirjanduslikul teemal, siis ikkagi noh oled nagu eraisik?

Jah.

Vaatad kõrvalt?

Nojah, vaata ajakirjanik on jällegi see, et ma usun, et ajakirjanik ei ole kunagi päris eraisik, aga kui ta blogib, siis ta ei blogi nagu mingi Päevalehe, Postimehe või Lääne Elu töötaja, et siis ma arvan ta on nagu ajakirjanik, aga ajakirjanik on ta endiselt olemas. Lugejal on tegelikult oluline ka teada, et avalikustab oma positsiooni, et ajakirjanik ei tohi olla sihuke nähtamatu ja anonüümne, et ta peab nagu arusaadav olema inimestele. See on ka selles mõttes oluline, et kuradi sama Jan onju, kui ta seal kobises, et näed pagan, et noh meile ei antud raha, et minna, et noh ma usun, et suur osa inimesi sai nüüd teada, et asi ei olnud mitte selles, et keegi ei viitsinud minna, vaid et selles, et lehe juhtkond ilmselt otsustas, et vot raha on vähe, ei saa minna onju ja see juba räägib lehe kohta palju onju ja ajakirjanike kohta ka.

Aga kui palju sul blogi kirjutamine ajaressurssi võtab?

Tähendab siis kui ma aktiivselt kirjutasin ja proovisin iga päev postituse teha, no mingi paar-kolm aastat tagasi vist, siis mulle tundub, et üks keskmine postitus on mingi tuhat tähemärki võibolla. Ütleme kaheksasada kuni viissada või viissada kuni kaks tuhat või mida iganes. Tead sinna võib ju mingi pool tundi ära minna ja kui tuleb nagu sihuke vaim peale ja tähtis teema või endale tundub huvitav ja tähtis või suurem, vaata et ongi selle blogiga. Ennem veel lisan ette juurde, et vahest sama asi, miks blogid ei kipu professionaliseeruma Eestis väga. Ma arvan, et midagi juhtub või tuleb mingi mõte, midagi tähtsat minu jaoks näiteks ja ma tahaks sellest kirjutada, aga ma tulen koju, ma olen väsinud ja see nõuaks nagu pingutust ja selle

asemel ma kirjutan: näed kurat käisin kaubamajas ja varblane hüppas letile peale ja nokkis jahukotti, panen punkti. Mul on nagu hea tuju natuke, postitus sai kirja, kõik itsitavad, kommenteerivad või selles mõttes kuidas ma ütlen, ma postitan vähese vaevaga ära, et see vaev võib olla oluline. Mingi pool tundi on normaalne aeg ilmselt, muidugi vahest võib kauem minna ja vahest teed kümne minutiga ära, aga just see, et enese kokku võtmine ja kirjutamine, et sa istud sinna maha ja ära kirjutad selle, et see on nagu see põhi vaev.

Aga kas mingid tasud on, mida sa blogi kirjutades saad?

Ei.

Ütleme ka kasvõi abstraktselt?

Et sa mõtled nagu tasud ja tarved?

Jah, enamvähem.

Nojah, mul tuleb sotsiaalset kapitali raisk. Ei no ma ütlen tasu on näiteks see, et ma arvan see on mul aidanud päris mitu muidu füüsiliselt kaugeks jäänud sõpra endaga kontaktis hoida ja just tänu sellele, et seal saab kommenteerida ja mõne sõbra ka ilmselt leidnud tegelikult. Ja selles mõttes see ei ole üldse väike asi, vaata et kuidas ma ütlen. Ma mõtlen praegu näiteks Gea peale, kes mul on hea sõbranna, elab Tallinnas, enne töötas Äripäevas, käisime koolis koos, kunagi ammu töötasime koos ajakirjanduses ja väga tore suvel küll ta käib siin nagu külas vahest Haapsalus. Vaata ma olen näind küll neid vanu häid sõpru, kellega ei hoia pidevat kontakti ja kelle elust sa midagi ei tea. Kui sa kokku saad, sul on võibolla kümme- viisteist minutit nagu noh nohhitades ja möhhitades küsid, kuidas läheb - ah mul on nüüd kaks last ja naine ja ostsime maja ja siis saab jutt otsa. Sa ei oska temaga millestki rääkida, sest nagu need ühised kokkupuutepunktid on ära kadunud, aga blogi aitab sõpradel sinuga, sinu eluga kursis olla. Saad nendega kokku ja kuigi sulle võib tunduda, et just ei ole midagi rääkida, et sa oled kõik ära kirjutanud blogis, siis tegelikult need on need jagatud kogemused, mille pinnalt saab nagu edasi rääkida ja sõber olla.

Mhm.

See on oluline asi ja muidugi see ka, mis enne ikkagi, see hobi tunne, et see on nagu mõnus, et kirjutad midagi. Ma ei ole mingi ilukirjandust kunagi kirjutanud, aga hea tunne, et sa kirjutad midagi, avaldad midagi ja sul on tunne nagu oleks midagi korda saatnud.

Kas Eestis ajakirjanike blogid on sinu arvates meediat mitmekülgsemaks või nii-öelda mitmehäälsemaks muutnud tänase seisuga?

Jah ikka, tähendab nad ei ole võibolla mingid sihukesed tõusnud nagu selle ajakirjandusväljaande. Ütle mulle, kas näiteks Vaariku blogi on ajakirjaniku blogi.

Ta on pigem siis ütleme ajakirjanduslik blogi.

Ta on ajakirjanduslik blogi, aga ega Vaarik on ise ka sihuke, ta on ajakirjanikuna töötanud. Enne kui ta läks PR'i ta töötas minu arust Rahva Hääles üheksakümnendate algul, uues Rahva Hääles natuke aega, või noh mingi aja, et kust see piir siis läheb? Muidugi okei, siis ta ei blogind jah, selge selles mõttes küll. Aga see kuradi ütle nüüd, nüüd on ilge *life-coaching* 'u

kutt see Rambo, Raimo Ülavere blogi. Kas see on ajakirjaniku blogi. Ta nüüd ka ei ole otsene ajakirjandus, noh ta on küll ajakirjanduslik vist ka eks pigem mingis...

Üldiselt tehakse niimoodi vahet, et nii-öelda siis need *j-blog's* on ajakirjanduslikud blogid.

Mhm.

Teine on siis lihtsalt ajakirjaniku blogi, mis noh eeldab siis seda, et sa töötad väljaandes ja muuhulgas siis blogid.

Ahah no meil on nagu pigem see asi võibolla, et kuigi Äripäev on seda katsetanud ja Postimees ka vaata Kalmre ja Pulleritsu blogid, aga mis mõttes Kalmre ja Pullerits. Ma ei viitsi neid lugeda, sest Pullerits mulle ei ole kunagi meeldinud ja Kalmre kirjutab nagu nii harva, et ma loen neid nagu lehte, et neid võiks veel midugi rohkem olla ja ma tean, et Äripäev vahepeal tegi umbes vaata igale oma kuradi töötajale linkis oma kodukal nagu sihukese blogi, et kus ootasid, et nüüd hakkaks seal blogima siis. Aga kui ma mõtlen nüüd mingite New York Times'ide või mingite sihukeste asjade peale, kus on nagu blogisid külge riputatud ajakirjanike omasid, et need on ilmselt nagu formaalsemad natuke eks ja seda nagu Eestis eriti ei ole, et paar mis ma nimetasin siin Pullerits ja Kalmre ja Hõbemägi.

Äripäevas, kes on säilind on Hundimägi.

Nojah põhimõtteliselt jah Hundimägi kah, aga Eestis ma arvan on huvitavam ikkagi just tähtsam nende ajakirjanike blogide roll, mis on nagu sihukesed, kus ta astub sellest toimetuse töötaja rollist välja. Ja kui sa küsisid, et nimeta - no näiteks see sama Gea, kes praegu on pressiesindaja küll, aga kui ta ajakirjanik oli, mina mäletan väga hästi. No näed mitte nii väga hästi, sest ma ei mäleta, kas see oli Tallink või. Vaata neil oli mingi asi, kus nad pidid kirjutama kellestki kriitilise loo ja see helistas toimetusse ja ähvardas, et kui see ilmub siis nad lõpetavad reklaamilepingu ära. Detailid võisid natuke teistsugused olla. See oli vist Tallinkiga ja see oli nagu Gea kirjutas sellest, et näed tahtsin kirjutada ja Tallink hakkas ähvardama ja sihuke lugu ja ta kirjutas sellest oma blogis. Tähendab, et see on oluline nagu aken, nii-öelda lisa aken: kiire ja aus. Vaata seal oli nagu leht sattunud loo üheks osapooleks, et sihukese uudisena on sihukest lugu väga raske lahendada juba, sest kirjutaja ja leht ise on juba ühe poole, paratamatult valinud. Noh nad ongi ühel poolel versus siis näiteks see reklaamiandja, et kuidas sa kirjutad väga neutraalset ja sõltumatud lugu. Okei blogi lugu ei ole ka võibolla neutraalne ja sõltumatu, aga sa tead, et see on selle inimese silmade läbi. Ilmselt aus ja sihukesi on ju päris palju olnud ja toimetuse argipäevast saab natuke aimu ja see on ikkagi ka päris suur asi ja mõttemaailmast.

Mis sa arvad, kas väljaanne ajakirjanike blogimist peaks soodustama?

Ma arvan küll. Tähendab kui sa mõtled nüüd negatiivse poole pealt, no ma ei arva, et peaks neid nagu kuradi utsitama blogima, aga ma arvan, et nad ei tohiks mitte mingil juhul takistusi teha. Et selles mõttes soodustama küll, no vat ma ei tea, ma ei ole nagu väga mõelnud sellele, et kuhu see tee viiks. Vaata sihuke mitteformaalne blogi ja kuradi ajakirjandusväljaanne. Näiteks mulle eriti ei meeldi see vaata Päevalehe säutsuvad need Twitteri tviidid onju. Kurat nii kui nad hakkasid neid panema ja seal tekkis see vaata veel mingi hädaldamine, et nad ei küsi ka ja vaata, miks see teema, et siis tekkis nagu endal ka sihuke tunne, et ma ei taha. See on küll nüüd nii suur meediumite vahe. Üks asi on see, et mis siis, et netist on kättesaadav ja

avalik. Netti loeb teatud seltskond inimesi ja tviite loeb kurat veel kitsam teatud seltskond inimesi. Lehe uudisteküljele, esimesele Eesti uudiste küljele pannes saab see lause hoopis teise tähenduse, et selles mõttes vaata ma ei teagi, kas see on hea kui leht nagu seob endale külge nii-öelda oma blogi. Aga takistada ta ei tohiks.

Mis sa arvad, kas see majanduslikult on ka väljaandele kasulik?

No muidugi võib olla, miks ta ei või olla. Muidugi leht võiks soodustada sihukesi asju nagu ristviited ja võibolla tõesti paluda linkida endale. Vaata kui Päevalehel vist vanasti oli palju neid kuradi suvalisi blogisid lingitud onju, et koguvad ju klikke kurat ja tekitavad inimesele kõva lisapõhjuse. Väljaanne hakkaks tööle nagu portaalina, muidugi on kasulik.

Lisa 4: Intervjuud peatoimetajatega

4.1. Aivar Viidik

Maalehe peatoimetaja.

Intervjuu on viidud läbi telefoni teel 1. aprillil 2011. Mõned vastused saadud ka meili teel.

Varasemalt saabunud meil:

1. *Ma ise ei blogi ega ole seda teinud*
2. *Olen jälginud mõningaid blogisid, aga mitte ajakirjanduslikel eesmärkidel*
3. *Ajakirjaniku tööpraktikas pean seda info hankimise kanalina oluliseks, kuid tähtsust kaotavaks*
4. *Asemele on tulnud ajakirjaniku interaktiivsem suhtlusviis läbi sotsiaalvõrgustike, kus ajakirjanik saab vahetut ja kiiret tagasisidet*
5. *Seetõttu on blogi muutunud pigem teatud eneserahuldamise väljundiks* □ □

Nii, et kui palju peaks teie arvates ajakirjandusväljaande töö avalikkuse jaoks läbi paistma?

Ma ei saa küsimusest aru, mis mõttes töö...

Ma mõtlen, et...

Väljaande töö...

Jah, et näiteks teemade valimine, toimetusesised protsessid, et kuidas see ajakirjanduslik materjal tekib. Et avalikkuse jaoks, kui suurel määral võiks see üldse läbi paista teie arust?

No ma ei tea, siin ei ole mingeid. Protsenti ma ei ütle, aga põhimõtteliselt ajakirjanik käitub ja otsib oma infot vastavalt oma väljatöötatud infoallikatele, näiteks ja muidugi lähtub ta eetikakoodeksist, et selles mõttes kõik, mis jääb sinna piiresse, see on nii-öelda lubatud.

Mhm.

Et ma ei usu, et me peaksime nagu avalikkust teavitama igast oma ma ei tea, ma ei kujuta ette, et me paneme näiteks toimetuse koosoleku protokollid avalikult Internetti või noh midagi sarnast.

Mhm, aga milliseid ajakirjanike blogisid te teate, kas te loete neid näiteks?

Ei loe...

Ahah...

Olen lugenud, aga ei loe praegu, minu, nagu ma kirjutasin, et blogindus on minu meelest surnud teema. Et ma loen sisuliselt ainult memokraati praegu. Mis on nagu rohkem kui blogi.

Aga kas ajaveebil võiks olla mingeid eeliseid näiteks ülejäänud trükimeedia osas, võrreldes ajalehtedega?

Ei.

Ja väljaanne ajakirjanike blogimist ka siis soodustama ei peaks?

Ma ei tea, ma arvan nii, et ei peaks ei soodustama ega neid ka põhjendamatult ahistama, et ei tohi teha seda. See on vastavalt iga ühe enda, kui ma ei tea, veel näpud valusad ei ole päevatööst, siis lasku käia. Ma arvan lihtsalt seda, et kõik väärtuslik materjal või noh informatsioon, mis silma-kõrva hakkab, see jõuab ikkagi ka väljaandesse. Olgu see siis paberkanaja või olgu see siis veebiväljaanne näiteks.

Kas blogid näiteks võiksid või on teie arvates meediat läbipaistvamaks kuidagi muutnud?

Ei ole.

Siis näiteks meedia vastutustunnet toetavad instrumendid, et millised teie arvates kõige efektiivsemad neist on?

Palun räägi sellest eesti keeles. Mis asi on meediat läbipaistvaks muutev instrument?

Ma mõtlen siin all näiteks Pressinõukogu või siis...

Pressinõukogu ei ole instrument kulla noormees..

Ja jah, siis mehhanism.

Seda õpetatakse teile seal koolis või, nagu Halliki Harro suust. Oh, jah et mis asja, kas Pressinõukogu on hea või halb või. On muidugi hea, muidugi. Pressinõukogu on eeskätt eneseregulatsiooni nagu vahend või viis, kuidas eneseregulatsioon meedias toimib. Üks, üks... (SEL HETKEL KÕNE KATKES).

Ära katkes millegipärast...

Jah, jah. Nii kus me jäime?

Et Pressinõukogu siis...

Pressinõukogu hea.

Mhm.

Väga olulist rolli mängib ajakirjanduse eneseregulatsiooni vaatevinklis.

Kas on mingeid mehhanisme veel, mida te esile tõstaksite? Näiteks Eesti kontekstis.

Kas on üldse või?

Mhm.

Ütleme see ei ole nagu mehhanism, aga meil on näiteks kuue suurema päevalehe või jah kuue suurema väljaande, trükiväljaande peatoimetajate vahel sellised ühised istumised ja arutelud, mis puudutavad nagu ka meedia sisu ja ajakirjanduslikku sisu ja selliseid asju, et noh selliseid nagu formaalsemaid või mitteformaalsemaid arutelusid on pidevalt, et me ikka ei istu igauks oma kapslis, et suhtleme omavahel.

Aga näiteks Avaliku Sõna Nõukogu...

Avaliku Sõna Nõukogu on mõttetu organisatsioon, sellepärast, et tal puudub alus, millest ta lähtub. Et kui Pressinõukogul on selleks väga selgelt väljatöötatud, Ajalehtede Liidu poolt väljatöötatud ajakirjanike eetikakoodeks, millele tuginedes Pressinõukogu oma otsuseid teeb ja praktiliselt ainult sellele tuginedes, et siis Avaliku Sõna Nõukogul seda ei ole. Ma ei tea, miks nad koos käivad ja mida nad arutavad ja millele nad tuginevad.

Aga ütleme kohtusüsteemile, mis Eestis meediat reguleerib, kuidas te sellega rahul olete üldpildis?

Kohtusüsteem ei reguleeri kindlasti meediat, kohtusüsteem reguleerib avalikku õigust. Õigemini mõistab kohust vastavalt avalikkuse õigusele või avaliku õiguse printsiipidele. Aga, ma ei tea mis ma pean nüüd vastama.

Et seda te ei peaks tõhusaks meedia regulaatoriks? Selles suhtes, et need kohtuotsused, mis on nii-öelda meedia vastu sündinud, et pigem on ikkagi Pressinõukogu siis efektiivsem?

Kindlasti. Esiteks väga paljud asjad ei jõua kohtusse. Pressinõukogu maandab väga paljud asjad maha ja kolmandaks ma arvan, et kohtulahendid pressivabaduse, mis puudutab ajakirjanduse toimimise üle eksimuste ja selle üle on ikka väga... Neid ei ole esiteks palju, teiseks nad ei ole ka kõnekad. Siin varasemast ajaloost mõningad näited, aga noh jah. Ütleme päevapraktikas kohus ei ole ikka see koht.

Lõpetuseks, kas te olete Vahur Kooritsa blogipostitust lugenud, kus ta kirjeldab, kuidas ta Postimehest kinga sai?

Olen vist jah kunagi.

Kuidas te sellesse blogipostitusse suhtute isiklikult?

Noh mina ei tea.

Näiteks, kus ta kirjeldab seda teemade valmimist koosolekul – kirjade eksperimenti nii-öelda siis kallutati ja ei saanud midagi teha ülemuste tahte vastu.

Ei ole mina see hindaja. Aga kindel on see, et esiteks see on blogi on kirjutatud noh nii-öelda mina positsioonilt ehk noormees ajab taga nagu oma tõde onju.

Mhm.

Ja selge on ka see, et mis on täiesti normaalne on see, et toimetuse siseringis ka koosolekul toimub nii-öelda teemade filtratsioon ehk loomulikult kõik, mis suust välja öeldakse koosolekul ja kõik mõtted, mis välja käiakse ei realiseeru. Väga paljuski ei realiseeru, et ei ole mina selle hindaja, et kummal poolel oli õigus, kas ma ei tea Postimehe toimetajatel või tal konkreetselt juhul. Aga see on iga väljaande õigus ja iga toimetuse õigus valida teemasid ja valida ka fookust ja kooskõlastada neid autoritega ja nii edasi.

Näiteks kas oleks selline asi mõeldav, et professionaalne ajakirjandus saaks oma kvaliteedi valvamiseks nii-öelda oma valvekoera blogide näol?

Ma ei saa aru.

Et muutub selle toimetuse valvekoeraks ajakirjaniku blogi. Mida te sellest arvaksite?

Ma ikka ei saanud aru. Mis tähendab toimetuse valvekoer?

Kui võtta näiteks Kooritsa postitus...

Nii.

Kus ta nii-öelda siis kirjeldab seda siseelu, et kuidas püüti kallutada, et kas seda võiks käsitleda nii, et ta täidab valvekoera funktsiooni?

Ei, ei, ei. See on lihtsalt puhtakujuline sigadus. See on veelkord, et ajakirjandus, noh meediaorganisatsioon ei erine millegi poolest nagu teistest organisatsioonidest. Igas toimetuses on absoluutselt alati vaidlusi ja alati erimeelsusi ja alati vastuolusid, aga ma kindlasti ei jaga seda, et kõik need erimeelsused, vastuolud peaks kandma nagu avalikkuse ette. Et see pigem kahjustab nagu meedia nihukest tervist, kui ta soodustab mingisugust ma ei tea sõnavabadust. Et palun teha vahet: üks on see, mis toimub nii-öelda ühiskondliku diskussiooni raames ja teine on see, mis toimub toimetustes sees. Et see on loomulik normaalne tööprotsess, mis toimub toimetustes sees. Ja see on absoluutselt igas toimetuses nii.

Selge. Üks küsimus veel ongi, et kuidas te hindate ajakirjanike blogisid majanduslikust aspektist, nagu ka Maalehe juures on olnud. Kas need väljaande on kuidagi majanduslikult kasulikud olnud?

Ei. No kindlasti, kindlasti ei. Õigemini nad ei ole ei kahjulikud ei kasulikud. Kuna me eraldi ei tasusta nende blogide kirjutamist, et me oleme andnud inimestele nii-öelda vormi ja võimaluse ennast läbi selle blogi siis kuidagi väljendada oma mõtteid, et rääkida kaasa mingites küsimustes, püstitada teemasid. Aga nagu ma ütlesin, et ma pean seda blogi esiteks

nagu surnud žanriks ja praegu on nagu palju efektiivsemaid, mis puudutab info kogumist, mõttevahetust, avalikkuse nii teavitamist kui ka tagasiside korjamist. On see sama Facebook toimib nagu kordi, kordi paremini. Et, kus infovahetus on vahetu, kus sa saad nagu kiiresti tagasisidet. Blogid on sellised, kus ei saa kiiresti tagasisidet. Sissekanded pikad, ajaperspektiiv pikk. Avalikkusele nähtamatu suuresti – kes teab aadressi, teab, kes käib see käib, et noh jah.

4.2. Lea Larin

Intervjuu läbiviimise hetkel oli Eesti Päevalehe peatoimetaja.

Intervjuu on läbi viidud kolmes osas meili teel.

Milline meediasüsteem on teie hinnangul läbipaistev (mis üldse peaks avalikkusele läbi paistma ja miks)? Pean siin silmas seda, et kui suures osas peaks üldse toimetuse töö auditooriumile läbi paistma.

Palun täpsustus, mida meediasüsteemi ja selle läbipaistvuse all üldse silmas peate?

Kui võtta näiteks Kooritsa näide (kasvõi puht hüpoteetiliselt) ja eeldada, et taoline fabritseeritud kirjade eksperiment tõepoolest aset leidis - kas taolise sisu loome vastu üldse saab meie meediasüsteemis olla vastavat aruandekohustuse mehhanismi ja kas seda oleks üldse vaja?

Ajakirjandus on niigi kirjutatud ja kirjutamata reeglitest sõltuvuses, kui Eesti suurusest-väiksusest rääkida, siis tegutseme piltlikult öeldes ülejäänud ühiskonna peo peal, sealjuures veel avatud ustega meeleldi ekskursioone vastu võttes, vähemalt Päevalehe majas.

Kui natuke tõsisemas toonis vastata, siis meenutades Eesti ajakirjanduse lähikümne ajalugu ei meenu mulle eriti tõsiseid usalduskriise, mis eeldaksid pideva kontrollimehhanismi või monitooringu tekke vajadust, olgu siis toimetuse töö läbipaistvamaks muutmisel või blogijate valvekoorte rolli kasvatamisel.

Mingite hüpoteetiliste näidetega ei saa sellist vajadust põhjendada.

Milliseid ajakirjanike blogisid te teate?

Neid, mida elu jooksul olen juhtunud lugema. Blogid laiemalt on olnud alates 2006. aastast Päevaleht Online integreeritud osaks, st toimetuse poolt valitud blogijate postitusi kuvame oma veebiväljaandes, kuna peame kodanikuajakirjandust ajakirjanduspildi oluliseks osaks. <http://www.epl.ee/blog>

Kas te jälgite ajakirjanike blogisid, kui siis milliseid?

PUNKT 1: Ei jälgi spetsiaalselt ajakirjanike blogisid, loen neid sarnaselt teiste blogide aegajalt, kui aega on ja selle põhjal, kas antud postitus huvi pakub, mitte seetõttu, et autoriks on ajakirjanik.

Miks te seda/neid jälgite? Vt PUNKT 1

Kuidas te ajakirjanike blogidesse suhtute? Millised on teie arvates ajaveebi eelised või puudused ülejäänud trükimeedia ees?

PUNKT 2 Nüüd tuleb täpsustada, mida te peate silmas ajakirjanike blogide all, kas ajakirjanike tööga seotud blogisid, mis kajastavad nende töist tegevust või kõiki blogisid, mille autoriks on vähegi ajakirjanik ja mille sisu ulatub oma perekonna tegemistest

jutustamisest kuni mingi kindla hobiga seotud teemani, nagu küpsetamine, reisimine või muusika?

Ajaveeb üldiselt annab võimaluse kiiresti ning erinevalt paberlehest ööpäevaringselt edastada informatsiooni.

Kui ajakirjanike tööalastest blogidest rääkida, siis puuduvad blogis sisulised ja vormilised piirangud, millised nõuded aga eksisteerivad ajalehe tegemisel.

Kuidas te suhtute sellesse, et mõned teie väljaande ajakirjanikud blogivad? Kas te loete nende blogisid?

Suhtun neutraalselt või hästi. Ei loe regulaarselt ega eriti üldse vt vastust, mis algab sõnaga PUNKT 1

Kas teie arvates peaks väljaanne ajakirjanike blogimist soodustama? Miks?

Kui nüüd jutt on tööalastest blogidest, vt PUNKT 2, siis annavad blogid kindlasti väljaandele lisaväärtust.

Ajakirjanike tööalastel, st tööga seotud teemadest rääkivatel blogidel on väärtust seeläbi, et nad pakuvad lugejale rohkem võimalust ühe või teise teema kohta teada saada, seda, mida väljaandes tehtud lugu ei pruugi mahutada või žanripiirangute tõttu ei saa näiteks uudisloos avaldada.

Kas blogid võiksid teie arvates muuta meediat läbipaistvamaks või on need seda teie arvates teinud? (Pean siin silmas eelkõige informatsiooni töötlemise protsessi, ehk siis kas blogid võiksid täita väljaandes n-ö ombudsmani rolli).

Ei usu, et blogid muudaksid informatsiooni töötlemise läbipaistvamaks või suudaksid asuda ja täita väljaande ombudsmani rolli. Kui on eetika ja/ja või usalduskriis, siis usun, et iga Eesti väljaanne on ise huvitatud selle kohesest lahendamisest ja üldiselt on ajakirjanduse enda huvides sellest avalikkusele rääkida, vältimaks usalduse kaotamist. (Ka blogijad võivad soovi korral sõna võtta, kardetavasti ei ole neil võrreldes ajakirjandusega aga piisavalt autoriteetsust ja auditooriumi.)

Millised meedia vastutustunnet toetavad instrumendid on teie arvates kõige efektiivsemad? Miks?

Hindan kõrgelt ajakirjanduse eneseregulatsiooni organi Pressinõukogu tööd, pean säärase üldiselt aktsepteeritud ja väljaannete üleselt eksisteeriva eneseregulatsiooni mehhanismi olemasolu väga vajalikuks.

Ka väljaande toimetuse enese ühiselt tajutavate väärtushinnangute ja eetilise ning eetikareeglitesse lugupidava suhtumise tähtsust on raske üle hinnata.

Kuhu te asetaksite selles kontekstis ajakirjanike blogid? Maailma kogemusele toetudes on mitmed organisatsioonid kasutusele võtnud “toimetuste blogid”, mis on end tõestanud üpris ülevaatlikena, pakkudes kirjeldusi kontekstis, kus tähtsad toimetuse pooled otsused tehti, vastuseid kriitikale ning otsest suhtlemist auditooriumiga. Ajakirjanike blogid või ka blogid laiemalt niisiis teie kogemusele toetudes Eestis kuigi tõhusad eneseregulaatorid pole?

Nii-nii, nüüd jõudsimeni selleni, et mitte ajakirjanike blogid ei ole see instrument, mis võimaldaks ajakirjanduse tulemuslikku eneserefleksiooni, vaid hoopis organisatsioonide enda ja ehk ka toimetuste blogid. Hea Juhan, kuid neist pole intervjuus varem juttu veel olnudki! Need ei ole ju lihtsalt ajakirjanike blogid, vaid sisuliselt erinev teema ja termin., Kuivõrd ma eelnevalt mainisin, et usun ajakirjanduse enda arukusse vajadusel eetika ja usalduskriiside puhul avalikkusega suhelda, selgitusi jagada, lahti rääkida, vabandada vms – siis siinkohal ei tõmbaks ma piiri, et vormiliselt just ainult blogi selleks sobiv vahend on, eriti internetiajastul.

Võib avaldada uudisloo, juhtkirja, artikliteseeria, ja see, kas ilmumiskohaks on paberleht, iPad, ajalehe veebiväljaanne või siis ajalehe veebiväljaande juurde loodud blogi, on lihtsalt kanali ja vormi küsimus...

Kas ERRi eetikanõuniku avaldustel oleks suurem kaal, kui need ei asuks mitte ERRi koduleheküljel, vaid ERRI koduleheküljel blogina?

Millised head ja halvad kogemused teil selles suhtes (aruandekohustuse mehhanismidega) on? (Näiteks ASNi, Pressinõukogu, blogidega, kohtsüsteemi ja kohtuotsustega).

Hindan kõrgelt ajakirjanduse eneseregulatsiooni organi Pressinõukogu tööd, eneseregulatsiooni organi puhul ei saa ju ette tulla „halbu kogemusi“, kuivõrd tegu on üldiselt aktsepteeritava ja väga vajaliku instantsiga.

Blogidega kogemused puuduvad.

Kohtusüsteem on sõltumatu ning igal inimesel on õigus (ka ajakirjanduse osas) end selle kaudu kaitsta.

Palun teil alljärgnevalt lugeda Postimehe endise ajakirjaniku Vahur Kooritsa blogipostitust "Kuidas Postimehest kinga saada ja muid lugusid ajakirjandusest" (<http://vahurkoorits.blogspot.com/2011/01/kuidas-postimehest-kinga-saada-ja-muid.html>), kus ta muuhulgas kirjutab järgmist:

Minu mõte oli, et teeme loo sellest, kui edukalt või ebaedukalt soolapuhujad tulevikku on ennustanud. Ent ülemused ütlesid, et vahet pole, teeme ikka tõsise näoga soolapuhujatest loo, mis sellest, et see on jama. Mina keeldusin seda kirjutamast, ent ega see tegemata ei jäänud, siin ta on.

Teine lugu oli sellest, kui kiirelt kirjad Eestis liiguvad. Ka selle loo idee tuli ülemuste lauast ning mõte oli panna hunnik kirju posti ja mõõta, kui kiirelt need kohale jõuavad. Ka seda lugu taheti mulle lükata. Ma teatasin, et kui eesmärgiks on mõõta kirjade kohalejõudmise kiirust, siis selle mõõtmiseks on Euroopas Unexi nimeline programm, kus mõõdetakse kirjade kohalejõudmist 40 riigis. Ma ütlesin, et info kirjade keskmise kohalejõudmise aja kohta näiteks Itaaliasse on ühe telefonikõne kaugusel.

Selle peale teatas Kopli põlglikult, et mingi ametlik uuring meid ei huvita, vaid me teeme oma eksperimendi, et oma tõde jalule seada. Ma küll lisisin, et selle loo juures puuduvad nii oma murest rääkiv inimene ning ka sobiv illustratsioon, mida mult alati nõutakse, kui asi on loo tegemises, ent sellele ei pööranud keegi enam tähelepanu. Kuna aga peatoimetaja surus väga jõuliselt selle loo tegemist, siis olin ma tol hetkel nõus.

Kui asi aga loo tegemiseni läks ja ma panin kirjasaajate nimekirja kokku, selgus, et selle juures on tegemist erilise kavalusega. Nimelt oli kavas panna kirjad posti reede õhtul,

lootuses, et mõni kiri jõuab näiteks Helsingisse varem kui Võrru. Nimelt teati rääkida, et siseriiklik post pühapäeval ei tööta, ent rahvusvaheline küll, mistõttu loodeti saada head pealkirja sellest, kuidas Soome Post toob Eesti Postist kiiremini kirjad kohale. Selle jutu peale keeldusin ma seda tegemast. Ma üritasin selgitada, et see on vastuolus juba ülikooli esmakursuslastele esitatava nõudega, et eksperimendi tingimusi ei tohi väänata saavutamaks enne eksperimenti valmismõeldud tulemust. Uudistejuht oli minuga nõus, ent ka temast kõrgemate ülemuste tahe käis üle kõige. Reaalselt jõudsid kirjad küll pärale samal päeval, mis tegi loo palju lahjemaks, ent ilmumata see ei jäänud.

Sellega seoses, kuidas teie suhtute sellesse osasse, kus Koorits kirjeldab teemade valmimist koosolekul, eriti just kirjade eksperimendi puhul?

Ei kommenteeri kahel põhjusel

- Juttu on ajalehest Postimees, ning selle väljaande kohta ei ole ma kohane inimene kommentaare jagama. Küsige midagi Päevalehe kohta!
- tegu on ühe osapoole subjektiivse kirjeldusega

Postituse taustal - kas blogid võiksid olla just see koht, kus ajakirjanikud muudavad avalikkuse jaoks toimetamise protsessi läbipaistvamaks?

Iseenesest võivad nii reporterid kui toimetajad kui korrektorid kui fotograafid kui kujundajad oma tööpäevi ja tööprotsessi kirjeldada, kaasa arvatud blogides – ning kui see tõstab avalikkuse arusaama ajakirjanduse toimimisest, siis on see positiivne.

Igaks juhuks juhin teie tähelepanu asjaolule, et otseselt tööalaseid kogemusi kirjeldavad blogipostitused (räägin nüüd blogidest üldisemalt) võivad töökaaslaste õigusi riivata või minna vastuollu organisatsiooni kehtestatud reeglitega.

Nii Eestis ja maailmas on juba pretsedendid selles osas olemas, kus inimese blogipostitused ja õigus ennast väljendada on läinud vastuollu teiste inimeste ja organisatsiooni kui terviku õigustega.

Isegi esimene Twitteri laimu (solvangu) kohtuotsus on Inglismaal sündinud.

Ja kas seda oleks vaja, et professionaalne ajakirjandus saaks oma kvaliteedi valvamiseks n-ö enda valvekoera ajakirjanike blogide näol?

Ei usu, et blogid suudaksid sellist rolli võtta või kanda või et blogipostituste abil saaks ajakirjanduse kvaliteeti tõsta.

Kuidas hindate ajakirjanike blogisid majanduslikust aspektist – kas need on väljaandele majanduslikult kasulikud?

Räägin blogidest üldiselt, mitte kitsalt ajakirjanike blogidest.

Kuigi me blogipostitusi avaldame, siis nagu ütlesin, peamiselt missioonitundest, peame kodanikuajakirjandust tähtsaks. Mingit majandusliku kasu aspekti blogidel Eestis minu teada ei ole, kuivõrd auditooriumid on liiga väikesed selleks, et reklaamiraha teenida ning ma ei usu, et keegi Eestis oleks nõus maksma mõne blogi lugemise eest.

4.3. Vahur Kalmre

Tartu Postimehe vanemtoimetaja.

Intervjuu läbi viidud 8. aprill 2011 Tartu Postimehe toimetuses.

Te peate kahte blogi. Üks on siis uudiste kujundamisega ja teine on Tartu Postimehe juures.

Jah.

Et selles kujundamisblogis te olete kirjutanud, et te tahate, et sellest ajalehe kujundamisest rohkem räägitakse.

Just.

Ja selles Tartu Postimehe blogis, et mis teid seda kirjutama motiveerib?

Mul on aegajalt tahtmine kommenteerida midagi - see motiveerib.

Mhm, aga kas bogil on mingeid eeliseid, võrreldes siis trükimeediaga?

Eelised on need, et blogi tõenäoliselt levib mõnevõrra teistsuguses seltskonnas kui trükimeedia ja mitte selles mõttes, et trükimeedia üldiselt, vaid see konkreetne trükimeedia, kus sina ajakirjanikuna töötad, ehk siis kui ma kirjutan kommentaari Tartu Postimehesse, siis see eeldab inimestel Tartu Postimehe tellimist, lugemist. Kui ma kirjutan kommentaari blogisse - see tänapäeval ei eelda mitte midagi ehk siis see võib levida kurat teab kus.

Kas blogil on mingeid puudusi ka?

Ei ole, tähendab selles mõttes, et noh mina konkreetselt muidugi ei pea blogi mitte sellisena nagu võibolla sõna blogi eeldab, sest argiteadvuses nagu sõna blogi eeldab mingil määral seda, et seal räägitakse isiklikest asjadest või vähemalt ka sellistest asjadest. No siis mina isiklikest asjadest ei räägi. Need on puhtalt kommentaarid, need on lihtsalt kommentaarid, mingitest asjadest, mingitest inimestest, mingitest objektidest Tartus. Ma ei räägi seal, mida ma isiklikult hommikul teen või õhtul teen või päeval teen. Paljud blogipidajad tegelikult räägivad blogis ju seda ja noh blogi kui niisugune, sellel on väga tugev selline varjund, et ma räägin seal sellest mis minuga täna juhtus või mida ma hommikul mõtlesin või miks ma hommikul selle punase või kollase särgi selga panin. Aga mina pean blogi ikka puhtalt ainult kommentaari pärast.

Kas te teiste ajakirjanike blogisid loete?

Loen jah kui satun peale, jah aegajalt loen.

Ja mis põhjusel siis?

No ikka sellel samal põhjusel, et teada saada, mida nad mõtlevad ja mida nad esimesest, teisest või kolmandast asjast arvavad.

Mõnda blogi oskate välja ka tuua konkreetset, et millel te silma peal hoiate?

Ma aegajalt silma peal ei hoia, aga ma loen näiteks Daniel Vaariku blogi. Selle nimi on vist Memokraat või midagi sarnast, et ma loen teda aegajalt näiteks.

Kas väljanne peaks näiteks ajakirjanike blogimist soodustama kuidagi?

Ma ei oska öelda tähendab, et ta peaks nüüd väga soodustama, aga kui üks või teine ajakirjanik tahab blogi pidada, siis no andku tuld. Soodustada, ma ei oska öelda sellepärast, et mis see tähendab soodustama, et ega ajakirjanik, konkreetse väljaande ajakirjanik on ikkagi konkreetse väljaande ajakirjanik kaksikümmend neli tundi ja seitse päeva nädalas. Nii et noh selles mõttes, kui ajakirjanik kirjutab oma blogis mingi kommentaarilaadse asja, siis ajalehel või üldsusel võib tekkida küsimus, et aga miks ta sinna ei kirjuta, et miks ta siis lehte ei paku seda sama asja. Ajakirjanikud, kes samal ajal töötavad ütleme trükiajakirjanduses ja samal ajal peavad blogi, ega neid vist väga palju ausalt ei ole. Noh aegajalt teevadki täpselt sama asja, et annavad oma kommentaari ka ajalehte, samal ajal panevad selle kommentaari ka blogisse. Tegelikult teevad seda mõlemal pool, kui selline situatsioon on siis miks mitte.

Kas teie arvates trükimeedia väljaannete töö on Eestis avalikkuse jaoks piisavalt läbipaistev?

Mis mõttes?

Selles mõttes, et toimetuse sisesed protsessid, et kas see on avalikkuse jaoks nii-öelda piisavalt nähtav, et kuidas uudismaterjal sünnib?

No ta ei ole piisavalt nähtav sellepärast, et ta ei saa piisavalt nähtav olla, et noh lugeja ei saa tulla toimetusse ja vaadata, kuidas see toimunud on selles mõttes, et ta ei saa kunagi olla nähtav ja ta kindlasti ei ole nähtav, ta ei peagi olema nähtav. Aga ma arvan, et ta võiks olla suhteliselt arusaadav lugejale, et kuidas uudised ja muud asjad sünnivad, et aga seda ilmselt peaks selgitama lõpmatuseni. Kunagi ei saa inimesed lõpuni aru, et kuidas ikkagi meedia funktsioneerib. Lisaks tulevad uued inimesed peale, kes pole sellega enne kursis olnud ja nii edasi ja nii edasi ja noh tegelikult on ka mõned väljaanded, praegu vist mitte tähendab, aga mõned väljaanded on siin lähiminevikus üritanud siis võibolla a'la blogilaadsete asjadega üritanud seletada. Siin ta vist enam eriti blogi ei pea, Priit Hõbemägi oli üks nendest, kes mingil perioodil püüdis selgitada siis, et miks ajaleht, ma isegi ei mäleta, kas ta siis oli juba Ekspressis vist või oli Õhtulehes. Ühesõnaga, Ekspressis vist juba jah nii-öelda tagasi Ekspressis, et siis ta püüdis selgitada oma blogis, et miks me ühe või teise loo avaldasime või miks me ühe või teise loo panime sinna ja ma ei tea tänna. Aga noh väga pikalt tal see vist vastu ei pidanud nii et ma ei tea, kas praegu mingeid näiteid oleks, kus ajaleht selgitaks oma neid käitumisi.

Mis te arvate, kas blogid on siis ajakirjandust läbipaistvamaks muutnud mingil määral?

Blogid üldse või? Ma ei usu. Tähendab mis mõttes nad ajakirjandust läbipaistvamaks on muutnud, ajakirjandus on täpselt nii läbipaistev kui ta on, kui blogides selgitatakse mingeid

ajakirjanduslikke asju, siis kindlasti on jah. Aga neid väga palju ei ole selgitatud, ma ei ole küll väga palju lugenud. Üks see Priit Hõbemäe näide tuli meelde ja väga nurka mööda võib siis selle Daniel Vaariku ka sinna panna ja tegelikult Daniel Vaarik ise ei ole ju meediatöötaja. Ta on niimoodi servapidi olnud seotud meediatöötaja või ilmselt teab kuidas meediaväljaanne töötab ja ta aimab kuidas meedia töötab ja ta üritab seal kuidagi siis midagi selgitada. Aga kohati on õige ja kohati ilmselt mitte väga täpne ja nii edasi, selles mõttes ega ma sellist blogipidajat ei tea, kes oleks siis mingisugune noh juhtkonna hulgast näiteks peatoimetaja või keegi teine, kes peab siis blogi ja siis iga päev selgitab meie tegime selle uudise sellepärast...

Kas seda oleks vaja?

Mingil perioodil, mingil situatsioonides ega ta paha ei teeks, sest ajakirjanduse selgitamine lugejale ei lõppe mitte kunagi ja mingil perioodil mingis sageduses see paha ei teeks. See ei tähenda nüüd seda, et jumala eest peatoimetaja peaks hakkama iga päev selgitama lugejale, miks selliseid otsuseid tehti, aga kindlasti on mingis situatsioonis, kus need otsuseid ei ole kõigile arusaadavad või, et miks ajaleht käitus selles situatsioonis just sedapidi ja teistpidi ja üks lugeja harimine on ka vajalik jah.

Aga millised ajakirjanduse eneseregulatsiooni organid Eestis teie arust kõige efektiivsemalt toimivad?

No Pressinõukogu toimib kõige efektiivsemalt.

Midagi veel sinna lisada?

Ega rohkem eneseregulatsiooni organeid ei olegi. On konkureeriv või noh, mis ta tühja konkureeriv on, Avaliku Sõna Nõukogu. Aga see on üsna väikse mõjuga ja seda ajalehed üldiselt ei aktsepteeri. Aga Pressinõukogu on see organ, mis töötab suurepäraselt.

Aga kui tõhusaks te peate kohtusüsteemi, kui nii-öelda siis meedia vastutust toetavat mehhanismi? Ka kohtud sunnivad vastutust võtma?

Noh kindlast sunnivad, kui asi läheb kohtusse ja siis vastavalt sellele, kas võidetakse või kaotatakse, siis loomulikult ajaleht või radio või televisioon teeb igast *case*'ist ju oma järelduse. Kas ta siis teeb järelduse selles mõttes, et me olime õigel teel eksole, käitusime korrektselt, normaalselt, hästi, teeme edaspidigi nii võis siis noh, et kõige paremini ei läinud ju mingi vea kuskil tegime, noh edaspidi vaatame, loomulikult. Aga ajakirjandus kohtus on ikka väga harv nähtus Eestis, esiteks see kogu kohtusüsteem on selline, et see võtab nii palju energiat, jõudu ja aega ja ka kindlasti raha ja inimesed ei lähe valdavalt kohtuteed ajakirjanduse vastu. Selles mõttes on küll Pressinõukogu suurepärase vahend, sest sinna võib minna suhteliselt väikse aja ja närvi ja jõu ja raha kuluga.

Nii-öelda ta toimib siis.

No ta toimib muidugi, sellepärast, et ta ei löö kedagi risti ja ta ei pane kedagi trahvi maksma, aga nüüd on seal ka eksole televisioon ühinenud ja radioja isegi online mõned. Ise oleme selle asutanud ja ise selle reegleid tunnustame siis ja ise nende reeglite järgi käitume, siis loomulikult on sellest kasu. Loomulikult see paneb ajalehte mõtlema, kas ma tegin ikka kõik

õigesti kui näiteks ajaleht saab oma selle konkreetse loo põhjal sealt siis süüdimõistva otsuse, tauniva otsuse.

Kas te olete juhtunud äkki lugema Postimehe endise ajakirjaniku Vahur Kooritsa blogi?

Ei ole, aga ma olen lugenud ühte lugu sealt.

Seda lugu ma silmas peangi.

Jah, jah jah.

Mida teie sellest arvate, just see kirjade eksperimendi koht seal, kus nii-öelda tabavama pealkirja saamiseks tema sõnul siis püüti seda manipuleerida, kirjade eksperimendi? Taheti võrrelda siis Eesti Posti ja Soome posti kirjade kohaletoimetamise aega.

Ahah midagi ma mäletan küll sellest kirjast jah, midagi selles loos oli küll sedasi, noh ma ei oska sulle selles mõttes kommenteerida, ma peaks teadma siis toimetuse poolset siis seda lähenemist. Ma mäletan seda lugu ja kõike, aga ma ei ole süvenenud sellesse, kuidas seda valikut tehti ja kuidas seda võrreldi ja nii edasi ja nii edasi.

Aga kui jätta siis ütleme lihtsalt hüpoteetiliselt võtta, et no okei selline asi leidiski aset nii nagu siis tema väidab – kas sellised protsessid peaksid olema avalikkusele siis nähtavad ja kas need üldse saaksid olla?

See ongi üks selline asi, et kui noh lugeja seal. Koorits ei ole lugeja ja Kooritsa juttu ei maksa väga puhta kullana ja tõsiselt võtta. Sellepärast et Kooritsa lugu on kirjutatud kättemaksuks, see on selge. Või vähemalt väga tugeva kättemaksu afekti all, selles mõttes ei maksa seda väga tõsiselt võtta. Ja üleüldse ajakirjanikul tegelda oma praeguse või endise toimetuse siseeluga ei ole just eriti eetiline. Minnakse lahku sedapidi või teistpidi see pole oluline, et selles mõttes see kogu see tema käsitlus oli suhteliselt mage. Aga konkreetses juhtumis ma ei oska öelda, ma ei tea toimetuse poolt seda asja. Aga kui lugejal näiteks tekib selline küsimus, et miks te tegite nii või naa, siis on täpselt see, mis ma ennem ütlesin. Selleks ei pea olema mingi blogi ega mingi selline asi, et selleks võiks olla ükskõik mis variant, et keegi siis toimetuses selgitab lugejatele, et me tegime seda sedamoodi, sest valisime nii, valisime naa ja otsustasime nii, otsustasime naa.

Aga ikkagi üldiselt, et leiabki aset selline pealkirja saamiseks mingi manipuleerimine, kas Eesti meediasüsteemis on üldse mingit vahendit, kuidas see saaks nagu ka välja tulla?

Tark lugeja saab sellest järgmisel päeval aru. Tark lugeja võib siis helistada toimetusse või kirjutada toimetusse. Aegajalt inimesed ikkagi seda teevad. Kui see asi puudutab otseselt või kaudselt sind ennast, siis on võimalik kaevata Pressinõukogusse, et sel teemal on tehtud mingisugune tema meelest vale otsus või vale järeldus või manipuleeritud või mis iganes. Nii et noh selles mõttes ega väga palju rohkem neid variante ei ole, kuidas sellised asjad välja tulevad või sellistele asjadele tähelepanu juhitakse, aga noh põhimõtteliselt on ju ajaleht avalik asi ja igal lugejal on järgmise päeva hommikul õigus toimetusse helistada ja öelda oma arvamus välja.

Kas seda oleks vaja või oleks see üldse võimalik, et professionaalne ajakirjandus saaks omakorda valvekoera ajakirjanike blogide näol või ka üldse blogide näol? Kas see võiks toimida?

No ei. Selles mõttes ma ütlen, et ajakirjanike blogid on üks asi tähendab, et ega kui te peate silmas lugejate blogisid, lugejad võivad ju arvata järgmisel päeval oma blogis kõike, mis nad tahavad ja kui tekib selline ajakirjandust jälgivate lugejate blogi või blogide rühm või ma ei tea mingi seltskond, kes viitsib ja tahab Eesti ajakirjandust jälgida ja arvustada ja arvustada seda natuke tõsisemalt tasemel kui seda, et kõik on kollane ja päh eksole, siis *why not*, andke aga tuld. Andke aga tuld. Ja kui see on tõsine nii-öelda meediakriitika, mitte lahmiv ja kindlasti nimeline ja nii edasi. Ka blogides ajakirjanikud kirjutavad oma nime all eksole ja rääkimata sellest, et ajakirjanikud kirjutavad ajalehes kogu aeg oma nime all. Aga kui vastukaaluks tuleb no näiteks blogi, mis võib isegi sisult olla ütleme niisugune enamvähem, aga blogi peab mingisugune, ma ei tea kes kura, lillelaps näiteks - no *sorry* pane omale või mitte ära pane, vaid tule oma korraliku nimega välja, et su nimi on Jaak Kask näiteks ja ongi kõik. Et kui ütleme vastas oleks mitte vastas selles mõttes, et me nüüd vastandaksime omavahel, vaid kui seal teisel pool lauda oleks korralik seltskond ja mitteanonüümne ja mittelahmiv selles mõttes, et kollane ja päh ja kõik on nässus ja et arutaks, siis ma arvan ka ajakirjandus miks mitte, vaidleks selle blogi või blogide seltskonnaga mida iganes. Aga noh seda ei ole nagu tekkinud sellisel kujul, teda ei ole nagu tekkinud ütleme väljastpoolt ajakirjandust nagu ei ole tekkinud, aga omad ajakirjanikud ei saa blogis täiesti vabalt rääkida seda mida toimetuses tehakse ja mõeldakse, arutatakse, sellepärast et nad on ikkagi selle sama toimetuse liikmed ja isegi kui toimetuses käib mingi asja üle vaidlus, siis on selge see, et ajakirjanikel ei ole lõpuni õigust seda vaidlust rahva ette tuua.

Ombudsmani rolli nad nagu võtta ei saa?

Ei saa sellepärast, et nad on selle firma töötajad, nad on selle firmaga seotud töölepinguga ja nad ei tohi sellest firmast halvasti rääkida ja teatud asju välja tuua ja nii edasi, mis on täitsa normaalne. Et nad võivad toimetuse sees, toimetuse koosolekutel lajutada vasakule ja paremale aga nad ei saa selles mõttes väljapoole seda teha. Selles mõttes ajalehe ombudsman jutumärkides saab olla ikkagi lugeja. Nii et kui tekib selline lugejate seltskond siis *why not*, seda pole kahjuks tekkinud.

Ütleme hea ajakirjanduslik blogi, mis need funktsioonid võiks olla, et seda võiks pidada heaks ajakirjanduslikuks blogiks?

Kes see siis on ajakirjanik ise või?

Ütleme, et jah ajakirjanduslik blogi, mida peab siis näiteks ajakirjanik, kas seal on mingid funktsioonid, mida see täitma peaks?

Ma ei oska öelda, ma ei tea mis funktsioonid on. Minu meelest ma ütlen, et ajakirjaniku blogi ei erine minu meelest väga selle ajakirjaniku tööst ajalehes, sest ka blogi pidades ta on ajakirjanik ja ütleme ainukene asi, mida mina oskan nagu juurde tuua on see. See tekib muidugi küsimus, millest sa blogi pead. Sealt hakkab see kõik eksole pihta. Ega ajakirjanik, kuigi ta kaksikümmend neli tundi on ajakirjanik, siis kaksikümmend neli tundi ta spordiajakirjanik ei ole. Ehk siis kui ajakirjanik tahab pidada blogi roosikasvatamisest, siis on see hoopis teine situatsioon. Ta räägib seal oma hobist ja seal on see hoopis teine asi. Kui ta räägib blogis sellest samast, millest ta räägib ajalehes või kui ta on spordiajakirjanik, peab

spordiblogi ja kui ta on poliitikaajakirjanik või kirjutab üldse poliitikast, peab ka siis umbes sellelaadsetel teemadel blogi, siis pole sellel mingit vahet. Ta on ikkagi ajakirjanik ka seal ja ajakirjanik ka siin. Ainukene vahe mida mina oskan tuua on see, et blogid on personaalsemad. Ja toimetuse, kui ta kirjutab uudiseid või artikleid, siis ta on ju üsna impersonaalne tegelane, aga Eesti ajalehtedes ei ole niipalju töäjõudu, et ühed kirjutavad uudiseid, teised kirjutavad kommentaare. Samad ajakirjanikud, kes kirjutavad uudiseid, kirjutavad ka kommentaare, kommentaarides loomulikult nad ei ole personaalsed. Tähendab impersonaalsed, no seal nad kirjutavad nagu ikkagi suhteliselt mina vormis, mida mina arvan asjast. Tegelikult ta kirjutab ju blogis samamoodi, mida mina asjast arvan. Mis vahet seal on? Mitte midagi ei ole vahet.

Autonoomsuses mingi vahe võib tulla?

Mis asjas?

Nii-öelda autonoomsuses, et trükiväljaandes ei saa seda kirjutada, just neid asju, mis hingel on ja siis kirjutavad blogis.

See ongi see personaalsuse küsimus, mis blogis juurde tuleb jah. Aga põhimõtteliselt minu arust need ei tohi omavahel vastuolus olla, et aga ma ei saa päris hästi aru sellest mõttest, et aga mida ta siis lehes ei saaks kirjutada. Kui ta blogis kirjutab. Lehes ei saa jah kirjutada seda, et hommikul ma tuln vasaku jalaga voodist aga see on see, et blogid on väga tugevalt mina-kesksed ja minu tegelase kesksed ja blogides on väga tugevalt minu igapäevane tegevus, mitte minu tööine tegevus, vaid igapäevane tegevus. Siis see ongi ainuke vahe minu meelest blogil ja ajalehe töös, kommentaarides. Sest niipalju kui ma seal Daniel Vaarikut lugenud olen, temal ei ole mitte mingit, nendes kommentaarides ei ole mitte mingit vahet, see võiks ju ilmuda ka mõnes ajalehes miks mitte? Tema, kuigi kommentaar on niikuinii mina-keskne, aga see ei ole mina-keskne, et mul on täna punased sokid jalas või miks need mul jalas on, sellest ma teen nüüd järelduse. Aga mingi üldine arvamus või üldine väljakujunenud niisugune võibolla niisugune mall on jah selline, et blogi on nagu vabam natukene ja siis ütleme ajakirjaniku kommentaar on nagu natukene ka siis vähem vabam. Lihtsalt isikliku läbielamise mõttes. Muud vahet ma küll ei oska teha.

Eestis suurematel väljaannetel, noh Päevaleht, Ekspress, Postimees, siin Tartu Postimees, siis teie, et ajakirjanike blogid on külge lingitud. Näiteks Postimehes on Pulleritsu blogi.

Mhm.

Et kas need, kui selle väljaande ajakirjanikud blogivad, kas see väljaandele võib kuidagi majanduslikult kasulik ka olla?

Noh, kui tekitada selline skeem, et ühe ajakirjaniku blogi toob sellele blogile lugejaid ja need lugejad loevad siis järgmise sammuna läbi ka mõne selle ajalehe nii-öelda *online*'i loo eksole. Selle kaudu suureneb siis ka ajalehe lugejaskond või kui pahasti öelda, siis klikkide arv ja mida rohkem on ajalehel lugejaid, seda rohkem on ajaleht konkurentsivõimeline teiste samalaadsete asjadega ja seal hakkavad juba mängu tulema *online* puhul reklaamirahad. Nii et Selles mõttes sellise kaudse asja võib üles ehitada küll. Eriti kui ajakirjanik peab ütlemega oma isiklikku nii-öelda tööblogi ehk samal teemal tööga, siis võibolla see erisus ei ole nii suur sellepärast, et kui loetakse minu poliitika lugusid, siis ju loetakse ka minu blogi eksole või lugejad on õigupoolest võibolla samad. Aga kui ma töötan poliitikaajakirjanikuna ja pean

äärniselt vahvat ja huvitavat roosikasvatamise blogi, siis saabuvad ju minu juurde roosikasvatajatest lugejad ja siis mõned nendest roosikasvatajatest lugejatest võibolla loevad ka minu kaudu mõne Postimehe loo läbi, sellevõrra Postimehe lugejaskond suureneb. No selles mõttes mingisuguse sellise hüpoteetilise kasu võib välja mõelda küll, aga see ei ole kindlasti otsene. See ei ole otsene, aga niimoodi võib mõelda.

4.4. Ivar Soopan

Intervjuu läbi viimise hetkel oli Lääne Elu peatoimetaja.

Intervjuu on läbi viidud 10. aprillil 2011. a skype'i teel.

Miks sa otsustasid blogima hakata?

Minu blogima hakkamine algas üldse sellest, et ma läksin, ma ei mäletagi, mis aastal see oli. Millal see Indoneesia maavärin, mitte see kakstuhat neli aasta või kakstuhat viis aasta kumb ta nüüd oli? Ma ei mäletagi või ta oli kakstuhat kuus äkki või. See peab vaatama oma sellest blogist. Ühesõnaga ma alustasin blogimist sellepärast, et ma läksin Indoneesiasse. Kuna see oli maavärina piirkond Jaava saarel, siis ma ei olnud kindel, et kuidas on arvutiühendused, et ma alustasin reportaažide tegemist või nagu päeviku pidamist ajakirjanduslikul põhjusel, et vaat mu tööandjad ja toimetajad Päevalehest saaksid mu materjali kätte, et meilidega saatmine ja meilis fotode üleslaadimine võis osutada keeruliseks, kuna see meili saatmine lihtsalt oli häiritud. Ütleme maavärina piirkond ja seal suurem asi see ühendus ei olnud. Siis ma panin lihtsalt blogisse ülesse, et see oli tunduvalt kiirem ja lihtsam ja siis sealt jõudsid need ka siis Päevalehte, paberlehte aga see oli nagu algus, et iga päev praktiliselt siis tegin pikki reportaaže ja käisin ohustatud piirkondades ja vulkaani juures ja kus vulkaanipurse oli ja sealt see alguse sai, et otsest muud põhjust alguses ei olnudki. Siis hiljem hakkasin juba tegema muid sissekandeid, et eriti võibolla kõige rohkem pärast Päevalehest lahkumist, kui paljud tuttavad ja sõbrad jäid Tallinnasse, et siis rohkem nii oma elust kirjutama ja siis ka loomulikult ühel hetkel tuli see meedia osa sinna juurde mingil määral, et sundis ennast ka nagu natukene meediaga kursis hoidma, et pisut võibolla sihuke meediakriitiline blogi oli ta vahepeal. Isegi ei mäleta ausalt öeldes, mis ma seal kirjutasin.

Ütleme seal Indoneesias või üldse nendes kriisikolletes, et seal oli ilmselt rahvusvahelisi ajakirjanike ka üle maailma...

Eks oli ikka jah...

Aga kas seal oli ka midagi sellist, et ka nemad eelistasid näiteks blogiformaati?

Ma ei tea, et keegi oleks seda varianti seal kasutanud, aga noh seda ei oska öelda, et sellepärast, et ma alustasin blogipidamist juunis kakstuhat kuus. See oligi siis kui Indoneesias oli maavärin ja ma ei tea, et nad oleksid seda kasutanud. Üleüldiselt ma ei ole kindel, et ma nagu õigesti oskan, mul ei ole täpseid andmeid, et minu meelest see blogimine on ikkagi väga valitud ajakirjanike seas, et pigem ta oli selline väga tuntud ajakirjanike blogid, mida võeti siis nagu arvamusiidrite sõnumitena, et aga Eestis neid ju väga palju ei olnud tol ajal, et ma ei oska näiteid tuua. Aga ma ei mäleta, et ma oleksin kedagi kahetuhande kuuendal aastal lugenud või eestlastelt praegu ei löö ette küll, aga noh ma arvan, et Indoneesias suurt keegi seda võimalust ei kasutanud. See paik, kus mina asusin, kus elasin, mul ei olnud valikuvõimalust, ma jõudsin sinna üks või poolteist nädalat pärast maavärinat kohale ja paljud suurte lehtede, agentuuride ajakirjanikud olid juba kohal, et neil olid lihtsalt võimalused paremad ja meil ka tekkis pisut töö juures viivitus. Oli vaja viisat ja viisat sai Soomest ja selle

asjaajamisega oli keeruline ja lennupiletite saamisega. Aga teistel, ütleme suurte agentuuride ajakirjanikel olid palju paremad hotellid, mis olid püstihead. Mina leidsin, me käisime läbi **Sotsokarta(?)** Jaava saarel üks linn, mille ümbrus oli siis, linn ise pisut saanud kannatada, et ma leidsin seal hotelli nagu pärast pikka, pikka otsimist ja valikuvõimalust ei olnud, et võibolla kuskil oli parem internetiühendus. Sellepärast ma ei tea, et võibolla teised ajakirjanikud panid ka blogidesse asju üles või saatsid otse.

Kas sa ajakirjanike blogisid muidu loed?

Ausaltöelda ei loe eriti. Ainukene, kelle mõtteid ma siin pidevalt jälgin on Daniel Vaarik, et ta on natukene kõrvalseisja ja mulle tema otsekoheus ja analüüsivõime meeldib. Ma ei saa alati öelda, et ta kuidagi sõltumatu, aga ma ei arvagi, et peaks olema. Blogi ei pea olema sõltumatu. Ta on väga selgete seisukohtadega ja ta on natukene ka ajakirjanike südametunnistusele koputaja. Ma arvan, et ta näeb asju selge pilguga ja see tuleb kasuks kõigile ajakirjanikele kui nad teda loevad. Teiste blogidest ma siin oma sõbra Tarmo Õuema blogi loomulikult loen, kuigi sinna viimasel ajal väga palju postitusi ei tule, aga kuna meil oli plaanis Tarmoga teha siin ajakirjanduskriitika, või midagi taolist, blogi. Võtta kogu Eesti ajakirjandus ette aegajalt ja vaadata siit kaugemalt, Läänemaalt natuke rahulikuma pilguga nendele suurte lehtede teemakäsitlustele ja seal kriitikat tuleks kõvasti teha. Alates juba kriitikat toimetajana, siis oma toimetaja kogemuse pealt lugedes tekste, et kui palju on tegelikult halvasti toimetatud lugusid ja kui osavalt on teinekord head ideed ja mõtted ära peidetud loo teisejärguliste mõtete taha. Tundub, et toimetajad üleüldse viimastel aastatel nagu läinud halvemaks ajakirjanduses, paberlehtedes. Ma ei räägi *online* meediast üldse, et seal on asi päris hull, et jah vajaks nagu korrale kutsumist. Iseasi, kas see kellelegi korda läheks ja samas on see üsna suur töö, et sellepärast on nii vaevaline see ettevõtmine. Oma tööd on ka palju teha, et on jäänud see tegemata see blogi. Aga iial ei või teada, ma alustasin oma uudisteportaali tegemist, et võibolla kunagi saab mahti sinna ka üks meediakriitiline osa juurde tekitada, leida kaasautorid. Praegu ma saingi ka nõusoleku Daniel Vaarikuga, et ka tema Memokraadis ilmuvad lood on siis lubatud avaldada ka Läänlases, et oleks ka sellist pilku selles minu portaalil.

Seega siis blogid võiksid meediat läbipaistvamaks muuta?

Noh muidugi. Minu jaoks ajakirjanike blogindus võiks olla rohkem suunatud selle peale, et kuidas lood sünnivad ja mis lugude sündimisega on kaasnenu. On asju, mida ei saa rääkida avalikkusele, aga hästi palju on huvitavat materjali. Ma ise hakaksin oma blogisse mingil hetkel panema oma Lääne Elus tehtud autoriveerge, ehk siis aegajalt kirjutasin, kuidas ajakirjanduses elu käib ja ega siis tegelikult inimesed ei tea suurt midagi, lugejad, et kuidas see ajakirjaniku elu toimib ja mis seal telgitagustes toimub. Ma ei tea, et keegi teine oleks seda Eestis eriti teinud. Selle autoriveeru rubriigi Tallinnast tulles Lääne Ellu tõin ja nüüd on ta vaikselt hakanud välja surema, et võibolla ei ole häid mõtteid olnud, aga võibolla vahest peabki ennast sundima, et see on nagu bloginduse üks hea pool, et kui ajakirjanikud püüavad lugejaga suhelda, aga natuke teises keeles, mitte selles keeles, et sa helistad neile ja küsid mingeid küsimusi, on nad siis kriitilised või mitte. Ajakirjanikke nähakse nii vaenulike inimestena, et vahest on see lausa hirmuäratav, et kui eriti väikestes kohtades nüüd siin Haapsalus töötades ja Läänemaal liikudes ajakirjanikke peetakse nagu väga tähtsaks ja väga oluliseks inimeseks – neid kardetakse, nendesse suhtutakse olenevalt inimesest ja teemast. Mõni suhtub väga aupaklikult, alati tehakse kõik, püütakse teha kõik ette ja taha ära, mis on lausa natukene imelik ja võõras, et seda ei oleks üldse vaja teha. See näitabki, et me oleme nii võõrad lugejate jaoks, meie töö on nii läbipaistmatu nende jaoks, et nad ei kujuta seda endale

ette. Nad leiavadki, et see neljas võim on väga suur võim ja üks nad muidugi olegi, aga see ei kehti inimestega läbisaamise puhul. Vahest võib ka niisama rääkida ja südant puistata. Ei ole põhjust karta, et ajakirjanik paneb selle kõik kirja või lindistab või et paneb selle lehte, see on nagu väga levinud käitumine ei julgeta rääkida, et arvatakse, et see on järgmise päeva lehes või *online*'s. Selles mõttes ajakirjanikud võiksid jah lugejatega olla läbipaistvamad ja iseenda elust rääkida rohkem, et blogindus oleks selleks hea võimalus. Iseasi palju neid blogisid loetakse. Samas kui ajalehtede veebiväljaannetes ka enda töötajate blogisid reklaamitaks või pandaks viide, siis ehk leitakse ka tee nende blogide juurde, aga no ma ei tea, et väga paljud seda blogindust sellel põhjusel peaks. Võibolla räägitakse paari sõnaga, et täna oli raske päev, kohtusin selliste ja selliste inimestega ja üks ajas vihale ja sai nalja või räägitakse tühjust-tühjust, pigem nagu tavalistele sõpradele, et nad teaksid, kuidas sul läheb, millega sa täna päeva jooksul tegelesid. Sisulisest poolest räägitakse ikka vähe. Ongi siis välja kujunenud arvamusiidrid, kes seda teevad, aga vähe tehakse, tavaliselt ajakirjanikud teevad vähe.

Sellega seoses, kas sa oled äkki juhtunud lugema seda Vahur Kooritsa blogipostitust, kus ta kirjeldab siis seda Postimehes teemade valimist koosolekutel ja...

Jah, lugesin jah.

Kas Eestis üldse on sellist eneseregulatsiooni mehhanismi, et ütleme kui tehaksegi Postimehe selline kirjade eksperiment, mida manipuleeritakse, kas sellised asjad saaksid üldse teistmoodi välja tulla?

Oot sa mõtled nüüd eksperimenti, tuleta mulle meelde, mis...

Kooritsa blogipostitus, kus ta kirjutab, et taheti teha siis pealkirja saamiseks sellist eksperimenti, et võrrelda Eesti Posti ja Soome posti kirjade kohaletoimetamise aega ja siis oli toimetusel selline hüpotees, et nädalavahetusel kirjad üldse ei liigugi...

Mhm...

Eesti Postis, siis ta lõi seal lamenti, et ei ole nõus, noh siis lõpus mingil kujul see lugu ikkagi ilmus.

Jajah, jah nüüd mäletan väga hästi, et ja sa küsisid?

Ma küsisin, et kas sellist eneseregulatsiooni mehhanismi üldse on Eestis, et kui sellised asjad toimuvad, kas need saaksid üldse kuidagi välja tulla või oleks seda vaja?

Raske öelda, et see on mingil määral ikkagi see, et firma töötaja peaks ikka firma huvisid nii või teisiti omaniku huvisid kaitsma. Ta peab kaitsma selles mõttes, et mitte olema selline kahuriliha, et tegema kõike, mis sulle öeldakse. Selles mõttes Vahurist ma saan väga hästi aru, et kui ikka ta leidis, et see teema on mõttetü ja see ei vii mitte kuskile, et see on kunstlikult väljamõeldud uudis ja võibolla selline noh paanika õhutamise ilma asjata. Ma arvan, et ta tegi õigesti kui ta vastu hakkas ja see on väga õige, nii peaski käima, sest ajakirjanik on ju ise esimene sõel, kust sa läbi ei lase seda lollust. Ülemused võivad sulle ükskõik, mida ette kirjutada, aga kui sa ikka püüad talle selgeks teha, et selles ei ole uudist või see uudis on mingil põhjusel jama, mõttetü, ülespuhutud ja oskad seda ka ära põhjendada, siis oleks väga rumal seda lugejate ette lükata, et lahendad selle jõuga ära. Vahur käitus väga õigesti ja aga see, et kas see peaks välja tulema - ma ei oska öelda. Antud juhul mul ei olnud päris mõnus

seda lugeda. Ma ei arva, et Vahur oleks olnud teab, mis kibestunud, aga kindlasti oli ta noh pettunud oma ülemuste käitumises, et temaga niimoodi tehti. Kui tema oli see esimene sõel, mis lolluse lehest lugejate eest püüdis välja lükata või kõrvale lükata, siis pigem oleksid pidanud ülemused temasse hästi suhtuma, et leht ju ainult sellega võidab, et jama lehte ei satuks. Aga noh seal olid ilmselt muud põhjused, miks temaga niimoodi käituti. Teda ilmselt taheti lahti lasta või otsiti põhjust, aga noh kokkuvõtte oli see, et need tühjad lood ilmusid ja ma ei mäleta kui palju neid oli, kas neid oli üks või mitu, et see oli nagu halb. Aga mingil määral tuleb ikkagi omaniku ja peatoimetaja arvamusega ka arvestada. Vaat mul on olnud juhtumeid, kus toimetaja on keeldunud lugu, reporteri lugu toimetamast, kuna ta arvab, et see teema on nii mõttetu, et seda pole mõtet kajastada. See oli täiesti ennekuulmatu lugu, et kusjuures see lugu ei olnud mõttetu. Ta küll põhines anonüümsetele allikatele, aga see oli väga tundlik teema ja inimeste nimesid ei saanud avaldada, need olid meile loomulikult teada ja kõik, mis nad rääkisid oli tõsi, aga noh see oli selline situatsioon. Ja ma ei arva, et ma oleks pidanud sellest näiteks oma blogis kirjutama, et on erandlikke olukordi, kus sellised lood sünnivad ja kui reporteril on täielik kindlus, et info vastab tõele ja need inimesed on reaalselt eksisteerivad ja kui toimetuse juhataja reporteri käest küsib ja saab teada, et kes need inimesed on. Ta võib talle need avaldada, parem on. Üldiselt avaldatakse, sest minul kui toimetuse juhatajal oleks ju ka keeruline. Ma usun reporterit, aga ma tahan kindel olla, et tegemist ei ole valeinfoga, et hiljem ei tuleks probleeme aga ma ei arva, et sellest peaks kõva häälega näiteks oma blogis peensusteni lahti arutama. On mõned asjad, mis võiksid jääda meie teada, ajakirjanike teada, aga vaat see väga täpset juhtumit tuleb teada või arvestada. Kooritsa puhul see oli natuke teine situatsioon, ta oli juba selleks ajaks ju Postimehest lahti lastud, kui ta sellest kirjutas, et see on väga teine *case*. Kui ta oleks olnud seal alles, siis ta ei oleks seda ilmselt kirjutanud ju. Kui ta oleks sellest kirjutanud, ta oleks kirjutanud sellest väga pehmes vormis ja see ei oleks tekitanud ka sellist vibratsiooni nagu kolleegide seas, ükskõik kas Postimehest või teiste ajakirjanike seas. Aga noh mingil määral ikka tuleb kajastada toimetuse siseelu, et see on väga positiivne ja see teeb lugu palju puhtamaks lugejate ja ajakirjanike vahel.

Siis oleks mingil määral seda vaja, et professionaalne ajakirjandus saaks siis oma kvaliteedi valvamiseks nii-öelda valvekoera ajakirjanike blogide näol? Või võiks see toimida?

Võiks toimida küll jah, et ma ei mäleta kunagi Priit Hõbemägi pidas ka blogi, aga ma ei mäleta, mis sai. Minu meelest enam ta seda ei pea. Siin ma nüüd kuu või millalgi tagasi vaatasin, et seal ei olnud postitusi, et minu meelest tema nagu seda natukene kandis edasi ka seda rolli, et valgustas meedia poolt, sisemist poolt, aga enam ma ei tea, et seda keegi teeks päris sellisel moel. Just võibolla olekski kõige õigem, kui seda tööd teeksid, kas siis just sellised toimetajad või toimetuse juhid või siis lausa peatoimetajad, et see oleks äärmiselt huvitav teada saada, mis maailmas, lehemaailmas toimub, meediamaailmas. Reporterid loomulikult ka võivad kirjutada, aga ütleme selline natukene keskastme juhtide või päris suurte ülemuste, lehejuhtide sõnadel oleks natuke rohkem kaalu ja peale selle nendeni jõuab hästi palju infot. Kui üks reporter kirjutab võibolla omast päeval tehtud loost või palju nad siis ikka neid lugusid teevad, suurtes lehtedes tehakse üsna vähe, kirjutatakse üsna vähe artikleid päeva jooksul. Väikestes lehtedes tehakse palju rohkem, aga ütleme toimetuse juhatajani jõuavad kõik lood, et noh mida reporterid kirjutanud ja toimetajad peavad toimetama kümneid lugusid päevas ja võibolla oleks huvitav kui nemad rohkem selle läbipaistvuse tekitamise ja toimetuse töö üle arutlemisega tegeleksid.

See võiks siis olla iga väljaande enda juures, et nagu siis toimetaja võtab sõna?

Jah muidugi võiks. See on loll võrdlus, aga selline, et ta ei peaks olema midagi üks-ühele midagi sarnast ja muidugi ta võiks olla kvaliteetsem ja läbimõeldum, aga üks selline „Seks ja linn“ stiilis blogipidaja, mis nimi tal ka seal ei olnud, ma enam ei mäleta, et kes räägib sisuliselt oma elust, aga läbi oma sõprade. Aga samas lahkab üsna tõsiseid probleeme, et see võiks olla ka lehes, et sama sellist käsitlust saaks täitsa vabalt kasutada, et sa võtad mingi selge probleemi, see ei pea olema iga päev, ütleme nädalas võtad teemaks ühe probleemi ja kirjutad nädala jooksul oma mõtted kokku ja repliigid, mida sa toimetuses kuuled ja kuidas neid toimetuse koosolekul arutletakse. Ega siis näiteks juhtkirja arutamine, juhtkirja mõtte kooskõlastamine kogu toimetuse juhatajatega, noh seal kuuleb huvitavaid asju, et mõttekäigud on äärmiselt huvitavad. Seal ühtset tõde ju polegi. Valitakse välja see juhtkirja kirjutaja, kes jääb ju enamuses ajalehtedes anonüümseks, et tema omast peast lisab oma mõtted ja tal on oma originaalsus, aga üldine lehe seisukoht peab olema ka seal kajastatud ja see pannakse ka paika suurel koosolekul ja neid mõtteid võiks küll ütleme pisut tsenseeritult või üldistavalt ju edasi anda. Ma ei leia, et see oleks häbiasi, kui lugejad saaksid teada, kuidas selle mõtteni jõuti, mida juhtkiri kannab. Kõigi inimeste seas või gruppide seas on igasuguseid arvamused, et on natukene radikaalsemaid, on täielikult vasakpoolsed, parempoolsed – kõiki – tsentriste. See on kõik toimetuse liikmete seas esindatud ja ühe juhtkirja kokkupanek või isegi mõne muu arvamuse kokkupanek toimetuse koosolekul või teemade läbi arutamine on alati nende inimeste mõtete selline laad ja vahel on ikka tulised vaidlused. Päevalehest ma mäletan küll, et ikka anti nii, mis kole minna. Oli inimesi, kes keeldusid. Kui valiti välja näiteks inimene, kes võiks juhtkirja kirjutada, siis võis täitsa juhtuda, et selle arutelu käigus ta keeldus kirjutamast, sest ta leidis, et ta ei suuda kirjutada sellist juhtkirja nagu üldsus arvas ja see on tema õigus loomulikult. Et noh selles mõttes minule näiteks meeldivad, kui juhtkirjad on allkirjastatud, et olgu ta juhtkiri. Ta on küll otseselt lehe juhtkiri, aga siiski see on ühe inimese kirjutatud, et mulle meeldivad. Lääne Elus me tegime ka ühena esimestest Eesti ajakirjanduses vist paaril lehel on või ühel maakonnalehel. Ma ei mäleta, millel aga on juhtkiri isikuline, et me ka räägime sellest teemast enne, aga üldiselt ikkagi lugeja võiks teada, kes selle kirjutab, sest et igal kirjutajal on oma teatud stiil ja oma mõtted tulevad sinna niikuinii juurde, et olgu ta siis pigem ausalt nime all.

Aga mis need objektiivsed põhjused võivad olla, mis näiteks räägiksid vastu toimetuse blogile, kus siis saaksid sellised põnevad asjad tuua avalikkuse ette?

Mul ei löö praegu sellist kohe ette, et võib tekkida omanikega näiteks vastukõlasid nii-öelda, et omanikke on ju igasuguseid. Omanikke, kes suunavad lehe tegemist mõnikord natuke ka liiga palju. Mulle on alati tundunud, et Postimehes on olnud aegade jooksul, ma ei tea, kas enam, aga aegade jooksul seda lehe suunamist suhteliselt palju, et eriti väga sellist kriitiliste ja poliitiliste teemade puhul. On olnud ka Päevalehes seda mingil määral, aga see ei ole käsu vormis olnud, et on tulnud postkasti mõnelt tähtsalt mehelt kiri, et homses lehes võiks olla üks selline lugu, et mul on infot selle või teise asja kohta, et kui see nüüd tõele vastab, siis võiks see homses lehes olla. Üldiselt on niimoodi läinud, et õnneks või kahjuks need vihjed ei ole tõele vastanud, vähemalt need, mis on minu postkasti kukkunud ja neist pole lood saanud. Aga ma näen, et kui blogipidamises ongi see, et sa lähed võibolla ajakirjanikuna või toimetajana või toimetuse juhatajana või lausa peatoimetajana lähed oma mõtetega omaniku suhtes kuidagi liiga kriitiliseks, siis võib juhtuda, et seda mainitakse. Aga ma ei saa rääkida ühestki konkreetsest juhtumist, sest ma ei tea. Samas noh Lääne Elus on mul olnud konkreetset ma pean mingil määral ka blogipidamiseks seda, et ma Lääne Elus olles, vastasin Lääne Elu veebilehes kommentaaridele, et selgitasin asju. See on ka mingil määral

blogipidamine ja lugejatega suhtlemine ja toimetuse töö läbipaistvaks muutmine, et ma arvan, et see on väga hea, et seda võiksid teha tegelikult kõik toimetused. See kutsub inimesi korraks ja samas sa ka saad seal neile öelda, et ärge seal solvake ja ärge möllake ja selgitad asjad ära, et see hoiab kommentaariumi kvaliteeti ja paneb inimesi edasi mõtlema. Tihtipeale inimesed lähevad kommentaariumites lukku, ehk nad hakkavad mingi täiesti kõrvalise teema ja mõttetu teema üle jahuma, mis ei vii mitte kuskile, mis lõpuks ei ole seotud selle loo mõttega, mida nad kommenteerivad ja nad lähevad isiklikuks ja lähevadki isikute keskseks. Nad hakkavad inimesi kritiseerima, unustades ära, miks nad alustasid selle loo kommenteerimist. Ma leian, et see on ka nagu osaliselt blogi ja seda võiksid toimetajad või isegi loo autorid teha, et mina tegin seda, olen siiaaani teinud, enam ei tee, aga ikka umbes nii aasta jagu. Ja siis juhtus niimoodi, et minu lehe omanik, üks omanikest teatas mulle ühel päeval, et talle ei meeldi, et ma kommenteerin oma nime all, mis on nagu hämmastav. Ma olen võidelnud Lääne Elus üsna kõvasti selle vastu, et anonüümsed kommentaarid kaoksid ära ja solvangud kaoksid ära, et inimesed julgeksid kirjutada oma nime all ja osad ongi hakanud kirjutama ja siis teatab mulle lehe omanik, et see ei ole õige mõte, et see on kuidagi talle ei meeldi.

Lihtsalt ongi põhjus see, et lihtsalt ei meeldi?

Jah, et see nagu ei sobi. See jäi mulle selgusetuks miks, sest et vastupidi see nagu tegi asja kvaliteetsemaks ja see oli positiivne ja tulemus oli ka positiivne – kommentaarium muutus puhtamaks ja huvitavamaks. Eks ma siis korraks lõpetasin aga alustasin uuesti, et oma nime all loomulikult. See töötas ja minu jaoks on see mingil määral blogi ja see on ajakirjanduse läbipaistvamaks muutmine, kui toimetajad ja reporterid või siis peatoimetaja lugejatega suhtleb. Lääne Elus ei ole seda, veebiküljel ei ole seda muud võimalust, et ongi siis ainult see võimalus, kui sa kirjutad mingite asjade põhjad ja siis hiljem autoriveeru või kommentaari ja see jõuab Internetti aga üldiselt me Internetti Lääne Elus oma selle lehekülje veidruse või piirangute tõttu ei saa ja ei pane arvamused sinna. Ta on lihtsalt natuke ajale jalgu jäänud, ja sinna pole midagi parata. Samas Facebook 'is sama moodi, et ma suhtlesin lugejatega, need kes olid Lääne Elu sõbraks ennast pannud ja neid oli päris palju ja panin leheküljed ülesse pdf-id ja eks seal sai ka ju vaieldud ja räägitud, kuigi seal kah väga suureks vaidluseks ei läinud.

Aga siis võib öelda, et täna trükimeedia väljaannete töö avalikkuse jaoks ei ole piisavalt läbipaistev Eestis?

Ei ole muidugi, see on vägagi kinnine lugejate jaoks, et ikka väga kinnine. Ma ei oskagi öelda, mis see kinnine tähendab, aga noh juba alates sellest, et lugejad ei käi enam toimetustes. Tõsiselt, ma nägin Päevalehes, kuidas see varem oli nii, et ajakirjanikule loomulikult see ei meeldi, kui iga lugeja võib sul astuda toimetuse uksest sisse ja tulla sinu juurde ja sinuga juttu rääkida, aga noh vanasti siin mingid aastad tagasi, kui toimetuse enda ruumid olid teistsugused ja sisuliselt oli seda võimalik teha, sest teisi ei olnud, sekretäre ja neid, kes neid lugejaid peatavad. Inimesed tulidki toimetusse sisse või siis võibolla kuskil see sekretär oli aga tihtipeale ta ei istunud ka laua taga ja lugejad pääsesid läbi, et seda peeti nagu väga halvaks. Halvaks sellepärast, et inimesed vahest tulid nagu kaebama ja ajakirjanikud ei tahtnud nendega suhelda, nad segasid. See on väga vale, et enam ei käia toimetustes, väga harva käiakse. Maakonnalehed on selles mõttes erand, et seal käiakse palju rohkem. Nädalas ikka kümned inimesed käivad. Ma tean mingi paari inimest Haapsalust, keda meie sekretärid eest toast ei lasknud läbi, aga noh seal oli tegemist ka vaimse hälbega ja nad kuulasid selle asemel nad ise ära, aga üldiselt kõik inimesed saavad peatoimetaja laua äärde või ükskõik, kelle ajakirjaniku laua äärde ja see on ka lugejatega suhtlemine. Tihtipeale arutab ju asjad

läbi, et kui neil on näiteks oma kirjutatud arvamyslugu või mõni artikkel mälupulga peal kaasas ja mõni toob veel paberi peal kirjutatuna, et siis saame need ju läbi lugeda ja vaadata, mis on vead ja et nad saaksid vastukaja. Ja on suur hulk inimesi, eriti vanemaid inimesi, kes ei tunne arvutit ja kirjutavad käsitsi ja nad toovadki nad käsitsi ja nad saadavad kirju ja see on võibolla veider, et seda veel tehakse, aga tehakse ja see on suhtlusvorm ja see muudab läbipaistvamaks ka toimetuse enda tööd. Sa näed inimest, kes sellest asjast kirjutab, sa suhtled temaga, sa näed, et ta ei ole mingi hull inimene, hull ajakirjanik, kes ainult kõmule mõtleb ja mingi ainult kriitiliselt tahab sulle ära teha, mida alati väga tihti ajakirjanikest arvatakse. Selline käitumine muudaks tegelikult toimetuse tööd läbipaistvamaks küll, kui inimesed pääseksid ka jutule, aga loomulikult see on tüütu ajakirjaniku jaoks, aga ma ei saa aru, miks peaks ajakirjaniku elu olema lihtne ja ma ei leia, et suurte päevalehtede toimetustes tehtav töö oleks nii pingeline praegusel ajal. No võibolla nüüd on juba läinud, et inimesi on vähemaks jäänud, aga inimestega kokkusaamine on ka läbipaistvuse suurendamine. Maakonnalehtedes on asi teistmoodi, meie lehes küll oli. Lääne Elus tunduvalt rohkem pead sa kirjutama, rohkem pead sa suhtlema, rohkem pead sa toimetusest väljas käima ja see on osa läbipaistvusest. See on ka osaliselt blogipidamine jah.

Rääkides ajakirjanduse eneseregulatsioonist, millised organid sinu arust kõige efektiivsemini toimivad Eestis? Ütleme, mis siis sunnib ajakirjanikke vastutust võtma?

No eks see Pressinõukogu praegu on ikkagi. Ma usun, et iga ajakirjaniku jaoks on vastik, kui tuleb Pressinõukogust otsus, et sa oled eksinud mingi eetilise või õigusliku nüansi vastu, et ega see meeldiv ei ole. Eks ta muidugi sunnib ja ta sunnib lausa niimoodi, et meid, mind on ka sundinud mõtlema vot selle peale, et isegi kui on kellegi inimese saadetud arvamyslugu ja seal on mõne teise inimese vastu nagu kriitiline või mingisuguse süsteemi osa vastu või asutuse vastu antud kriitiline, kui vanasti pandi see lehte, sest ta on arvamyslugu. Inimene on oma nime all ja pildiga seda arvanud, et leht nagu justkui vastutaks, et nüüd seda enam ei ole. Konkreetselt Lääne Elu puhul on olemas *case* Pressinõukogus, kus me jäime sellepärast süüdi, see on küll olnud aastaid tagasi, et ma ei mäleta neid nüansse, mind ei olnud siis veel Lääne Elus. Aga see on alati see koht, see otsus, mis on meeles, siis kui mõni kiri sulle saabub või selline arvamyslugu tuleb, kus inimene on kedagi süüdistanud ja siis tulebki see meelde, et ahhaa on olemas konkreetne *case*, et kaevati Pressinõukogusse ja Pressinõukogu leidis, et ma oleks pidanud talle andma sellel samal leheküljel teisele inimesele ka sõna. Sellised asjad reguleerivad loomulikult, et ta hoiab ikka vaikselt ora tagumikus, see on hea.

Kas Pressinõukogu kõrvale on üldse midagi tõsta?

Ei no tavaline kohus alati, aga vaat tavaline inimene ei kaeba sind kohtusse, ajalehte kohtusse. Nüüd seoses nende uute seadustega peab, nii-nimetatud Langi seadustega, et peaks ju olema need ka, kutsuma ikka ajakirjanikke mõtlema enne kui ütled, aga ega nüüd nii hullud need asjad ka ei ole. Lihtsalt seadustega on nii, et need värsked seaduse uuendused annavad võimaluse minu meelest isegi mõnda lehte põhja lasta, kui vastaseks satub olema väga võimukas, väga rikas ja väga agar äriimees või mõni poliitik. Selle kohtupidamisega ongi see, et tavalisele inimesele on see ikkagi väljaminek, see on üks suur tüütu tegemine, see on stiilis riigilõivude maksmine ja võtab sult kuid aega enne, kui mingi otsus tuleb, võibolla isegi aastaid, kui veel vastu või edasi kaevatakse või midagi taolist tehakse. Sellepärast tavalised inimesed ei vali seda kohtuteed ja nagu tundub, et ajakirjandus väga ei karda ka, aga kedagi muud ma küll ei näe, et see ma ei kujuta ette, mis võiks olla see, mis seda eneseregulatsiooni nagu paremini suunaks või hirmutaks ajakirjandust, et nad käituks teistmoodi. Ma ei arva, et nüüd olekski vaja teab mis erilist teistmoodi käituda, aga mingi pinge võiks olla ju koguaeg

olemas, et võib minna ka teistmoodi, kui ajakirjanikud arvavad ja lehe omanikud või peatoimetaja.

Mis suurusjärku võiks panna meediakriitilised või ajakirjanike blogid, et kas neid üldse võiks nii-öelda nagu võtta siis aruandekohustuse mehhanismina. Ütleme, et keegi kardaks, et tema lugu võetakse pilbasteks ja tehakse kriitikat?

Ei praegu ei ole sihukest vist, vot võimalik on see, et ma ei ole kursis ju kõikide blogidega, et noh muidugi ei ole, mitte võibolla, vaid kindlasti ei ole, aga näiteks täna postitas, oli vist täna või eile Daniel Vaarik, Veerpalu ja ajakirjanduse teemal uue postituse. Minu meelest väga õiged küsimused olid tal esitatud seal ja õiged kahtlused või ka sellised tunded, et võibolla tema ongi natukene siin valvekoer. Rohkem mul ette ei tule, et võib ju öelda, et siin Anvar Samost Twitter 'is säutsub, et üks või teine asi, mingi pealkiri oli nii või naa või üks tema on ka natuke minu jaoks selles mõttes lapsesuu, et kuigi ta loomulikult seda ei ole, ta on väga tark ja professionaalne ajakirjanik, aga tal on väga selgelt väljakujunenud oma arvamus, aga noh ega siin rohkemat ei ole. Et ma ei tea, et kedagi oleks, kes võtaks loo tükkideks, selliseid võiks küll olla lausa minu meelest kasvõi Eesti Ajalehtede Liit võiks selle peale mõelda, et kasvõi palgata üks selline inimene, et miks ta ei võiks olla, see on ju väga-väga hea. Sisuliselt on see ülikooli hariduse jätkamine, et sul on üks õppejõud, kes su tööd kritiseerib ja arutleb, mis läks valesti ja annab sulle võimaluse järgmine kord parandada, aga ma ei näe praegu ühtegi sellist kirjutajat, kes nii käituks või teeks. See oli meil Tarmoga plaanis just see oli selle asja mõte, aga me jälle ei jõudnud selleni või ma ei tea, kas me jõuamegi. Vahest lihtsalt haarad kahe käega peast kinni ja mõtled, mida see reporter või see toimetaja või toimetuse juhataja küll tegi, et ta sihukese loo lehte laskis, aga mis seal enam teha, see on ju kivisse raiutud juba.

Kas väljaanne ajakirjanike blogimist soodustama peaks?

Ma ei tea, mis see soodustamine tähendab. Kuidas sa ikka seda soodustad, et sa kas sa tahad seda teha või ei taha, aga...

Takka kihutama ajakirjanikke, et noh blogige ja tehke...

Jajah, noh võiks ju jah, et miks mitte, aga see võibolla tekitab ütleme siis suurtes ülemustes või omanikes ebamugavust. Ma ei arva, et nad väga tahaksid, et ajakirjanikud kirjutaksid lehe sise-elust. Ma ei leia, et nad oleks sellest huvitatud. Pigem kardavad seda, kui kardavad. No kartuseks ei saa vist nimetada, aga see on ebamugavustunne, et äkki midagi öeldakse ülearust ja siis tekivad probleemid onju, aga siis sa pead ju neid üle igaksjuhuks vaatama ega siis kui nad hakkavad ju neid kontrollima, see ei ole ka ju niisama lihtne. Kui kõik ajakirjanikud kirjutaksid oma tööst, siis see tekitab hulga probleeme omaniku jaoks, et ajakirjanikul see õigus ju on, aga üks teatud ärietika on ju ka olemas ja on ka teatud selline klikitunne, et kas sa pead ikka kõigest rääkima, et see ongi sihuke tunde küsimus. Osad ajakirjanikud oskavad seda kirja panna niimoodi, et ei puuduta ja võibolla ei lähe konflikti omanikega või ülemustega, aga noh sa ei saa ju kõigi eest pead anda, et nad selle asemel võiks võibolla leida toimetusest ühe inimese, kes seda teeb, kes on selge mõtlemisega ja oskab ennast hästi väljendada ja jagab ka toimetuse siseelu ja teab mis on hea ja mis ei ole, et ei läheks omaniku huvidega vastuollu. Võibolla toimetused võiksid selle peale mõelda. Aga kindlasti ma arvan, et Ajalehtede Liit või Ajakirjanike Liit, miks ei võiks lausa palka maksta ühele inimesele, kes aegajalt võtab ajalehed ette ja ei pea ju tegema padulaviinina sellist üldist kriitikat, et kui midagi jääb silma, mis sind häirib, siis tuleb kritiseerida ja analüüsida ja kindlasti ka öelda,

kuidas teha paremini, mitte ainult kritiseerida. See ei ole ka päris õige, kui sa ainult sopaga üle viskad. Aga ma ei tea lehti on ju meil palju, enamusi siin küll praegu hingitsevad, maakonnalehtedel väga hästi just ei lähe ja suurtest lehtedest ju läheb, kuidas neil läheb. Mõnel läheb väga hästi, mõnel ei lähe üldse mitte kuidagi, et kas keegi oleks nõus selle arvelt natukene rohkem liikmesmaksu maksma Ajalehtede Liidule, et üks kriitik tööle võtta. Ma kahtlen selles, et nad seda tahavad teha. Esiteks kulutus ja teiseks üks kardetakse ju kriitikat ka, et samas on see värskendav ja samas on see edasiviiv, kui keegi viitsib sulle nagu teist või kolmandat pilku kõrvalt peale heita ja ma ei usu, et ajalehed selleks valmis on või võibolla nad on valmis, aga pigem, kui see veel läheb nendele midagi maksma, siis nad pigem loobuvad sellest.

Suuremad väljaanded, ütleme Postimees, Eesti Päevaleht, Äripäev – neil on ka oma ajakirjanike blogid sinna lingitud, noh Äripäeval on Hundimägi, Eesti Päevalehel on Piirsalu...

Mhm...

...kas majanduslikust aspektist võivad need väljaanded kasulikud olla?

Jajaa, muidugi on. Piirsalu noh ma olen Piirsalu blogiga väga kursis, et loomulikult on. Ta ju paneb sinna väga palju infot, mis lehte ei jõua, sest et leht ei ole kummist, aga tema blogi on kummist ja kõik see, mis lehest on välja lühendatud või lihtsalt on väga palju intervjuusid või lugusid, mis ei ole kunagi lehte jõudnud. Mitte väga palju, aga ikka on mõned, et see kindlasti aitab kaasa ja see kinnitab nagu inimesi sellega lehe külge. Minu meelest Jaanus ongi Eesti Päevalehe selles mõttes projekt väga hea, et ta on kõige kallim blogi, mida saab üks ajaleht endale lubada. Ta on vaata, et siin kohati kallim, kui mitme-mitme inimese ülalpidamine, kes töötavad Tallinnas, et kõik tema elamiskulud ja reisirid ja see on väga kallis, aga kui leht arvab, et see toob kasu, kvaliteeti, mida ta kahlemata teeb, siis jumala eest annaks, et sihukesi inimesi oleks rohkem ja selliseid ajalehti oleks rohkem, kes nui neljaks hoiaksid inimesi lähivälismaal või ükskõik kus. Pigem lähivälismaal ja oleks lehega selgelt seotud, et neid ei võetaks kui eraldi blogijaid vaid võetaks kui lehe ajakirjanikke. Et Äripäeva blogisid ma ei ole lugenud. Äripäeva teemadel ei ole väga selge ja igapäevane jälgija ja toimetuse elu on kah natuke teistmoodi minu jaoks kui teistes toimetustes, et aga jah muidugi toob kasu see, kui blogija on konkreetse lehekülje külge poogitud, et saadakse aru, et on just selle lehe ajakirjanik, aga vot ma ei oska öelda, mis nad teised seal kirjutavad, väga ei loe neid.

Lõpetuseks, kas blogidel on, võrreldes ülejäänud trükimeediaga mingeid märkimisväärseid puudusi ka, mida välja tuua?

Noh ei tea, muidugi on. Mingi väike tsensuur on alati hea, ma mõtlen siin sellist toimetaja tsensuuri, et on teatud asjad, millest sa ise ei märka, millest ei pruugi rääkida või mida pruugib öelda natuke pehmelt või teistmoodi. Blogijatel see puudub ja see ei ole tsensuur, aga see on lihtsalt teise pilgu heitmine ja sellest teada andmine reporterile, aga ma ei tea, mis seal puudused. Teda on ju lihtne teha ja kui inimestele on õhtuti aega või ma ei tea, millal inimesed kirjutavad, nädalavahetuseti või õhtuti oma blogisid, et mina tegin seda tavaliselt õhtuti. Et mis seal ikka – selged mõtted ja mure on hinge peal, siis tuleb kirja panna, et mis seal ikka keerulist. Miinust ma ei oska öelda. Mis seal ikka miinuseid on. Kulused sul ju ei ole, kui inimesel on midagi öelda, et vana Juhan Peegli tõde, et kui ikka ei ole midagi öelda, siis ära kirjuta. Et loo välja mõtlemine või nui neljaks mingist temast loo kirjutamine ei vii sihile, et see ei ole see, mille peale klikata, et see kus lehes pilk pikemalt peale jääb. Selle

tunneb ära, kas lool on sisu või ei ole, et kas ajakirjanikul oli midagi öelda või ei olnud, aga blogi on lihtne pidada ja ikka toimetused võiksid selle peale mõelda küll, et mõnda inimest aidata, et ta kirjutaks.

4.5. Priit Hõbemägi

Intervjuu soovile vastust andes oli Eesti Ekspressi peatoimetaja.

Saatsin kvalitatiivintervjuu kava (vt. Lisa 2), millele saabus järgnev vastus.

Tere, vastan sulle lühidalt:

ma ei loe ajakirjanike blogisid. Sel pole mõtet, sest kui ajakirjaniku blogi on huvitavam kui tema artiklid lehes, siis tekib küsimus, et miks see nii on. Palka makstakse heade lugude kirjutamise, mitte blogimise eest. Oli aeg, kui nende pidamist toimetustes soositi ja tehti isegi jõuga, sest loodeti, et need toovad ajalehe veebiküljele lisaks lugejaid. Kuid ajakirjanike blogid osutusid väga ebahuvitavaks lugejatele. Ja pole mõtet teha asju, mida ei loeta. Parem keskenduda heade lugude kirjutamisele. Blogid tervikuna on juba taanduv nähtus.

Sotsiaalmeedia - Facebook ja Twitter on nende rolli üle võtnud. Ajakirjanikud tegutsevad aktiivselt mõlemas. Seal on vihjed ja arvamused kokkusurutud, ja piisaval kujul. Pikki heietusi polegi vaja. Ise lõpetasin blogimise, sest see kaotas mõtte. Blogija hakkab tegutsema oma lugejate huvides ja muutub nende teenindajaks. Vastu ei saa aga midagi, aega kulub palju. Ajakirjanike blogidel on nii vähe lugejaid, et neid pole võimalik Eestis majanduslikult edukaks muuta. Kui muidugi mõni sponsor oma tuge ei paku. Rohkem pole mul küll midagi sel teemal öelda.

Terv,

Priit

4.6. Merit Kopli

Postimehe peatoimetaja.

Intervjuu soovist teada antud meili teel, misjärel saabus alljärgnev vastus.

Tere,

ma ei tunne end selles valdkonnas kuigi asjatundlikult. Loen aeg-ajalt blogisid, aga mitte regulaarselt ja ma ei oska üldistusi teha. Seega poleks aus, kui blogisid hindama hakkaksin.

Pean olema kursis miljoni asjaga ja paratamatult tegelen vaid olulisega. Suurem osa blogisid pole veel sel tasemel, et neile aega raiskaksin.

Loodetavasti leiate mõne teemaga paremini kursis oleva inimese.

Parimat soovides

Merit Kopli

Lisa 5: Vahur Kooritsa blogipostitus

Alljärgnevalt endise Postimehe ajakirjaniku Vahur Kooritsa blogipostitus (<http://vahurkoorits.blogspot.com/2011/01/kuidas-postimehest-kinga-saada-ja-muid.html>), kus ta kirjeldab toimetuse siseseid protsesse. Antud artikli alusel palusin kõigil intervjueeritavatel vastata täiendavatele küsimustele.

Kuidas Postimehest kinga saada ja muid lugusid ajakirjandusest

Ma alustasin Postimehes Eesti uudiste reporterina tööd 2006. aprillis, omades eelnevalt vaid üsna vähest ajakirjanduskogemust. Töö oli tollal hilisemaga võrreldes lihtne, aga kurnav. Igal hommikul pidi olema valmis teema, millega päeval tegeleda ja kui omal teemat polnud, siis mõtles uudistetoimetuse juhataja sulle teema välja. Üldiselt oli mõistlik ise mingi teema välja mõelda, kasvõi kõige igavam, sest uudistejuhtide pakutavad teemad olid reeglina veel jubedamad kui ükskõik mis, mida reporter ise suutis välja mõelda. Just teemade otsimine võttis suurema osa ajast ja oli alati suurim peavalu.

Kui töö juba vähegi käpas oli, siis tuli oma lugu samal päeval ka ära lõpetada ehk töö tempoks oli lugu päevas. Ma kirjutasin tol ajal umbes 4-5 lugu nädalas. Samas ei pidanud tollal veel kuigi oluliselt arvestama onlainiga, mistõttu kui päeva peale midagi juhtus, siis see teema oli uudistetoimetuse oma ja sellega sai tegelema hakata. Ja midagi juhtus päeva peale ikka üsna tihti.

Elu oli ilus ja mulle hakkas mu töö üsna pea meeldima. Mulle meeldis võimalus tegeleda pidevalt uute asjadega, õppida pidevalt midagi juurde ning reisida nii Eestis kui välismaal. Ka sotsiaalselt oli aasta 2007 toimetuses väga lahe aeg, kui käidi koos pargis lõunat söömas, õhtul kõrtsis ja aegajalt toimusid toimetuses väga rajud peod. Palgad polnud suured, aga raha oli kõigil palju.

Umbes 2008 aasta alguseks olid aga juba päris kõvaks kasvanud lugejate kaebused, et lehest pole midagi uut lugeda, sest seal on vaid eelmise päeva onlaini uudised. Just see kaebus on

Eesti ajalehtede praeguse kriisi peamine põhjus, kuigi majanduskriis annab ka sellele oma osa.

Esiolgu armastasid ülemused selle peale tuua eeskujuks Eesti Ekspressi, mis tegi peamiselt uurivaid- ja taustalugusid, mitte aga tavalisi uudiseid. Ent Ekspress on viimasel ajal väga kõvasti lugejaid kaotanud, mistõttu polnud selge, kas see on ikka tuleviku tee.

Eelmisel aastal käis peatoimetaja Merit Kopli ühel ajalehtede konverentsil, kus lehejuhid kurtsid oma rasket elu ja rääkisid allakäigust, ent oli ka mõningaid edulugusid. Peatoimetajale meeldis ühe Skandinaavia lehe lähenemine, mille tutvustamiseks tehti meile ka üks koosolek. Kopli rääkis seal, et see leht (mille nime ma ei mäleta) vältis allakäiku kahel moel. Esiteks planeeriti lugusid väga pikalt ette ja igaks päevaks tehti üks korralik lugu, mis polnud eilse päeva uudis. Teiseks ei pandud kunagi esiküljele põhiillustratsiooniks ega põhiuudiseks eilset teemat, vaid üsna tihti pandigi see pikemalt planeeritud lugu.

Postimehes hakati kohe sellest eeskujule võtma, iga nädal tehti koosolekuid, et arutada pikemaid teemasid, mille tegemiseks oleks rohkem aega antud. Samas jäeti täiesti tähelepanute teine osa, ehk esiküljele jäi ikka eilne teema. Nimelt on Postimehes juba mõnda aega esikülje põhikujunduses põhipilt eristatud peamisest teemast, sest kõige huvitavam teema ei tooda tihti kõige huvitavamat fotot. Esiküljele pannakse seetõttu siiani eilse päeva kõige parem foto, ent selle probleemiks ongi just, et paljud on sama asja juba eile onlainis või teleris näinud. Minu teada ei jõudnud Postimehe juhtkond kunagi nii kaugemale, et nad oleksid reformi teise osaga ka valmis saanud ehk proovinud praktikas katsetada eilse foto esiküljelt väljaviskamist. Igatahes reporteriteni ei jõudnud kunagi teave, et nad peaksid lisaks loo illustratsioonile muretsema ka esikülje illustratsiooni. Iseenesest oleks see olnud tehtav, kui seda oleks nõutud ja antud ka vajalik aeg.

Pikkade lugude tegemist ja selleks reporteritele aja andmist oli Postimehes ka varem proovitud ja see oli alati läbi kukkunud, ent kõik mõistsid probleemi ja hakkasid asjaga pihta. Mulle pikad teemad istusid, sest ma kirjutasin niikuinii paljudel eri teemadel ning pikad lood võimaldasid tegeleda ka asjadega, mis mulle meeldisid, näiteks statistika. Ent mõned teised inimesed kurtsid, et teemade leidmine on keeruline. Nimelt teeb järjest suurema osa päeva peale juhtuvatest ja ka ette teada sündmustest ära onlain toimetuse. Klassikaliselt teevad

taustalugusid ja analüüse aga samad ajakirjanikud, kes kirjutavad sel teemal uudiseid. Uudiste lahutamine taustalugudest ja analüüsides on seega suhteliselt ebaloomulik, sest ajakirjanik õpib teemat kõige paremini tundma sellest uudiseid kirjutades.

Pikkade lugude tegemise vaimustus lõppes sel sügisel aga peamiselt ühel teisel põhjusel, nimelt tekkis järjest rohkem olukordi, kus uudistajuhil oli lõuna ajal ees tühi lehekülg, kuhu tuli kiirelt valmis mõelda ja ära kirjutada mingi lugu. Ja nii oldi üsna kiirelt tagasi aastas 2006, kus teha tuli tihti lugu päevas. Ent erinevalt aastast 2006 ei saanud kasutada onlaini teemasid. Neid küll trükiti ka ära, ent neist ei piisanud, sest reportereid oli lihtsalt nii palju vähemaks jäänud. Pikad taustalood ja analüüsid tahavad rohkem tööjõudu kui uudised, rääkimata sellest, et see esitab ka ajakirjanike elukogemusele ja kirjutamisoskusele suuremaid nõudmisi. Nii Postimees kui Päevaleht on sellele praegu vastanud sellega, et lehe põhilugudeks tõstetakse täiesti marginaalseid teemasid vaid sellepärast, et need pole veel onlainis käinud.

Ent taustalood ja analüüsid eeldavad ka hoopis teistsugust tööstiili, mis muu hulgas tähendab ka ajakirjanikule suurema kirjutamisvabaduse andmist. 2010 kevadel pälvis mu tähelepanu üks toimetaja, kes mu lugusid vastu võttes küsis pidevalt, et kas ma tegin uudise või analüüsi. Ma ei saanud sellest küsimusest aru, kuni ma üks päev küsisin, et milles asi. Toimetaja vastas, et peatoimetaja kurtvat, et ma kirjutun uudistesse suvaliselt oma arvamust sisse ja ei viita allikatele.

Väide, et ajakirjanik kirjutab oma mõtteid uudise pähe on ajakirjanikule väga tõsine solvang, mistõttu ma läksin kohe Kopli kabinetti ja küsisin, et mis värk on? Tema vastas mulle murelikult, et jah, ma ei viitavat allikatele ja kirjutun oma mõtteid lehte.

Ma läksin selle peale Stockmanni ajalehtede leti juurde, ostsin sealt kõige värskema International Herald Tribune'i, le Figaro ja Frankfurter Allgemeine, istusin Stockmanni alusesse kõrtsi maha ja hakkasin lugema nende lehtede uudiseid, kriipsutades uudislugudes alla ajakirjaniku väited, millel polnud allikaviidet juures.

Nimelt peavad ajakirjanikud uudistes andma allikaviite kõigile olulistele väidetele, ent mis on olulised väited? Kas väide, et Pronkssõduri äraviimine suurendas Reformierakonna toetust

vajab politoloogile helistamist ja allikaviite hankimist või ei? Kas Eesti meeste keskmise eluea numbri juures on vaja viidet statistikaametile või ei? Samas väide, et ametnik X võttis ettevõtja Ylt Z miljonit altkäemaksu vajab täiesti selgelt allikaviidet.

Eri lehtedes on selle jaoks oma reeglid, ent kõik mu ostetud lehed lubasid oma ajakirjanikel ilma viiteta teha Reformierakonna toetuse ja Pronkssõduri vahelise seose sarnaseid väiteid ilma viitamata ja mõned annavad oma ajakirjanikele väga suure loomevabaduse. Ma läksin Kopli kabinetti tagasi, viskasid talle ajalehed lauale ja küsisin: "kas ma pean võtma Tõravere observatooriumist allikaviite ka väitele, et teisipäevale järgneb kolmapäev?"

Peatoimetaja teatas mulle väga mureliku häälega, et teised lehed võivad teha, mida tahavad, ent Postimehel on oma reeglid ja mina olen nende vastu eksinud. Mind üllatas mõnevõrra väide, et Postimehes on selle kohta mingid reeglid, sest seni oli lehes korratud mantrana Kadastiku tsitaati: "hea leht teeb ennast ise." Veelgi enam pani mind imestama see, et Merit Kopli otsustas taolisel kombel lehe sisusse sekkuda. Kaarel Tarand imestab paari aasta eest, et Postimehe lugeja ei tea suurt midagi sellest, mida peatoimetaja maailma asjadest arvab, sest peatoimetaja lihtsalt ei kirjuta lehelugejatele ridagi. Ma pean lisama, et ka Postimehe töötajad ei tea suurt midagi Kopli maailmavaatest ega isegi mitte tema seisukohast lehe suhtes, sest ka tema siselisti saadetud meilid on pigem tehnokraatliku sisuga ja ei sisalda erilist visiooni. Mulle oli juba mõnda aega mulje, et peatoimetaja ei salli mind ning ma võtsin tema vingumist lihtsalt isikliku pahatahtlikkusena. Sellest hoolimata toppisin ma sellest alates oma lood tihedalt allikaviiteid täis, pannes vahel neid isegi ühte lausesse mitu tükki.

Peale seda oli kõik pool aastat rahulik ning sügisel tahtsin ma peatoimetajalt teada saada, millal mulle mu kriisieelne palk tagasi antakse, sest nagu mujalgi, oli ka Postimehes 2009. aastal palku kärbitud. Kopli teatas, et palka juurde ei saa. Ma küsisin, et kas ta oskab mulle anda mingit perspektiivi, millal paremaks läheb? Ta teatas, et ei oska. Ma küsisin, et kas tal on äkki midagi muud mulle pakkuda, ent ta teatas, et ei saa midagi lubada. Ma nentisin omaette, et sellel töökohal puudub perspektiiv ja teatasin, et taolises olukorras hakkab ma tõenäoliselt uut töökohta otsima. Samas polnud mul kohest lahkumisplaani, vaid ma planeerisin lahkumist umbes 2011 sügisel.

Ent elu jõudis mu plaanidest ette ja tõenäoliselt oli vähemalt osaliselt selle põhjuseks kaks artiklit, mida ma keeldusin kirjutamast. Viimasel ajal on lehetoimetustes pingeid tekitanud ka ülemuste ja alluvate erinev haridustase. 90. aastatel võeti ajakirjandusse tööle sõna otseses mõttes alaealisi, kellest osa on tänaseks päevaks jõudnud ka ülemuste laua taha, kuigi nad pole ühtegi ülikooli oma elus seestpoolt näinud. Samal ajal uusi reportereid alla bakalaureuse kraadi tänapäeval tööle ei võeta ning ma tean päris mitmeid ajakirjanikke, kes õpivad doktorantuuris. Ajakirjanike haridustase on tänapäeval hoogsalt kasvanud, ent kahjuks töötavad nad tihti ülemuste alluvuses, kes on üsna harimatud.

Esimene artikkel, mida ma kirjutamast keeldusin, oli lugu sellest, mida ilmatargad sügise ja talve ilmaks ennustavad. Kui see teema esimest korda välja käidi, siis tuli ühele reporterile meelde, kuidas samad ilmatargad ennustasid möödunud talveks pehmet ilma. Mulle tuli meelde, kuidas Igor Mang ennustas 2007. aastaks enne valimisi poliitikasse pingelist aega. Minu mõte oli, et teeme loo sellest, kui edukalt või ebaedukalt soolapuhujad tulevikku on ennustanud. Ent ülemused ütlesid, et vahet pole, teeme ikka tõsise näoga soolapuhujatest loo, mis sellest, et see on jama. Mina keeldusin seda kirjutamast, ent ega see tegemata ei jäänud, siin ta on. Muude asjade hulgas ennustasid soolapuhujaid selleks talveks ka lumeta jõule.

Ma üritasin selgitada, et Postimehe allesjäänud haritud lugejad näevad seda lugu heal juhul paberi raiskamise ja halval juhul lugeja petmisena, ent keegi ei kuulanud mind. Nagu ma aimasingi, järgnes selle loo ilmutumisele paljude inimeste hämming ja raev. Järgnev on tsitaat ühe mu tuttava Facebooki sissekandest hommikul peale Postimehega tutvumist. on hommik. loen ajalehte. “Ehkki Lelle-Liisu usub kõige rohkem neid märke, mida ta vihmausse jälgides näeb, otsib ta mujaltki vihjeid, mida ilm tegema hakkab.” MIDA KULLI, ajaleht?

Minu keeldumise peamiseks põhjuseks polnud aga mure ajakirjanduse kvaliteedi pärast, vaid tahtmatus oma mainet taolise jamaga rikkuda. Ma teadsin, et paljud mu sõbrad peaksid taolise loo kirjutamist prostitutsiooni erivormiks.

Teine lugu oli sellest, kui kiirelt kirjad Eestis liiguvad. Ka selle loo idee tuli ülemuste lauast ning mõte oli panna hunnik kirju posti ja mõõta, kui kiirelt need kohale jõuavad. Ka seda lugu taheti mulle lükata. Ma teatasin, et kui eesmärgiks on mõõta kirjade kohalejõudmise kiirust,

siis selle mõõtmiseks on Euroopas Unexi nimeline programm, kus mõõdetakse kirjade kohalejõudmist 40 riigis. Ma ütlesin, et info kirjade keskmise kohalejõudmise aja kohta näiteks Itaaliasse on ühe telefonikõne kaugusel.

Selle peale teatas Kopli põlglikult, et mingi ametlik uuring meid ei huvita, vaid me teeme oma eksperimendi, et oma tõde jalule seada. Ma küll lisasin, et selle loo juures puuduvad nii oma murest rääkiv inimene ning ka sobiv illustratsioon, mida mult alati nõutakse, kui asi on loo tegemises, ent sellele ei pööranud keegi enam tähelepanu. Kuna aga peatoimetaja surus väga jõuliselt selle loo tegemist, siis olin ma tol hetkel nõus.

Kui asi aga loo tegemiseni läks ja ma panin kirjasaajate nimekirja kokku, selgus, et selle juures on tegemist erilise kavalusega. Nimelt oli kavas panna kirjad posti reede õhtul, lootuses, et mõni kiri jõuab näiteks Helsingisse varem kui Võrru. Nimelt teati rääkida, et siseriiklik post pühapäeval ei tööta, ent rahvusvaheline küll, mistõttu loodeti saada head pealkirja sellest, kuidas Soome Post toob Eesti Postist kiiremini kirjad kohale. Selle jutu peale keeldusin ma seda tegemast. Ma üritasin selgitada, et see on vastuolus juba ülikooli esmakursuslastele esitatava nõudega, et eksperimendi tingimusi ei tohi väänata saavutamaks enne eksperimendi valmismõeldud tulemust. Uudistejuht oli minuga nõus, ent ka temast kõrgemate ülemuste tahe käis üle kõige. Reaalselt jõudsid kirjad küll päralt samal päeval, mis tegi loo palju lahjemaks, ent ilmumata see ei jäänud.

Ma ei tea, kui olulised mu vallandamisel need kaks lugu olid, ent ma kohe kindlasti põletasin nendega kõvasti oma sotsiaalset kapitali.

Mu vallandamine toimus 17. novembril. Kopli nimetas põhjuseks samal päeval ilmunud Laine Jänese umbusaldusavalduse teemalist artiklit, mis tema hinnangul olevat olnud lihtsalt väga nõrk. Artiklit ennast linkida ma ei saa, sest see on tasulisse lehte pandud, ent ma pean lihtsalt ütleva, et just selle artikli kirjutamises me uudist juhiga kokku leppisime.

Nimelt oli uudistejuht eelmisel päeval käinud õnnetu näoga ringi, tühi külge näpus, ning tal oli kiirelt mingit lugu vaja. Ma pakkusin, et teeks loo sellest, kuidas kultuuriinimesed oma minister Jäneseга rahul on. Leppisime nii kokku, ent tund hiljem tuli uudis sellest, et kapo otsib läbi majandusministeeriumi kantsler Marika Prisket ja maanteeameti juht Tamur

Tsäkko kabinette seoses tee-ehituse hangetega. Oli tekkinud uudis ja nii läks tee-ehituse lugu tühjale küljele ja uudistejuhiga leppisime kokku, et ma teen kõigest väikese lookese sellest, et opositsioon tahab Jänest umbusaldada, kus ma tuletan ka Jänese varasemad patud meelde.

Ent järgmisel päeval nimetati seda artiklit mu vallandamise põhjuseks, sest peatoimetaja sõnul oli vaja lugu kultuuriinimeste rahulolust ministriga. Ma küll üritasin seletada, et asjad muutusid ja ilmunu on see, milles ma oma otsese ülemusega kokku leppisin, ent otsus oli juba tehtud. Ma arvan tegelikult, et mu vallandamise otsus oli juba varem valmis ja Kopli ootas lihtsalt mõnda natuke nõrgemat artiklit, et ta saaks mind vallandades seda artiklit näidata ja mulle hüvastijätuks viimast korda sitalt öelda.

Lisa 6: Blogikaardistus

Endised ja praegused blogivad ajakirjanikud ja/või peatoimetajad:

Priit Pulleritsu ja Martin Smutovi blogi <http://suusk.blogspot.com/>

Vahur Kalmre blogi <http://blog.postimees.ee/kalmre/>

Priit Hõbemägi blogi <http://keskpaevatund.blogspot.com/>

Aivar Hundimägi <http://hundibloog.blogspot.com/>

Toivo Tänavsuu <http://ajaveeb.ekspress.ee/toivo/tag/meedia/>

Jaanus Piirsalu <http://jaanuspiirsalu.blogspot.com/2010/10/veel-yks-intervjuu-moskvatuntud.html>

Tõnu Toompark <http://www.epl.ee/blog>

Sulev Valner <http://blog.maaleht.ee/sulevvalner/?p=79>

Vahur Koorits <http://vahurkoorits.blogspot.com/>

Tarmo Õuema <http://ouemaa.wordpress.com/>

Ivar Soopan <http://ivaretto.typepad.com/>

Meediakriitilised ja meediat analüüsivad blogid:

Raul Kalev blogi <http://raulkalev.blogspot.com/>

Gerd Tarand <http://www.gerdtarand.eu/about>

Inno ja Irja Tähismaa <http://innojairja.blogspot.com/>

Aune Past <http://aunepast.wordpress.com/>

Silver Hage <http://silverhage.com/autorist/>

Daniel Vaarik <http://memokraat.ee/2010/10/oivalise-ajakirjanduse-preemiast/>

Epp Petrone <http://eppppp.tahvel.info/2010/10/12/meediaga-suhtlemise-raske-kunst/>

Liis Lass <http://lassliis.wordpress.com/>

Aarne Toompark <http://toompark.pri.ee/aarne/eesti-meedia-on-soltuv/>

Tõnis Oja <http://tonisoja.blogspot.com/#uds-search-results>

European Journalism Centre, Urmas Loit http://www.ejc.net/media_landscape/article/estonia/

Estonian Freepress <http://www.estonianfreepress.com/2010/04/estonian-media-a-light-at-the-end-of-the-tunnel/>

Morten Tonnessen Kristiansand <http://utopianrealism.blogspot.com/2009/02/estonian-media.html>

The Economist

http://www.economist.com/blogs/easternapproaches/2010/10/foreign_media_and_baltics

Virgo Kruve <http://virgokruve.wordpress.com/2010/01/26/murgitus-sotsiaalsest-meediast/>

Kristo Nikkolo <http://kristonikkolo.blogspot.com/2010/10/eesti-juhtfiguurid-hiina-meedias.html>

Varo ja Jaakkola kommunikatsioonibüroo

http://www.kommunikatsioon.com/2009_09_01_archive.html

Martin Palmet <http://blog.caotica.ee/koige-komulisemad-ajakirja-esikuljed-labi-aegade/>

Ilmar Raag <http://ilmarraag.blogspot.com/>

Martin Vällik <http://www.skeptik.ee/index.php/2009/06/05/soorumaa-pendliusk-ja-muid-lugusid-eesti-ajakirjandusest-juuni/>

Triinu Mägi http://www.triinu.net/pro/?page_id=8

Rain Kooli <http://rainkooli.blogspot.com/2009/03/mis-saab-eesti-ajakirjandusest.html>